

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În deschiderea lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus la cunoștința națiunii o strălucită izbândă a muncii rodnice a poporului nostru, a politicii partidului de dezvoltare economico-socială a patriei: lichidarea completă a datoriei externe

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au început, miercuri, lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care vor avea loc între 12-14 aprilie a.c.

La propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Plenara a aprobat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Raport privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1988.

2. Raport cu privire la fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pe anul 1988.

3. Raport cu privire la evoluția prețurilor și tarifelor în anul 1988.

4. Propuneri privind anularea și reeșalonarea unor datorii ale cooperativelor agricole de producție.

5. Raport privind măsurile și acțiunile întreprinse în domeniul organizării și modernizării localităților, sistematizării teritoriului, optimizării transporturilor, căilor de comunicații și a rețelelor de energie electrică.

6. Raport cu privire la activitatea desfășurată, în anul 1988, de organele și organizațiile de partid în domeniul muncii organizatorice, ideologice și politico-educative, de selecționare, repartizare și promovare a cadrelor, de rezolvare a scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii, precum și activitatea internațională a partidului pentru îndeplinirea hotărârilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R.

7. Măsuri în vederea pregătirii Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român.

8. Unele probleme organizatorice.

La plenară participă, ca invitați, tovarăși cu munci de conducere și care nu sînt membri ai Comitetului Central al partidului.

În deschiderea lucrărilor plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a spus :

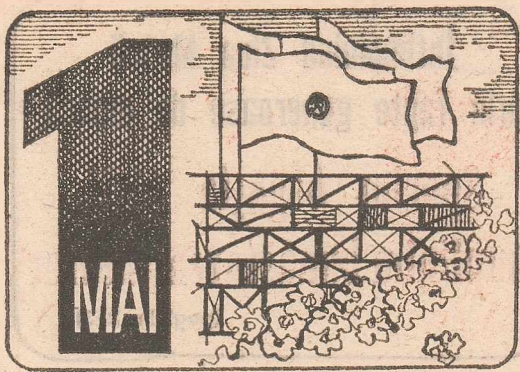
„Doresc să informez plenara, întregul partid și întregul nostru popor că, la sfîrșitul lunii martie, România a plătit complet datoria externă”. (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung: „Ceaușescu — P.C.R. !”, „Ceaușescu și poporul !”, „Ceaușescu — România, stîmna noastră și mîndria !”)

Aceasta reprezintă un rezultat strălucit al muncii poporului nostru de dezvoltare economico-socială a țării, demonstrează forța economiei socialiste românești și deschide perspective minunate pentru îndeplinirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism”. (Aplauze și urale puternice, prelungite, se scandează, din nou: „Ceaușescu — P.C.R. !”, „Ceaușescu și poporul !”, „Ceaușescu — România, stîmna noastră și mîndria !”)

Plenara Comitetului Central a primit această importantă realizare a țării noastre cu puternice aplauze și ovații, care au dat expresie sentimentelor de deplină satisfacție, de profundă mîndrie patriotică ale tuturor cetățenilor patriei față de politica partidului de construcție socialistă, de înflorire multilaterală a României, de ridicare continuă a nivelului de civilizație, materială și spirituală, al întregului popor. Într-o atmosferă de puternic entuziasm și strînsă unitate, toți cei prezenți în sală au aclamat minute în șir pentru harnicul nostru popor — constructor hotărît al socialismului —, pentru gloriosul nostru partid comunist, pentru secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În continuare, lucrările plenarei s-au desfășurat în cadrul comisiilor pe probleme ale C.C. al P.C.R. : Comisia pentru problemele organizatorice de partid și de stat, ale organizațiilor de masă și obștești ; Comisia pentru probleme de cadre de partid și de stat ; Comisia pentru problemele ideologice, ale activității politice, culturale și de educație socialistă ; Comisia pentru problemele cooperării economice și relațiile internaționale ale partidului și statului.

Lucrările plenarei continuă.

Întâmpinînd Ziua Muncii SPORIM BOGĂȚIA ȚĂRII,

Faimă, pe meridianele globului

Vicepreședintele Federației Române de Șah, ing. Dorin Goția, nu are mai nimic din alura unui șahist. În primul rând, pentru că acest sport nu se practică îmbrăcat în halat. Apoi, pentru că șahul, această mare pasiune a directorului Întreprinderii „Electromotor” din Timișoara, presupune o altă ambianță decât cea existentă în biroul său. Cu toate acestea, împrumutînd permanent ceva din rigorile disputei de pe tabla cu 64 de pătrățele, conducătorul acestei prestigioase unități economice timișorene — cunoscută și recunoscută pe multe meridianale ale lumii pentru calitatea și performanțele motoarelor electrice realizate — reușește să soluționeze operativ o diversitate de probleme, de la un simplu apel telefonic, telexuri și rapoarte de producție, pînă la implementarea pe fluxul de fabricație a unor recente dotări cu tehnică electronică de calcul, ca să notăm doar ultima și cea mai spectaculoasă izbîndă de aici.

Oamenii „Electromotor”-ului au o deformare profesională: în orice discuție, găsesc o bază de comunicare numai atunci cînd vorbești de producție, de realizări, de ultimele performanțe în domeniu. De la această regulă nu se abate nici directorul. Ca atare, notăm că mai bine de 70 la sută din fabricație este destinată exportului, că gradul de înnoire a producției a ajuns la circa 60 la sută, că ponderea motoarelor electrice de nivel mondial ridicat, reprezintă acum 96 la sută, diferența constituind-o cele peste acest nivel. Să adăugăm că, în primul trimestru al acestui an, deși sarcinile de export sînt mult superioare celor din aceeași perioadă a anului trecut, muncitorii unității au reușit să le onoreze integral, mai mult chiar, să livreze în devans, la cererea partenerilor externi, produse însumînd peste 11 milioane lei.

Mărturisim, cu greu poți reține, între atîtea împliniri productive cu care acest vrednic colectiv întîmpină sărbătoarea muncii de la 1 Mai, pe cea mai semnificativă. Am putea, de pildă, să ne oprim la noul tip de electromotor MSC 412, pentru uz casnic, asimilat recent și in-

trodus în fabricația de serie, pentru care există deja o cerere la export de 120 mii bucăți. Sau la un altul, RD 71, cu performanțe tehnico-economice substanțial ridicate față de modelul japonez de referință, în concurență cu care, la o licitație ce a avut loc de curînd în Malaysia, a dobîndit prioritate pe importante piețe asiatice. Faptul că le-am ales, totuși, pe cele din seria AIR se datorează parametrilor funcționali cu totul deosebiți ai acestor noi serii de motoare, la care gabaritul este mult redus, iar corelația putere-turație este perfect optimizată.

Locul de naștere al acestor motoare este atelierul de proiectare nr. 1. Aici nimic nu este spectaculos. Prin firescul său, încăperea poate fi a oricărei întreprinderi: planșete, birouri, oameni preocupați de numeroase schițe, ici-colo cite un reper asupra căruia se discută, se propun variante. Pe masa inginerului Eduard Iavorschi, șeful acestui atelier, vedem un telex. Așa începe, aici, de fapt, totul. Un partener solicită (urgent, evident!) un anumit tip de motor, care să aibă anumite caracteristici, o anumită culoare, un anumit sens de rotație etc., iar proiectanții trebuie să-și bată capul, să inventeze fel de fel de soluții, pentru ca un anumit termen să fie respectat și, normal, la acel termen, în prezența exigentului beneficiar, motorul astfel creat să arate și să funcționeze așa cum s-a cerut: ireproșabil! Aceasta a fost calea urmată și de motoarele AIR. Familia de motoare asincrone trifazate cu rotor în circuit AIR cuprindea pînă nu de mult 12 membri. Executată la comanda specială a unor pretențioși parteneri externi, care efectuează în mod obișnuit o dublă testare electrică și mecanică a parametrilor impuși prin tema de proiectare, gama acestora s-a îmbogățit acum cu încă două tipuri. Unul a fost deja testat cu succes în laboratorul specializat al întreprinderii, iar celălalt pune încă la încercare emoțiile realizatorilor săi, inginerii Emil Lăzărescu, Gheorghe Madescu și Rudolf Eiser, rezultatele primelor probe urmînd a fi confirmate la fața locului în

zilele ce vin de către beneficiari.

În secția nr. 10, unde vor fi produse aceste noi tipuri de motoare, avînd utilizări industriale dintre cele mai diverse, nu sînt emoții. Nici nu poate fi vorba de așa ceva, după ce ai executat sute și mii de motoare, de cele mai felurite construcții și destinații. Nici măcar inginerul Sergiu Ene, de numai trei luni șeful acestei secții, nu pare îngrijorat. Totul este pregătit pentru fabricația de serie. O-

dată atestate performanțele prototipului de către reprezentanții firmelor importatoare, noile motoare vor urma și ele drumul binecunoscut, de la simple repere componente pînă la asamblarea finală pe linia de montaj. Și de aici, pe meridianele globului, „vorbind”, prin performanțe, despre cum și cit se muncește la „Electromotor” în România.

GEORGE BOIERU
VARTIADE ȘTEFAN

„Marea Bistriței” e gata

Dar pareă numai „marea”? E deja gata și „toaleta” de primăvară-vară, una pe măsura urbei de azi: cei 300 000 de pomi plantați în ultimii ani au înfrunzit deja, întinerind uztina de aer curat a Bistriței, iar vreo 6 milioane de flori așteaptă bunăvoința soarelui de mai să ridice pe cele 70 de hectare de parcuri și spații verzi...

Cu „marea”, povestea e una mai veche. Un vis împlinit al bistrițenilor. Idei erau: cu decenii în urmă, în estul orașului, la vreo doi kilometri, la „Cascadă”, acolo unde funcționa și o mică uzină electrică, micul lac era îndestulător pentru micul oraș de vreo douăzeci și ceva de mii de locuitori. Dar, ajuns la 83 000, dintre care mai bine de 22 000 sînt la vîrstă școlilor, drumul spre „Cascadă” a devenit un calvar. Practic, Bistrița a devenit un oraș fără stranduri. Dar nu mai este! Eram în biroul primarului, Simion Lupșan, unde în duminica aceea de început de primăvară se instalase un veritabil comandament. Acolo, la doi kilometri, în estul orașului, cîteva mii de bistrițeni și zeci de mașini dădeau ultimul asalt pentru amenajarea strandurilor pentru toate vîrstele urbei, a debarcaderului, dar și a „flotilei” cumpărată pe banii cîștigați de oraș în întrecerea pe țară. Da, da, „flotilă”! Una condusă de un fost marinar pe mările lumii, care, revenit pe meleagurile natale, la Bistrița, și-a găsit o neașteptată împlinire pentru bătrînețe, zbatîndu-se acum să aducă pe noua și tinăra „mare” a Bistriței de toate: și bărci, și hidro biciclete, și vaporase de agrement. Și asta, în vreme ce panourile solare — și ele fabricate la Bistrița! — sînt

montate pe plajele salbei de stranduri amenajate la „Cascadă”, acolo unde alături de microhidrocentrala de 1,2 MW, la nodul hidroenergetic amenajat pe apa Bistriței, se vor consuma din această vară neuitate zile de vacanță și mult visate clipe de odihnă.

Atunci, în duminica aceea de eforturi, la „comandament”, solicitările erau permanente: mai era nevoie de piatră spartă, de gazon pentru viitoarele „peluze”, de cîteva specialiști în arhitectură peisagistică... Era foarte aproape ziua „recepției”, iar primăria și deputații se angajaseră ferm ca pe „30”, în ultima zi a lunii, totul să fie gata. Și strandurile, și debarcaderul, și panourile solare, și chioscul de ziare, și cele unde se vor vinde sucuri și înghețată, și cabinele telefonice. Totul. Un dar meritat pentru un oraș a cărui vîrstă medie abia a depășit 29 de ani. Iar lui, tot din acest an, i se vor mai adăuga altele: o frumoasă bază sportivă în zona industrială, încă șapte terenuri de joacă pentru copii, amenajări la fel de ample în pădurea Codrișor, care va deveni unul dintre cele mai căutate locuri de agrement pentru orașul în care, în fiecare an, vin pe lume 3 000 de copii. Apoi, un cinematograful și o „Casă a tineretului”. Dar cite altele! Și asta, în vreme ce grupul de tineri arhitecți și proiectanți au păstrat cu dragoste și respect zestrea veche a bătrînilor oraș. Au întinerit frumos complexul „Sugălete”, ce amintește de vremea breslelor bistrițene, azi primitoare gazdă pentru artiștii plastici din județ ca și din țară. Au găsit soluții de salvare a unor bătrîne case pe care le-au

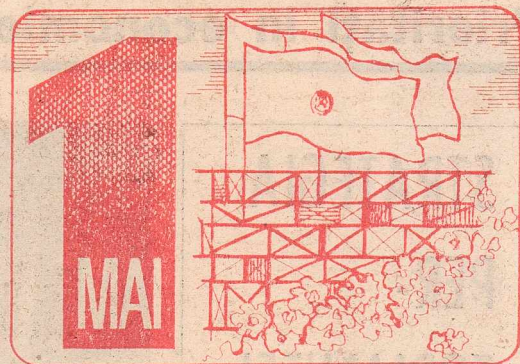
transformat în muzee de suflet sau în reședințe pentru dinamicele așezăminte de cultură ale modernului oraș ce urcă viguros spre mileniul de atestare documentară.

Orașul a „crescut” neașteptat de mult, repede și frumos. Mă gîndesc de pildă la numărul apartamentelor noi: în '68 erau vreo 12, iar azi vreo 21 000! Și, tot ca un argument, rămîne anecdotică o întîmplare de acum vreo două decenii: în tot orașul nu s-a găsit un strungar care să pornească un utilaj mai acătării! Alături însă întîmplării de atunci două fapte „la zi” și veți înțelege ritmurile noi ale urbei: 10 000 dintre cei 43 000 de lucrători ai orașului muncesc azi în întreprinderi constructoare de mașini! Și asta în vreme ce Bistrița se pregătește să serbeze un eveniment încărcat de semnificații: în vara aceasta, cea de a zecea promovție de subingineri tecemiști și electrotehniști bistrițeni va lua drumul uzinelor, și ele amplificate de vreo 7—8 ori în ultimele două decenii. Dar nu oricum. Azi, în Bistrița sînt mai bine de o sută de cercetători, inclusiv în lumea electronicii. La Bistrița se produc acumulatori, tablouri de automatizare, peste 30 de sortimente de mobilier, majoritatea produselor luînd drumul spre vestul Europei, textile nețesute (unicat în țara noastră!) pe seama cărora s-au declanșat cercetări dintre cele mai spectaculoase, așa cum a fost și experimentul „Șieu”. La ce concluzii s-a ajuns? Pur și simplu că textilele nețesute pot lungi viața căilor ferate ce traversează zone mlăștinoase. O concluzie deosebit de valoroasă la care au ajuns cefești în urma experimentului făcut la consolidarea liniei ferate de pe valea Șieului, atunci cînd au protejat cu „nețesute” traseele și liniile în zonele de contact cu terasamentul.

S-ar putea scrie și vorbi despre multe alte fapte bistrițene, dar concluzia nu poate fi decât aceea că atunci cînd obștea orașului pune suflet în ce face, indiferent că este vorba despre marile probleme ale industriei, despre ritmurile cerute de șantierul ce înalță cartiere cu nume ce atestă de asemenea și suflet, și firească trăire (Decebal, Andrei Mureșianu, Ștefan cel Mare, Independenței) sau despre cetățenii săi, viața învinge!

CONSTANTIN MUSTAȚA

prin fapte generoase de muncă, ÎMPLINIM BUNĂSTAREA TUTUROR

Ziditori ai Oltului

Frumusețea aparte a marilor șantiere n-au descoperit-o reporterii. Există acolo, desigur destul noroi și înfruntarea cu greul, iarna e frig, toamna umezeală, mai la-nceput se doarme și într-o baracă „cu încălzire centrală” (...adică un godin fumegînd, așezat în mijlocul încăperii), nu-i nici cinematograful, nici trotuar, nu-s nici vitrine luminoase. Căci așa e pe șantier, așa e acolo unde, în mijlocul cîmpului, sau la despăcură de munte se înalță un obiectiv industrial sau o hidrocentrală. Dar e tot atît de adevărat — și să le dăm crezare reporterilor — chiar și aici oamenii aceștia aspri, constructorii, reușesc să „încălzească” totul, să înfrumuseze adică, prin exemplare fapte, munca lor unică de primii ziditori ai rodniceii socialiste.

Așa a fost și la Voila, pe frământata albie a unui rîu de legendă; pentru a ridica noua hidrocentrală, prima de pe Oltul superior, au venit aici oameni din toată țara. Unii mai la început de experiență, alții cu ani buni pe șantier. Inginerul Mihai Gînghină, de loc din Birlad, și-a început cariera de constructor la hidrocentrala de la Rîureni, unde a fost repartizat după terminarea facultății. Au urmat apoi, luate de la zero, cele de la Călimănești, Turnu și de aici va pleca cu tovarășii săi să înceapă (și s-o termine, desigur) pe cea de la Cornetu. Cu el, la Voila, în urmă cu cinci ani, au venit betoniștii Dumitru Grigoraș, Ion Ionescu, dulgherul Neculai Băban, oameni care au deprins meseria de constructor încă la Bicaz, dar și mai tinerii Constantin Urzeanu, Marin Sandu, Constantin Ispas sau Florea Georgescu, prezenți, cum se spune, de la primul fărșet! În cîntea zilei de 1 Mai, ei, constructorii, și-au terminat în bună măsură munca. Maistrul Gheorghe Nicula, secretarul organizației de partid al brigăzii complexe de antrepriză de la Voila, împreună cu peste 100 de oameni, s-a mutat în vecini, la hidrocentrala soră de la Viștea, să le dea o mîna de ajutor constructorilor de acolo, care s-au angajat să finalizeze lucrările în iunie, cu o lună mai devreme. Așa, cum și ei au fost sprijiniți să o predea montorilor pe cea de la Voila care, iată, în acest început de primăvară, au reușit să pună în funcțiune primul grup hidroenergetic ce produce și va pulsa în sistemul energetic național, pînă la 1 Mai, aproape 2 milioane KWh. În aceste zile de susți-

nută angajare muncitorească, echipele de montaj conduse de maistrul Gheorghe Ghimpu, șeful de echipă Gheorghe Vlăsceanu și Dumitru Drăghici, oameni cu vechi ștate pe șantierele hidroenergetice românești, își concentrează eforturile pentru terminarea lucrărilor de montaj la cel de al doilea grup energetic, astfel ca așteptatele probe de lucru să poată permite, prin punerea în funcțiune, dublarea actualei capacități a hidrocentralei și atingerea parametrilor proiectați.

Dacă apele Oltului n-ar deversa involburate, peste pragul barajului, prin cele trei mari deschideri, ai crede că hala hidrocentralei, aflată alături, poate fi orice altceva, gîndul ducîndu-te la construcția modernă a unui institut de cercetări la proiectarea căruia arhitecții n-au făcut economie de fantezie. Și pentru ca urmele șantierului să rămînă de domeniul amintirilor frumoase, în prezent constructorii, ațîția cîți au mai rămas, finalizează lucrările de amenajare a digurilor și coronamentului, la dezafectarea organizărilor tehnolo-

gizina” circa 300 milioane mc apă, mai mult decît dublul actualului lac de la Voila, care are totuși și el peste 11 km lungime. Și atunci cînd vor fi redată agriculturii și cele 35 ha (căci există o regulă a constructorilor, de a reintroduce în circuitul agricol suprafețele dezafectate) sutele de oameni care au înălțat aici încă una din ctitoriile acestui timp eroic vor avea deplina satisfacție a lucrului pe deplin împlinit.

Orice s-ar spune, există și va exista întotdeauna o nostalgie a plecării. Au încercat-o în aceste zile și experimentatul buldozerist Nicolae Chira, „autorul” primelor cupe de pămînt excavat, și mai tinerii excavatoriști Ion

Florea sau Aurel Mătăsaru, atît de mindri de prima „lor” hidrocentrală. Taluzurile digurilor unde nici în plină iarnă nu și-au întrerupt munca — conducîndu-și cu măiastră pricepere utilajele, pe pante înclinate la limita răsturnării — se află acum sub apă. Cum spuneam, vor pleca de aici la Cornetu, dar nucleul viitorului colectiv de muncă s-a încheiat statornic la Voila, aici unde numai ei știu și cunosc, metru cu metru, înălțarea întregului de la talpă pînă sus, unde în cîntea lor la sărbătoarea muncii vor fi înălțate steagurile roșii și tricolore.

D. D. RUJAN

Vocația constructorilor de nave

Miercuri 12 aprilie 1989, la cheul de lansare al Șantierului naval Oltenița, județul Călărași, este animația momentelor specifice evenimentelor ce finalizează o etapă din activitatea cotidiană a constructorilor de vapoare: lansarea la apă a unei noi motonave, cu o capacitate de 3 300 tone, pentru export. Sintem abia la începutul de-

șilor de profil din țară. Inginerul Gheorghe Bozeanu, directorul unității, avea să precizeze: „Ne-am propus ca în fiecare lună să livrăm cite o navă la export, iar pe întregul an să depășim planul cu un vapor. În cîntea Zilei Muncii ne vom onora acest legămînt făcut în fața partidului, a țării”.

Întregul șantier este prins în iureșul unei activități ce nu-și află conținere. În secția construcției corp navă, șeful acesteia, inginerul Chimon Dumitriță, își face niște calcule numai de el înțelese. Îi cer lămuriri. „Dacă operațiunea de debitare o scurtăm cu cinci zile, ian, gradul de saturare pe cală îl mărim cu cinci procente, putem reduce termenul de predare către beneficiar cu aproximativ 10 zile. Foarte importantă a fost punerea în funcțiune a celor trei poduri rulante de cite 32 tone forță fiecare în hala corp. Aceasta ne-a creat posibilitatea să realizăm secții și într-un singur cuvînt blocsecții de 64 tone. Iar extinderea sudurii automate și semiautomate în mediu protector de bioxid de carbon pînă la 60 la sută ne va asigura lucrări rapide de foarte bună calitate”.

De-a lungul și de-a latul întregului șantier din Oltenița se simte, în această perioadă premergătoare zilei de 1 Mai, o totală angajare a colectivelor fiecărui compartiment, de la atelierele de proiectare prototipuri și proiectare tehnologică, pînă la cele productive, acolo unde calculele ingineresti prind contururile navelor de cite 3 300 și 5 000 tone destinate exportului, navelor RORO de transport fluvial, pasagerului „Delta Dunării” de 200 locuri pentru turismul internațional.

În sala mașinilor din cala vaporului cu numărul de

serie 74, avînd capacitatea de 3 300 tone, în cabinele echipajului acestuia, e forfotă mare. Se vopsește, se întind și se fixează cabluri, se montează izolația fonică, se execută diverse lucrări de finisare. Motonava a fost modernizată, conform solicitărilor partenerului extern, pentru a se putea deplasa nu numai pe fluviu, ci și pe mări. Designul e atrăgător, gradul de confort pentru personalul de bord a sporit, s-au mecanizat și automatizat unele operațiuni.

„Vă place, meștere, ce faceți?”, îl întreb pe Marin Micu, maistrul în șantier de peste 32 de ani. „E diferență mare între navele de acum și cele din 1965, cînd, odată cu întreaga țară, și pe șantierul nostru s-a simțit suflul înnoitor, revoluționar, emanat de gîndirea creatoare, necentenit prospectivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la șlepurile și ceamurile de atunci, am ajuns astăzi la vapoare competitive, cu performanțe ce ne situează alături de cei mai buni producători din lume. Nu numai cu cele pentru mărfuri generale, ci și cu cele de pasageri. Ați văzut „Steaua Dunării”? E o bijuterie. Suplă, rapidă, confortabilă. Zilele trecute a fost lansată la apă „Delta Dunării”. E și mai frumoasă. Va avea un grad de confort sport. Ambele vor face curse pe bătrînul Danubiu, din Delta sau de pe Magistrala Albastră pînă la Viena. Am pus în ele o parte din sufletul nostru, din sudoarea noastră, din fantezia și bunul gust al românilor. Constructorii de case au mindria lor cînd văd că se conturează un bloc, un cartier. Trec pe lîngă ele și-și zic ori le spun prietenilor, rudelor care nu-s constructori: „Astea-s operele noastre. Ele vor dăinui decenii ori secole și vor adăposti oameni”. La fel simtem și noi. Lucrăm aici, pe șantier. Uneori ne aruncăm privirea spre luciul Dunării. Cînd vedem o navă o recunoaștem de îndată dacă e plecată din miinile noastre. Ni se umezesc ochii, iar inima-și iuștește bătăile. Fiecare navă este o casă ce poartă cu ea aspirații și împliniri, certitudini, dar și vocația de constructori ce ne caracterizează pe noi, români”.

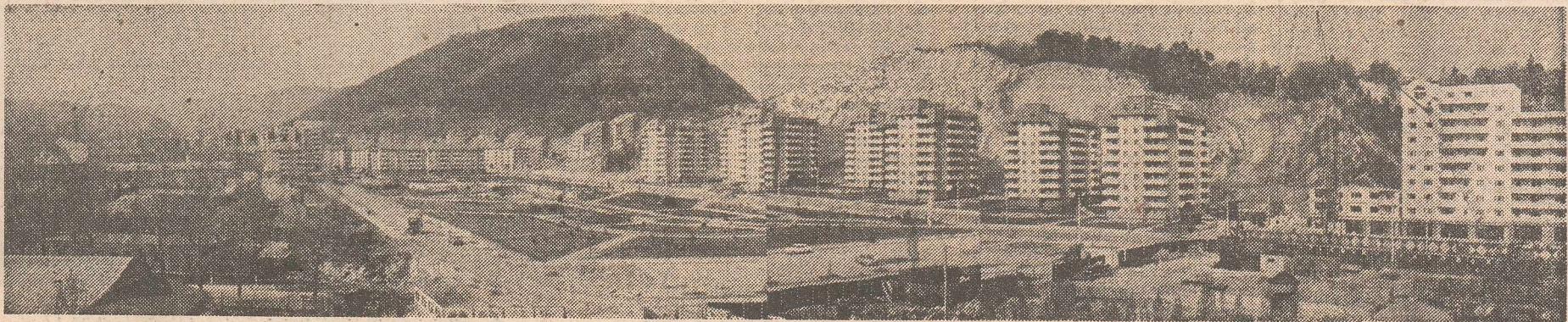
Meșterul Marin Micu, ca și muncitorilor Gheorghe Mihail, Tudor Ciolacu, Gheorghe Șerban, Marin Achim, Traian Plocon, Gheorghe Delivasile le place să psună: „Vaporul acesta a fost făcut de noi la Oltenița”. Iar motonava cu numărul de serie 74, aflată în pragul probelor de marș, va fi gata de livrare în preajma zilei de 1 Mai. A patra din acest an. Luna și vaporul. Angajament muncitoresc onorat!

AUREL DAVID

gice și sociale care vor lua drumul altor șantiere; poate chiar în apropiere, la Făgăraș, unde a început deja construcția unei noi hidrocentrale, de 27 MW, în spatele viitorului baraj urmînd să se formeze cel mai mare lac de acumulare de pe Olt, ce va „înma-

cadel a doua din aprilie, iar episodul la care participăm se repetă pentru a cincea oară în acest an hotărîtor al actualului cincinal. Navalistii oltenițeni își respectă întocmai angajamentele asumate în chemarea la întrecere socialistă adresată tuturor unită-

STRATEGIA PER- FORMANȚEI

Ori de câte ori, la scara unei întreprinderi sau a economiei naționale, evaluăm drumul parcurs într-o anumită etapă sau proiectăm viitorul, criteriul performanței este așezat în centrul oricărei comparații: cu ceea ce am fost, sintem sau aspirăm să fim, raportându-ne la noi înșine, dar și la alții.

Vorbind, de pildă, astăzi despre un produs performant, înțelegem că acesta trebuie să fie nu doar superior față de ceea ce am realizat cu câțiva ani în urmă, ci să se situeze la nivelul de vîrf atins pe plan mondial: adică să răspundă celor mai noi și mai exigente cerințe economico-sociale, să fie, deci, mai util; să încorporeze în cel mai mare măsură acea resursă inepuizabilă care este munca creatoare, în detrimentul resurselor materiale neregenerabile, valorificînd, deci, superior, potențialul științific și tehnologic al societății.

Vorbind de o întreprindere performantă, nu mai putem astăzi să o definim doar prin dinamica producției sale, decît în măsura în care această dinamică reflectă o stare reală de expansiune, forța de a-și impune marca pe piață prin calitate, productivitate, costuri reduse și mobilitate, într-un cuvînt prin capacitatea de a răspunde cerințelor beneficiarilor în condiții de înaltă rentabilitate și eficiență.

Găsim pretutindeni numeroase exemple de produse sau întreprinderi care dau măsură posibilităților economiei românești de a atinge în întregul său acea stare de înaltă performanță care s-o situeze în deceniul următor la nivelul țării puternic dezvoltate. Iar experiența unor asemenea colective demonstrează că performanța nu vine de la sine, în timp, ci este întotdeauna determinată de o anumită strategie de gîndire și acțiune. O strategie care presupune o permanentă evaluare critică și autocritică, în raport cu sine și cu alții, în care, în nici un moment, nu-și poate găsi locul starea de automulțumire sau tendința de a alerga după succese aparente ori facile. Apoi, o atitudine ofensivă în raport cu mediul economico-social, al cărei suport este capacitatea de previziune, de a întâmpina viitorul prin proiecte și acțiuni care să situeze întreprinderea pe o poziție activă și nu pe una defensivă, de permanență căutare a unor soluții de adaptare. Această presupune, desigur, o anume știință de a promova și a impune noul, spirit inventiv și de inițiativă, care trebuie să iasă întotdeauna învingătoare în lupta cu teama de eșec, cu conservatorismul care se agață de comoditate și rutină, adeseori sub masca unei așa-zise „experiențe”. Și mai presupune — nu în ultimul rînd, ci chiar în primul rînd — acel înalt nivel de competență, acel spirit revoluționar de gîndire și acțiune pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne îndeamnă mereu să ni le însușim și să le afirmăm tot mai puternic în activitatea de înfăptuire a programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială a țării.

VIRGIL SIMION ■

Povestea unui înlocuitor:

Să transformi piatra de bazalt în sute și mii de produse dintre cele mai diverse, cu utilizări în aproape toate ramurile industriale, iată o îndeletnicire nu numai ingenioasă, dar și extrem de folositoare. Este exact ceea ce face Întreprinderea de Lianți Brașov, într-o secție numită chiar așa, „Secția bazalt”.

Oricît de nouă și de neașteptată ar părea unora această îndeletnicire, e bine de știut că prelucrarea și utilizarea industrială a bazaltului reprezintă domenii în care s-a acumulat o experiență solidă, atît în țara noastră, cît și în lume, numărul brevetelor de invenție prin care s-a consolidat această experiență ridicîndu-se astăzi, pe plan mondial, la aproximativ 170.

Bazaltul, spun specialiștii, este un excelent înlocuitor al unor oțeluri speciale, al fontelor aliate și înalt aliate, al unor metale neferoase care sînt scumpe și greu de procurat. În plus, e un fapt demonstrat că, la volume egale, consumul de energie pentru obținerea pieselor din bazalt este de pînă la 6 ori mai redus decît în cazul cînd acestea ar fi produse din fontă sau oțel.

Pe scurt, prin folosirea acestui material, acolo unde este posibil se poate face un pas important în direcția obținerii unui

nivel superior de eficiență economică. Asupra acestui adevăr s-au concentrat și interlocutorii noștri de la Întreprinderea de Lianți din Brașov: Ileana Bodea, chimist, responsabilul colectivului de cercetare, și inginerii Ilie Ștrai și Gheorghe Duțu, din cadrul atelierului de proiectare.

Red. — Ce e bazaltul ?

I.B. — O rocă vulcanică.

Red. — Tot omul, cînd zice cuvîntul acesta, înțelege trăinicie, rezistență. Ai fi înclinat să crezi că bazaltul face parte din aceeași familie de materiale cu bronzul; te gîndești la statui, la ceva care să înfrunte eternitatea...

I.B. — Numai că de la statui și pînă la pietrele de pe terasamentul căilor ferate, e o distanță. Și pietrele acelea tot de bazalt sînt.

Red. — Dar cum am ajuns să credem că bazaltul poate fi și altceva decît o piatră oarecare ?

G.D. — În 1974 s-a alocat întreprinderii noastre o investiție pentru a realiza aici, anual, 3 000 tone de produse din bazalt turnat.

Red. — Ca să faceți piese turnate, înțeleg că mai înalte trebuie să topiți piatra. La cîte grade se topește ea ?

G.D. — La 1 350. Facem șarje de cîte 200 de kilograme și durată unela e de vreo 40 de minute.

Red. — Și ce culoare are bazaltul topit ?

G.D. — Ca orice material incandescent, e roșu.

Red. — Mai adăugați elemente de aliere într-o șarjă, așa cum fac oțelarii.

G.D. — Nu adăugăm nimic.

I.B. — Spre deosebire de minereurile feroase, care au o anumită compoziție oxidică, în roca de bazalt oxizii se leagă între ei, formînd niste componente mineralogici. Aceștia dau rezistența mare la uzură și coroziune. Preponderent, în bazalt, este bioxidul de siliciu care se leagă cu oxizi de fier, de aluminiu, de magneziu, de titan, în diferite grupări cristaline din clasa piroxenilor, olidinei. Dar felul cum se dezvoltă apoi, prin tratamente termice, acești componente mineralogici, conferă proprietăți mai bune sau mai puțin bune produselor noastre.

Red. — Deci mai depinde și de felul cum lucrați, nu e

chiar atît de simplu: topim piatra și-o turnăm în niste forme.

I.S. — Altfel nu era nevoie de noi aici. Noi am preluat această rocă și am prelucrat-o, hai să zicem, inginereste. Adică i-am conferit, prin formă și geometrie, utilizări superioare și multiple. Din 1984 prelucrăm bazaltul și prin altă metodă: măcinăm piatra, apoi din pulberea rezultată obținem, prin sinterizare, diferite piese. Această metodă permite o acuratețe, o precizie dimensională și o configurație mult mai complexă decît a pieselor turnate.

Red. — Materie primă aveți din belșug, presupun.

I.S. — Sintem o țară bogată în bazalt. De la carieră, piatra e adusă aici în vagoane și pe noi ne costă foarte ieftin, doar 92 de lei tona. Facem din ea, cum ziceam, tot felul de piese și repere. Dacă la început abordasem niste forme mai simple, cum sînt pardoselile, placările pentru blindarea de mori din industria ceramică, între timp am asimilat o serie întreagă de produse noi, tocmai pentru a pătrunde în diverse domenii de utilizare.

Red. — Și ați reușit să vă cunoască lumea, să vă ceară aceste produse noi ?

I.S. — Am pătruns cam în toate ramurile industriale, dar predomină metalurgia, chimia și petrochimia, mineritul. Am colaborat mult și cu centralele termoelectrice pe bază de cărbune, la care cenușa e foarte abrazivă iar sulful rezultat, se știe, are o acțiune puternică de coroziune. Am făcut mereu cunoscute aceste produse ale noastre, fiind ajutați și de organele locale, de Comitetul județean de partid, de centrala noastră, ca și de foruri superioare la nivel de stat: Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, Ministerul Aprovizionării, Comitetul de Stat al Planificării.

Red. — Cum ați fost ajutați ?

I.S. — De exemplu, s-au organizat mai multe simpozioane pe tema produselor din bazalt, tinute întotdeauna la întreprinderea noastră. Au participat sute de oameni, specialiști din toate industriile. Și oricine a putut înțelege, astfel, că bazaltul e un material care poate înlocui în multe cazuri oțelurile și fontele aliate, în special cele cu mangan. Oțelurile manganoase se folosesc mai ales în condiții în care apare procesul de abraziune și e păcat, e o greșală totală să folosești oțel, în această situație, cînd poți să folosești bazaltul care este foarte, foarte ieftin. Un kilogram de oțel din asta ajunge la 80 de lei, pe cînd un kilogram de bazalt e 5 lei și ceva. Iar durata de viață a bazaltului e foarte mare. Chiar zilele astea am fost cu un coleg la Hunedoara, la Combinatul siderurgic, și am văzut niste repere livrate de noi mai demult, la Uzina cocs-chimică. Impresionat frumos am fost și noi, impresionați frumos au fost și cei de acolo de modul cum s-a comportat bazaltul. Totuși, mai sînt oameni care au rețineri...

Red. — O fi bazaltul mai

ieftin, dar poate că e un material mai greu, mai complicat de mînuit.

I.S. — Da de unde ! E de 3 ori mai ușor ca oțelul. Așa, ca să vă dați seama, el este cam la fel de greu sau de ușor ca aluminiul.

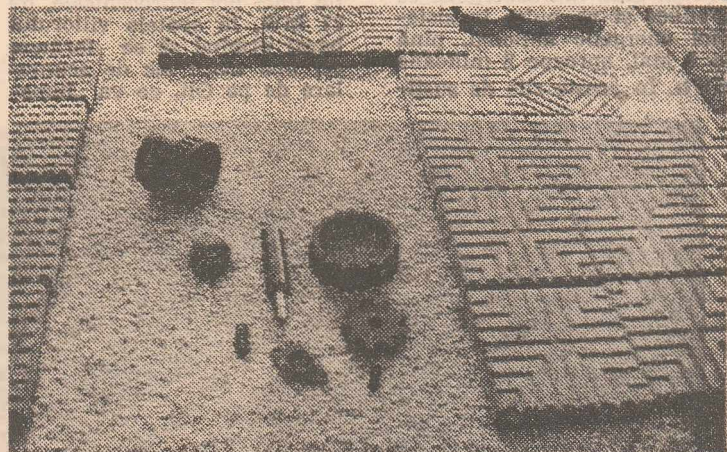
Red. — Numărul celor care cumpără ceea ce faceți dumneavoastră aici e de ordinul zecilor, al sutelor ?

I.S. — Al sutelor. Dar zicem că ar putea fi mai mare, pentru că numai noi știm cît ne-am străduit să dăm acestui material posibilități de folosire cît mai diverse. De exemplu, am reușit să stabilim punctul termic în care acest material dobîndește însușirea de a fi prelucrat mecanic prin așchiere.

Red. — Ca să existe și strungari în bazalt !

I.S. — Bazaltul poate fi lucrat de orice strungar care-și cunoaște meseria. Iar masinile-unelte sînt aceleași ca și pentru metale, diferă doar regimul de așchiere, normal, pentru că avem de prelucrat alt material.

Red. — În lume cum evoluează această idee a folosirii bazaltului ca înlocuitor sau ca material nou ?

În miini iscusite bazaltul ia orice formă posibilă !

I.B. — În alte locuri, în lume, se folosesc nu numai bazalturile, ci și o serie de alte roci. Acolo există o industrie întreagă, petrușgia, și există o facultate care pregătește specialiști în acest domeniu.

I.S. — Toți caută să facă economii, pe cât se poate de mult, la materialele tradiționale care pot fi înlocuite, cel puțin în parte, cu bazalt. În țările avansate se practică foarte mult, de exemplu, utilizarea bazaltului ca izolator pentru industria electronică. Se pare că între țările socialiste — și nu se pare, ci asta e adevărul —, cantitativ, producția cea mai mică, anuală, este la noi. Dar un lucru îmbucurător — ne mindrim și noi cu reversul — este că prin diversificare și calitatea produselor din bazalt (adică prin dimensiunea, configurația și precizia acestor piese) stăm net superior.

Red. — Asta este spre lauda dv., care vă străduiți să faceți aici cât mai mult din ceea ce se poate face în acest domeniu. Dar unii, ziceți, au reșineri...

I.S. — Eu am un of pe suflet...

drumul încoace, bineînțeles. În alte probleme, nu-i treaba noastră să ne pronunțăm. Acuma, mai trebuie știut că la nivel de economie națională s-a mers pînă la a se da sarcini de utilizare a bazaltului și că există un program guvernamental în această privință.

I.B. — Lunar se raportează la C.S.P. toate comenzile.

Red. — Întruși sinteți cei care primesc aceste comenzi, raportarea se face, probabil, prin întreprinderea dv.

G.D. — O facem și noi, dar o face și fiecare minister, la rîndul lui.

Red. — De cînd se face această raportare?

I.B. — Din octombrie '88.

I.S. — Programul e bun, e îndemnător la treabă. Dar pentru a îndeplini programul acesta, pentru a putea prinde viață aceste produse ale noastre în toată industria republicană, este nevoie să fie mobilizate institutele de cercetări și proiectări, mai întii. Trebuie neapărat așa ceva, pentru că un beneficiar oarecare, chiar dacă găsește o soluție excepțională de folosire a acestui produs în cadrul unei instala-

I.S. — Vă dau exemplu de felul cum sună una: „livrați 36 tone de bazalt”. Am zis, hai să facem o figură: tot rebutul nostru — că avem și noi rebut — să-l trimitem acolo. N-au ceruț bazalt? Bazalt, au.

G.D. — Comanda aceea venise fără nici o specificație.

I.S. — Altă întreprindere, tot fără să ne spună exact ce vrea, ne-a ceruț „11,6 tone piese din bazalt sinterizat”.

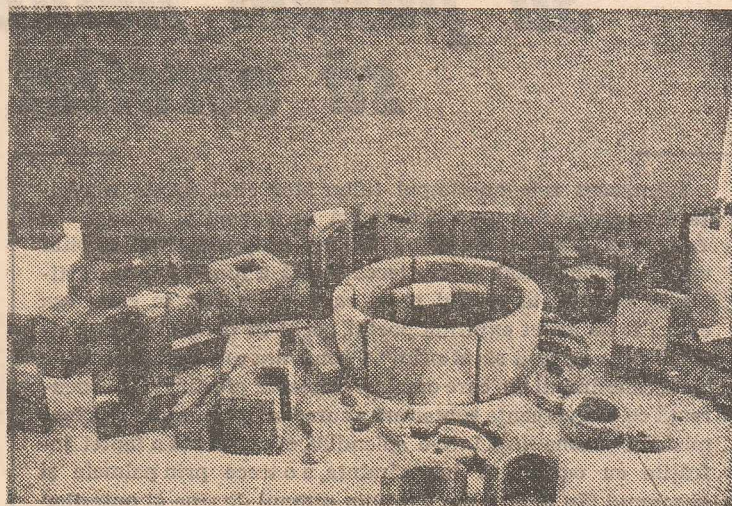
Red. — Dar oamenii aceștia cred că dv. sinteți obligați să știți exact ce au ei nevoie?

I.S. — Alta e explicația. Ei aveau o sarcină, cum discutăm, de-a folosi bazaltul, și prin aceste comenzi nu urmăreau decît să poată raporta la minister că sarcina a fost îndeplinită.

Red. — Iar ministerul, care nu le poate verifica pe toate, să raporteze la rîndul lui că programul de folosire a bazaltului, lată, se îndeplinește și el.

I.S. — Exact. Dar asta are de-a face mai degrabă cu furatul propriei căciuli.

Red. — Adică e ca și cum eu aș avea nevoie, la casă, de

Bazaltul devenit obiect industrial I

tietor de apă, tot din plastic, a cărui formă e ca o umbrelă întoarsă, rostul lui fiind de a împrăstia apa pe o suprafață mai mare, astfel încît ea să se poată răci mai repede. Dumnealor: să facem noi piesele astea. Zic: de ce v-ați ales piesele astea ca să fie făcute din bazalt, cînd masa plastică oricum e mai ieftină decît bazaltul? Dacă era vorba de teflon sau de vreun alt material plastic din asta de import, cel puțin ziceam că facem o reducere a efortului valutar al țării; dar nu era vorba de așa ceva. Și zic: e păcat de aceste cheltuieli, și pentru dumneavoastră și pentru noi, adică să facem o lucrare de cercetare, noi să vă luăm bani, dumneavoastră să luați banii de la stat. Cînd s-au văzut în situația asta, că de fapt tematica e aleasă greșit, au zis: Vreți să încheiem o minută că sinteți de acord să fie scoase din planul nostru? Zic: Știți care e situația? Cumva mergeți pe ideea cu pietricica pe care unul o aruncă în apă și vine un nebulon de la Brașov să o scoată? Noi nu sîntem institut, n-avem firmă ca dv., așa, de 11 etaje, dar noi ne cunoaștem bine profilul. Dumneavoastră să faceți altceva: v-am livrat cantități mari de bazalt în centralele termoelectrice și trebuie să vă hotărîți aici, cu toții, dacă putem extinde această colaborare, dar numai în condițiile în care ea se justifică din punct de vedere economic. Altfel, noi nu ținem să livrăm produse din bazalt numai așa, de florile mărlui, sau pentru a aduce pagubă, în loc să aducem economii. Au început să se scuze, că dumnealor sînt numai o secție sau un atelier. Zic: Eu am venit aicea în numele întreprinderii de lianți Brașov, n-am venit Ștrait Ilie de la secția bazalt. Mi-a semnat delegația directorul, reprezintă întreprinderea. Și cînd discut cu dumneavoastră, discut cu acest institut. Nu am funcția și nivelul să discut cu directorul general, dar cred că dumneavoastră veți avea amabilitatea să informați directorul general. Părerea mea este să facem o analiză temeinică, să vedeți unde mai puteți utiliza bazaltul, că — zic — iertați-mă: ce-ați făcut aicea nu este studiu ingineresc. M-am supărat, mă rog, am avut o discuție mai dură, dar în final a rămas ca dinșii să se mai gîndească și săptămîna asta să vină aici ca să vorbim serios.

Red. — Pare că mai sinteți supărat și acum.

I.S. — Ei, nu! Dar ca să nu se mai repele astfel de întîmplări, aș vrea să spun, să anunț că pentru documentarea oricărui beneficiar, chiar și dacă e paznic de noapte, la întreprinderea de lianți Brașov avem o expoziție cu produse reprezentînd toată gama de piese și repere din bazalt asimilate pînă acum. Și aș vrea să mai spun că și la 12 noaptea dacă vine un delegat,

și la 12 noaptea există un ofițer de serviciu care-i poate prezenta delegatului expoziția. E nevoie doar ca delegatul să știe bine ce vrea. În plus, noi am întocmit și un catalog de produse din bazalt, a cărui ultimă ediție, revăzută, se află acum la tipografie și sperăm să o avem gata la sfîrșitul lunii asteia sau la începutul celeilalte.

Red. — O ediție revăzută, ziceți. Prima cînd a apărut?

I.S. — În '79. Și de-atunci, tot la doi ani, a apărut cîte o ediție nouă. Am dat aceste cataloage, în dreapta și-n stînga, cu miile. La fel o să dăm și acum, dar ce garanție avem că va ajunge catalogul nostru chiar în mîna celui ce proiectează utilaje? Nu prea avem. Experiența ne spune că despre aceste cataloage dacă s-ar fi făcut o recenzie, ca să zic așa, la gazeta de perete, tot ar fi fost bine, dar ele au fost uitate prin vreun sertar ori pe vreun dulap.

I.B. — Știți cum au înțeles unii problema asta a folosirii bazaltului? Au înțeles că noi n-avem de lucru și că ei au sarcină să vină cu comenzi. Vin aici chiar delegați de la centrale și se arată surprinși: a, deci aveți comenzi, că noi am înțeles că n-aveți.

Red. — Cite comenzi primiți pe zi?

I.B. — În jur de 20 de comenzi, cu zeci de repere.

Red. — Asta înseamnă mult sau puțin?

G.D. — Foarte mult. Iar capacitatea secției va crește cu 1 000 de tone pînă la sfîrșitul anului. Investiția e aprobată, se lucrează.

I.S. — Printr-o colaborare mai strînsă cu beneficiarii noștri ne gîdim să trecem chiar la tipizarea pe domenii de utilizare a produselor din bazalt. Dar pentru asta trebuie să ne luăm în serios unii pe alții și să gîdim limpede. În ce ne privește, ne căutăm obiectul muncii. Ni s-a dat sarcină că asta e obiectul muncii de viitor, pe-asta îl căutăm. Cît om putea noi, cît ne lasă nivelul nostru de pregătire. Dar fără sprijinul beneficiarilor, nu putem. Iar unii dintre ei sînt prea conservatori. Nu e asta menirea noastră! Oricum, e bine să se știe că secția bazalt nu reprezintă decît aproximativ 10 la sută din ceea ce înseamnă această întreprindere și că, altfel, noi facem aici lianți, deci var bulgăr și var hidratat, ciment alb, ciment refractar aluminos și superaluminos. Nu ne punem problema că pentru 10 la sută din producția întreprinderii putem avea mai multă bătaie de cap decît pentru restul de 90, dar vrem să știm că sîntem într-adevăr utili, că nimem nu cere produsele noastre, cu toptanul, numai ca să poată zice da atunci cînd e întrebare dacă a folosit bazaltul.

D. CONSTANTINESCU
Fotografii de PAUL AGARICI

BAZALTUL

Red. — Spuneți-l!

I.S. — Necazul este că nu sîntem ajutați de institutele de cercetări și proiectări. Acestea, cînd își trimit oamenii aici, ne solicită să le dăm noi soluții. Cu toate că le spunem: dar dumneavoastră sinteți proiectant de utilaje, noi vă punem la îndemînă date despre calitățile acestui material și găsiți o cale de utilizare a lui așa cum credeți dumneavoastră de cuviință, nu cum credem noi, care

ții, el nu poate face nimic, de fapt, pînă nu are avizul celui ce-a proiectat instalația. În sensul acesta ne-am gîdit ca inițiativa să plece de-acolo.

Red. — Deci, cum spuneți, ați ridicat această problemă. Și? Urmarea care a fost?

I.S. — Unele institute au trimis aici delegați care aveau liste de piese și — analiză: dar ori nu se puteau executa din bazalt, că din bazaltul asta nu se poate face chiar orice, ori nu aveau nimic comun cu

7 chei pentru 7 uși, dar mergînd la magazin nu cer 7 chei, ci un sfert de kilogram de metal. Și plec cu un bulgăre de metal în mînă, dar nu pot să deschid nici o ușă.

I.B. — Cam așa e.

I.S. — Am fost de curînd, și m-am cutremurat cînd am intrat în clădirea aceea așa de mare și de frumoasă, la I.S.P.E. La București, săptămîna trecută, marți. Trebuia să ajung la secția sau atelierul de hidrotehnică. Dinșii

Un vulcan sui-generis: cuptorul de bazalt I

nu știm ce utilaje vreți să proiectați. N-am găsit pînă la ora actuală un institut care să nu ne pună această întrebare: tovarăși, ne dați materialul ăsta, dar la ce-l utilizez? Iertat să fiu, astfel de întrebări le consider copilărești. E păcat că cineva a luat o diplomă de stat și pune astfel de întrebări. E păcat! Noi, nu pot să spun acum...

Red. — Dar de ce? Spuneți!

I.S. — Ce să vă spun? Că ne vin delegați de la institute și de multe ori ție și rușine înundă, mă rog, dinșii au marcă, au firmă — noi n-avem, noi ăștia sîntem: cu halatul, cu minuța —, dar cu toată firma și marca dumnealor nu le e jenă să trimită aici oameni total nepregătiți.

Red. — Chiar total?

I.S. — Chiar total! În această problemă pentru care fac

eficiența economică. Se cereau 10 piese de-un fel, 15 de altul, și numai pregătirea de fabricație costa de 100 de ori mai mult decît piesele acelea. Alții, de pe la unele întreprinderi, par tot la fel de rătăciți. Cel puțin cei din industria ușoară...

Red. — Bazaltul ar merge și-n industria asta?

I.S. — Dar cum? Ei au abac chimic puternic, au atitea utilaje care sînt supuse protecției anticorozive! Însă unii nici măcar nu cunosc utilajele acelea despre care vin să vorbească aici. Odată a venit un bărbat de la Suceava și, spre deosebire de alții, cel puțin el a fost sincer. Ne-a zis: domne, eu sînt merceolog, dar m-au trimis sefi cu documentația asta aici. Cam așa s-ar explica și de ce apar unele comenzi fără sens.

Red. — Asta ce vrea să mai fie?

ne-au trimis o nouă adresă că în planul tehnic de cercetare al dumnealor au o lucrare privind extinderea utilizării bazaltului în centralele care funcționează cu cărbune. Cum noi am colaborat destul de mult, dar printr-o relație directă, cu astfel de centrale, ne-am gîdit că de data asta chiar institutul de specialitate a făcut un studiu despre posibilitățile de extindere a acestui colaborări. Dar cînd am ajuns acolo, parcă toți erau căzuți din cer, nici unul nu știa ce temă este de discutat. Și-am zis, dragă, dar ne-ați trimis un telex să venim aicea, să vorbim! În fine, s-au recules cițiva inși, dar să vedeți ce studiu au făcut. Că ție și rușine! Ei eram, cu toții, oameni cu părul alb. La turnurile de răcire de la centralele astea există niște duze din plastic și un așa-zis împră-

Să punem neîntîrziat sămînța sub brazdă, să ocrotim cu grijă ce-a răsărit!

Primăvara este anotimpul tulburător cînd sevele retrezi-
te ale pămîntului urcă deopotrivă în oameni și ierburi, în
ramuri și brațe, o stare mirifică de renaștere cînd spiritul
uman consonantizat de creșterea înaltă a luminii spre solsti-
țiu își regîndește spațiul natal ca pe-un tărîm în care, așa
cum atît de exact exprima poetul, „ochi ca oameni să deschi-
dem / dar ca pomii să-nflorim”. Primăvara este însă, înainte de
toate, anotimpul în care omul își înteește eforturile la concu-
rență cu efervescența subterană a surselor regeneratoare dina-
mizîndu-și conștiința într-o splendidă eflorescență a faptei în-
frățite cu ogorul. A lua sămînța, a o trece prin palmele și
nesomnul tău pentru a o trezi din somnul de sine al puterilor
ei în ascensiune luminoasă, a o așeza în pămînt cu grija cu
care ocrotești un semn al propriului viitor, a te gîndi la fi-
rul încolțit de grîu pe care îl amenință seceta, ca la propriul
tău copil, a calcula adîncimea exactă la care trebuie așezat
în pămînt bobul de porumb — iată cîteva secvențe primă-
văratice la care meditează tîmpla țării, prin tîmpla specialiș-
tilor ei, de veghe lîngă destinul roditor al ogorului românesc.
În aceste zile pe toate ogoarele patriei oamenii sînt la dato-
rie zi și noapte pentru a încheia înșămînțările, ocrotind în
același timp ceea ce a răsărit, astfel încît în pulsul luminos
al momentului să bată și pulsul demn al propriilor lor inimi.

Pîinea de la orizontul fiecărei zile

Inginerul șef Godoci Mar-
cel e în mijlocul cîmpului în-
tre oameni, căruțe și semă-
nători, undeva departe de
centrul comunei Găiseni, din-
colo de satul Cărpeneșu (co-
muna mai înglobează satele
Pod Popa Nae și Căscioarele),
pe sola Mocanu. Nu l-am fi
găsit cu siguranță dacă eco-
nomistul Gidea Lucian de la
C.U.A.S.C.-ul Bolintin, care
răspunde de unitatea agrico-
lă din Găiseni, și contabilă
Cristea Tudora, nu l-ar fi
căutat și ei pe tînărul in-
giner. Aveau ceva să-i trans-
mită urgent în legătură cu
funcționarea impecabilă a
aripilor de ploaie și cu nota
conform căreia porumbul se
va semăna cu 2 cm mai adînc
decît în etapele anterioare.

„Așa l-am și semănat, fără
să știu de nota respectivă, va
răspunde inginerul. Am văzut
și singur că boabele nu ajung
la stratul umez și nu mi-a
plăcut. Așa că am mărit adînci-
mea. Haideti să verifi-
căm semănătura!” Inginerul
Godoci Marcel e bronzat pu-
ternic încă de la începutul lui
aprilie de parcă s-ar fi întors
de curînd de la mare, semn
sigur că soarele nu l-a putut
prinde în încăperi umbroase
ci numai pe cîmp.

Bate un vînt primăvărat
puternic, un vînt cu ochi al-
baștri ca ai inginerului, două
tractoare măsoară depărtarea
pînă la orizont marcînd dis-
tanța din 20 în 20 cm cu bo-
abe de porumb, la marginea
ogorului trei căruțe cu cai
frumoși scuturîndu-și coa-
mele în vînt aduc continuu
semințe de la magazia din
sat, oamenii tocmai s-au ri-
dicat de jos din iarbă, au
mîncat, o masă caldă, adusă
de la bucătăria improvizată
la magazia de semințe, ar ur-
ma să se întindă puțin după
masă — odihna adîncă a ță-
ranului la prînz, pe cîmp, în-
tîns pe pămîntul primăvăra-
tic, ca în celebrul tablou al
lui Corneliu Baba, cînd omul
comunică direct cu forțele
cosmice ale țării —, nu e
timp însă, inginerul e grăbit,
vrea să termine cît mai re-
pede cele 40 de ha de porumb
ale solei, să se mute la sola
Boanga astfel încît să termi-
ne semănatul porumbului la
termen. S-au încheiat de în-
sămînțat cele 120 ha de soia,
s-au înșămînțat de o lună cele

60 ha cartofi de vară, acum
toate semănătorile sînt coma-
sate la porumb. Se lucrează
pe întreaga suprafață cu 10
tractoare, 7 discuri, 3 combi-
natoare care pregătesc tere-
nul și se seamănă cu 3 se-
mănători.

Inginerul se apleacă asupra
pămîntului, scormone cu mi-
nile ogorul mărunțit de dis-
cuiori, dă deoparte un strat
uscăt de cîteva centimetri,
abia la zece cm adîncime cu-
loarea pămîntului se întune-
că a umezeală, caută boabele
de porumb și le găsește: a
vrut neapărat să ne arate că
a „executat” semănătura la
parametri optimi, adîncimea
exactă, distanța exactă între
boabe. Porumbul se seamănă
cu semănătoarea pneumatică
SPC-8. Este o noutate inter-
venită recent care reorgani-
zează fertilizarea. Înainte,
pămîntul se fertiliza printr-o
operație separată de semănat,
aceasta însemnînd utilaje și
motorină în plus, oameni,
timp pierdut, îngrășămînt ri-
sipit. O semănătoare SPC-8
execută concomitent și ferti-
lizarea și semănatul. În spa-
tele tractorului se desfășoară
„claviatura” combinată a ce-
lor două operații. O roată
cauciucată de copiere dă dru-
mul îngrășămîntului chimic
exact la baza boabelor de po-
rumb care sînt eliberate din
cutiile cilindrice de deasupra
prin învîrtirea roții de tasare
care le și distanțează din 20
în 20 de cm, cu o distanță în-
tre rînduri de 70 cm.

E o meserie delicată să se-
meni porumb, precizează me-
canicul secției, Vasile Ion,
prezent și el la fața locului.
Dintre cei 23 de tractoriști ai
unității, doar 6 pot semăna.
E vorba de ochi, de simțul
vitezei și de cel al pămîntu-
lui. Dacă se merge cu o vite-
ză mai mare, se mărește și
distanța dintre boabe. E și
motivul pentru care la trac-
toarele de pe semănători s-au
lăsat doar vitezele I, IV și V,
celelalte blocîndu-se pentru a
feri pe cei mai puțin conști-
ințioși de tentația vitezei, a
încheiatului mai repede și de
mîntuială. În plus, tot pentru
a mări responsabilitatea me-
canicilor pentru parcela se-
mănată de ei, aici la Găiseni
s-a luat măsura să nu mear-
gă niciodată două semănă-
tori alături ci pe extremele
solelor astfel încît să se știe

exact fiecare ce a semănat.
Iar la prășit, fiecare să lucre-
ze pe porțiunea semănată de
el. Să se vadă și să se știe
calitatea muncii fiecăruia!

Tractoarele ajung la capă-
tul solei, ridică deasupra o-
gorului claviatura cu opt „oc-
tave” a semănătorii și a ferti-
lizatorului, întorc din cîteva
manevre exacte, apoi pornesc
din nou spre orizont pe ur-
mele celor două marcatoare
laterale. Totul e ca la întoar-
cere roțile tractorului să țină
urmele acestea. Tractoare ro-
șii, pămînt negru. O combi-
nație de culori pe care lumina
primăvărată le armoni-
zează din punctul de vedere
al recoltei viitoare. În spatele
cutiilor verzi cu boabele de
porumb pe care cele două
roți de tasare ale semănătorii
le astupă în pămînt, la dis-
tanțe exacte, la adîncime pre-
cisă, doi oameni controlează
dacă totul e în ordine, dacă
boabele cad ritmic în pămînt,
dacă nu s-a infundat vreun
orificiu, iar cînd ogorul are

o denivelare ușoară, cei doi
oameni apasă cu toată greu-
tatea lor pe grapa semănăto-
rii ca boabele să nu fie lăsate
în vînt ci în pămînt. Tracto-
ristul de la volan măsoară
orizontul ambiționîndu-se să
țină volanul exact pe urma
marcatorului lăsată de trece-
rea de întoarcere, cei doi oa-
meni din spatele lui care a-
pasă pe claviatura verde a
semănătorii par la un mo-
ment dat să împingă ei înșiși
tractorul spre orizont și chiar
orizontul cîmpului din ce în
ce mai departe.

Și poate că fără să știe, ță-
ranii aceștia și cei dintotdea-
una, lucrînd pămîntul în fie-
care primăvară cu aceeași
dragoste și speranță și prî-
vind pe dunga orizontului a-
colo unde pămîntul se atinge
cu cerul, așteaptă ca într-o
bună dimineață să răsară în
zorii zilei lor de muncă cin-
stită, în locul soarelui, o u-
riașă pline proaspătă, aburînd
de eternitate.

Grîul sub aripi de ploaie

Imaginea pe care ți-o oferă
nordul agricol al județului
Giurgiu este una incitantă:
alături de sole întinse pe care
tractoarele seamănă porumb
sau discuesc ogorul, pregătîndu-
l și stîrnind nori mari de
colb, în aerul uscat al ano-
timpului se întind lanuri de
grîu de un verde intens, creș-
cute suficient de înalte ca vin-
turile să le legene în bătaia
lui secetoasă. Deasupra lanu-
rilor de grîu înaltează, din-
spre un capăt spre altul, evan-
taiele largi ale pînzelor de
apă pulverizate de aspersoare.
E abia începutul lunii a-
priliei și irigațiile iau sub „a-
ripi” lor de ploaie — cum
sînt numite în agricultură țevile
lungi cu aspersoare, ca o
dovadă că și tehnica se poate
însuși uneori din poezie —,
sub ocrotirea binefăcătoare a
stropilor de apă, toate suprafe-
țele semănate cu grîu. O fi
inițiativa vreunui președinte
întreprinzător de C.A.P., s-o
fi probînd sistemul de irigații
în zona aceasta? — te în-
trebi, — dar constăți tot mai
surprins că grîul e irigat în
toate unitățile pe care le stră-
bați pînă la hotarul cu jude-
țul Dimbovița. E abia începu-
tul lui aprilie și țevile albe din
lanurile verzi pulverizează
apa cu cozile rotitoare de
păun ale aspersoarelor fu-
rioase ca în miezul verii.

Cu această nedumerire intri
în sediul Consiliului popular
al comunei Găiseni. Primăria
Năescu Constantina tocmai so-
sise de la sola Moară pe care
o are în răspundere: a avut
loc, cu cîteva zile înainte, un
comandament (cu participarea
forurilor județene și a facto-
rilor răspunzători din zonă)
în care s-a stabilit să se irige
întreaga suprafață de grîu ca
măsură preventivă. E al treie-
lea an consecutiv de secetă în
zonă. În cele trei luni din
urmă fiecare metru pătrat n-a
avut decît un minim de aport
freatic. În plus, bat vînturi
uscate care evaporă și puțina
umiditate a solului. În aceste
condiții, trebuie irigată în cel
mai scurt timp întreaga su-
prafață de păioase, în special
grîul. S-au întrunit imed-
iat, și la nivelul co-
munei, conducerea C.A.P.-
ului, C.P.A.D.M.-ului și a pri-
măriei pentru a discuta ce
posibilități sînt de aplicare
imediată a unei asemenea
măsuri. S-au stabilit solele și
oamenii care răspund de ele:
Filipescu Gabriela, secretara
Consiliului, la sola Baltă, a-
gentul agricol Voica Ioana, la
sola Stat 2, vicepreședintele
Ionescu Nicolae, la Ogradă-
Pruni și primăria la sola
Moaară. Întreaga suprafață de
380 ha grîu va trebui irigată
în mai puțin de o săptămînă.

Pe toată această suprafață
s-au instalat aripi de ploaie
conectate la sistemul de iriga-
ții Titu-Ogrezeni. Ele vor fi
schimbate de trei ori pe zi, di-
mineața între orele 7—8, la
amiază între 12—13 și seara
între 18—19. Lungimea unei
aripi cuprinde 17 aspersoare
înaintînd, în ansamblu, cu vi-
teza zilnică de 34 ha. Pe fie-
care solă sînt echipe perma-
nente de udători, zi și noapte,
și în irigații lucrîndu-se după
o expresie acreditată în preaj-
ma cuptoarelor, „cu foc con-
tinuu”.

Ca o noutate stimulative a
lucrătorilor, remarcabil ni se
pare sistemul de retribuție:
plata se face la suprafața iri-
gată, 120 lei pentru fiecare
hectar și jumătate, 180 pentru
două hectare. În ce constă
noutatea? Bani se înmînea-
ză în dimineața fiecărei zile
următoare, pe baza recepției
efectuate de șeful echipei de
udători, confirmată de tehni-
cianul hidro și avizată de in-
ginerul șef al unității. Se
crează astfel posibilitatea
reală ca oricine participă la
irigații să-și ia remunerația
imediat, pe baza suprafeței
irigate, „Indiferent de perso-
ană” — subliniază primă-
ria Năescu Constantina.

Iată cîteva măsuri eficiente
pe care le-am întîlnit funcțio-
nînd deja cu promptitudine
pe suprafețele C.A.P.-ului
Găiseni, ca o dovadă certă că
acolo unde se caută soluții se
și găsește și că întotdeauna
cînd începi să cauți, ai și găsit
pe jumătate, conform unui a-
jdevăr străvechi, mereu reluat
de la Pascal încoace, care
sună astfel: „nu m-ai căuta
dacă nu m-ai fi găsit”. Pe de
altă parte, un alt adevăr la fel
de evident e că oamenii au
pămîntul pe care îl merită și
între oameni și pămînt e po-
sibilă oricînd o colaborare a
cărei eficiență nu depinde de-
cît de inteligența de a stimu-
la pămîntul să rodească „inte-
ligent”. Orice limită poate fi
învinsă prin inteligență — sin-
gura nelimitată — iar intelli-
gența înseamnă înainte de
toate a da răspunsuri reale la
situații reale.

Aripi de ploaie care iri-
zează zborul apei peste mîile
de hectare de grîu ale jude-
țului Giurgiu, înaintînd preven-
tiv zi și noapte împotriva se-
cetei, e un răspuns optim la o
situație provocatoare. Victoria
nu poate fi decît de partea
inteligenței umane!

ION ZUBAȘCU ■

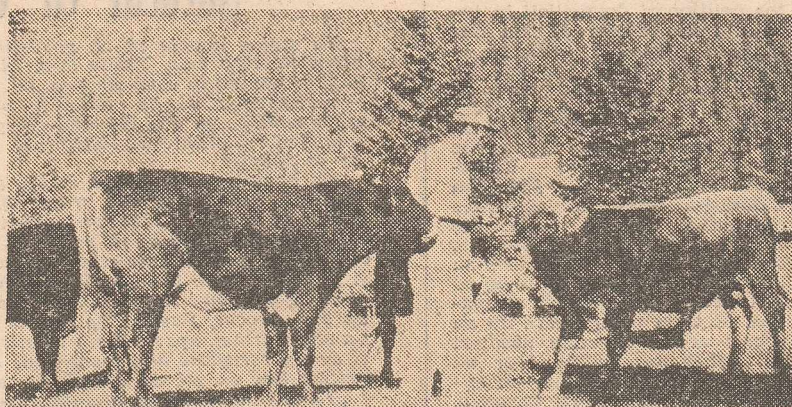
La Institutul de cercetări pentru bovine de la Corbeanca, Sectorul Agricol Ilfov, a fost finalizată în urmă cu citva timp o cercetare pe cit de simplă pe atît de eficientă. Ideile care au stat la baza ei sînt cunoscute de multă vreme, dar cum se întîmplă uneori uităm să le aplicăm în forma lor simplă, directă. S-a ajuns la concluzia, care a fost recomandată în zootehnie spre generalizare, că cel mai bine este ca la cîteva zile după fătare, fie vară fie iarnă, viței să fie scoși din grajduri în aer liber, în niște cușete deschise, care să-i aperi totuși de bătaia directă a viscolului, a zăpezii, a soarelui, asta numai în condițiile în care ei o doresc. Soluția de creștere a fost întîmpinată de zootehniști la început cu oarecare neîncredere. Dacă se îmbolnăvesc viței? Frigul e frig, ei sînt plăpînzii și neajutorăți. Apoi au început să-i scoată cite unul cite doi să vadă ce se întîmplă. S-a întîmplat bine. Să dăm cuvîntul unor oameni cu experiență.

Sîntem la Cooperativa Agricolă de Producție Tîrgoviște, unde de la începutul anului au fost fătați 88 viței, care au beneficiat de metodă.

Ing. Marian Toma, șef fermă zootehnică ne spune: — Rezultatele au fost neașteptat de bune. Nu am înregistrat la viței pe care i-am scos din grajd după 10 zile de la fătare nici o îmbolnăvire. În grajduri, cu toate măsurile de igienizare, nu puteam scăpa de mirosul de amoniac, care s-a dovedit cel mai nociv. U-

nii viței se îmbolnăveau de pneumonii și enterocolite. Ei bine, nu am mai avut nici o îmbolnăvire. Viței arată splendid (N.n. Așa e!). Avantajele metodei sînt: bolile specifice tîneretului, nu se mai transmit prin contact; se evită viciul suptului, adică acel obicei păstrat de cele mai multe ori pînă la maturitate

Aerul e sănătate și pentru animale

Fotografie de FLORENTIN D. NIȚU

ca vacile să se sugă una pe alta, sau chiar pe ele însele, ceea ce duce la pierderi însemnate de cantități de lapte; se eliberează suprafețe în grajduri, unde cum am spus este un climat impropriu pentru creșterea industrială a tîneretului. În faza următoare vom construi, pentru animalele adulte doar niște copertine de adăpostire. Cheltuielile sînt mici, ușor amortizabile. Aerul și soarele nu costă

timp, sînt ușor de manevrat la dezinfecții. Prețul de achiziție este de 2 700 lei.

Aflăm de la Direcția agricolă județeană Dimbovița, care a recomandat, pe baza primelor rezultate generalizate, cit mai grabnică a acestora că la nivelul județului vor fi necesare circa 3 000 de cușete. Numărul mare al acestora și dorința de a le avea cit mai repede instalate a dus la găsirea soluției ca acestea să fie

munceste în zootehnie cu seriozitate.

La C.A.P. Nucet metoda a fost aplicată în urmă cu cîteva luni, prin noiembrie, luna care ne făcea să ne gîndim că ne așteaptă o iarnă grea.

Nicolae Iliescu, tehnician veterinar: — Am fost instruiți despre metodă. Am realizat deocamdată doar 23 de cușete din materiale locale. Lucrăm la încă 12 cușete. Ne-am con-

vins că metoda este foarte bună și vrem să scoatem cit mai grabnic viței din grajd. Recunosc că la început m-am speriat și am băgat viței înăpoi în grajd. Apoi am scos doar cîteva, să vedem ce se întîmplă. Ei bine, cei de afară arătau mult mai bine decît cei din grajd și atunci i-am scos pe toți afară. Cușetele noastre costă în jur de 350 lei. Am cumpărat doar PAL, Carton asfaltat n-am găsit și în cel mai rău caz o să punem folii de plastic. O să cumpărăm și noi cușete din fibră de sticlă care au o durată mai mare de funcționare și sînt mai practice. Le-am făcut totuși pe acestea pentru că putem să le folosim și dorim să scoatem mai repede viței afară, la aer.

Ca o dovadă că metoda se bucură de încredere totală este că vițele pentru reproducție cu creștere rapidă din lotul experimental au fost scoase primele afară.

Prin intervenția noastră vrem să subliniem și, deci, să recomandăm și noi eficiența metodei. Organele agricole județene, convinse înaintea noastră de avantajele unei astfel de creșteri a vițelor, au luat toate măsurile ca într-un timp cit mai scurt viței să fie crescuți în aer liber. Viței robuști, sănătoși, înseamnă vaci cu lapte productive, tauri care se îngrășă conform graficelor. Asta, bineînțeles, dacă au asigurate furajele necesare.

OPREA GEORGESCU

Pentru călătorul venit din alte județe, întotdeauna — fie la începutul verii, fie toamna tîrziu — piața de legume și fructe din Cluj-Napoca este o incîntare. Și cînd spun piața, am în vedere și complexul comercial din cuprinsul său, ale cărui aprozare sînt de regulă competitive cu oferta țărănească. Aveam să aflăm de la inginerul Tudor Trifan, directorul Trustului hortopomicol al județului Cluj, că și în celelalte mari orașe — Cîmpia Turzii, Turda, Dej — situația aprovizionării cu legume este asemănătoare, adică în general bună, și că acest lucru este rezultatul promovării la nivelul județului, în ultimii 5—6 ani, a unei strategii în sectorul legumicol. În timpul călătoriei pe care o facem împreună spre zona Turda, îmi oferă și principalele argumente.

— Pînă cu cîteva ani în urmă, județul nostru a fost tributar altor județe în ceea ce privește aprovizionarea cu legume. Chiar și la cartofi, acum 8 ani aduceam 15 000—20 000 tone. Anul trecut, deși n-a fost un an prea bun, am dat 5 000 tone, în condițiile în care am asigurat în întregime necesarul județului, dovada fiind aceea că și acum avem în permanență cartofi în aprozare. Saltul cel mai spectaculos l-am realizat însă la legume, unde, practic, în afara unor legume termofile, precum vinetele și ardeii, nu mai „importăm” nimic, deși populația din mediul urban a crescut cu circa 500 000.

— Aveți în vedere toate perioadele de consum?

— Da, de la legumele extratimpurii și timpurii pînă la însolozările pentru iarnă. De pildă, la începutul lunii mai vom avea pe piață „cartofi noi” — cum le spune cetățeanul cartofilor extratimpurii. În sere, va începe în curînd recoltatul castraveților, apoi al verzei și al tomatelor. În permanență, prin culturile intercalate, am avut și vom avea salată, ceapă, spanac, gulioare și altele. Cînd culesul se va apropia de sfîrșit în sere, vor intra pe rol solarile și serele reci, apoi culturile plantate în cîmp.

— Vorbeați de o anumită

strategie promovată la nivelul județului în sectorul legumicol. În ce constă ea?

— Într-o anumită măsură, am extins și suprafețele cultivate cu legume, dar în primul rînd am mers pe intensificarea producției. Am împărțit județul în trei mari zone legumicole: una, în jurul municipiului Cluj-Napoca, unde cultivăm mai ales legume pentru consum în stare proaspătă; zona Turda este specializată în producerea legumelor pentru însolozat, iar zona Dej, unde avem și importante capacități de prelucrare, am specializat-o în producția de legume pentru conservat. În alegerea și profilarea celor trei zone s-a ținut seama și de tradiția și experiența existente, dar și de factori econo-

răsați. Președintele cooperativei, Chegezi Dionisie, aflat de 19 ani în fruntea unității, speră și el ca și acest an să le aducă o producție-record, atît la ceapă cit și la rădăcinoase, care ocupă împreună o suprafață de 80 ha. Iar legumicultura este migăloasă. „La început, prin anii '70, n-aveam probleme cu forța de muncă, dar odată cu dezvoltarea industriei la Turda și Cîmpia Turzii, am început să resimțim lipsa oamenilor. Ne-am orientat spre tehnologiile mecanizate, inclusiv la semănat. Nu mai puteam fi vorba de plantarea cepei, pe zeci de hectare, cu mîna. În opoziție cu modernizarea tehnologiei acestei culturi, s-ar putea zice că am făcut totuși un pas înapoi, dar de fapt este un

plantelor, stăpînește bine aceste ecuații, împreună cu o mină de specialiști, la fel de tineri și de destoinici, și cu cei aproape 400 de muncitori pentru care activitatea se desfășoară ca și la Combinatul metalurgic din apropiere, adică „cu foc continuu”.

Mai întii, ecuația fertilizării, la prima vedere foarte simplă: pentru fiecare kilogram de recoltă, un kilogram de gunoi de grajd. Dar cum pe un hectar de sere se obțin 90 tone roșii sau 200 tone castraveți doar într-un singur ciclu, și cum întreținerea are 21,5 ha sere calde și 12 ha sere reci, se ajunge într-un an la o garnitură de tren de aproape 500 vagoane. „Am început deja să ne gîndim, îmi spunea direc-

construirea serelor s-a pus problema extinderii suprafețelor acoperite, dar fără încălzire. Soluția frecvent utilizată pînă atunci o constituiau solarile cu folie de polietilenă. „Noi am optat pentru serele reci — îmi spune inginerul Hirceagă. Este adevărat volumul de investiții este mai mare, dar ne-am gîndit că pe termen lung consumul de energie înglobată în materiale este mai redus. Folia de polietilenă trebuie s-o schimbăm în fiecare an, în timp ce sticla rezistă zeci de ani. În plus, la temperaturi extrem de scăzute, întotdeauna în serele reci ai un cîștig de cîteva grade care adeseori se dovedește esențial”. Validarea o face cultura de varză, plantată în sere reci și în spațiile dintre ele, la începutul lunii martie; în primele, se apropia de maturitate, în celelalte abia răsărise.

În fine, ecuația eficienței. „În ultima instanță, aceasta ne preocupă cel mai mult, subliniază directorul. Cultivarea legumelor în sere este costisitoare, iar prețurile de vinzare pe piața internă sînt relativ mici. În schimb, pe piața externă sînt prețuri bune, mai ales dacă reușești să prinzi perioadele optime de livrare și să satisfaci condițiile impuse de beneficiari. Am văzut, așadar, în export nu doar o simplă sarcină de plan, ci o cale de rentabilizare. Am căutat, deci, să depășim producția la hectar (la tomate am reușit acest lucru cu 13 la sută), pentru a crea mai multe rezerve de export. Am extins totodată cultivarea ciupercilor în ciclu de toamnă. Iar aceste măsuri, împreună cu cele vizînd ținerea sub un control strict al costurilor de producție, ne-au permis să încheiem anul 1988 cu beneficii și să asigurăm oamenilor un spor de retribuție de 19 la sută față de cea planificată”.

De aceea, conchidem noi, lucrurile merg aici bine, iar săptămîna are, la nevoie, 7 zile lucrătoare, așa cum a fost și duminica în care ne aflăm în întreținere, căci oamenii vîd și simt rostul și rodul efortului lor.

VIRGIL SIMION

Cultura legumelor în ecuațiile eficienței

mici, printre care reducerea distanțelor de transport și, implicit, a pierderilor. În cadrul zonelor, s-a mers mai departe cu specializarea unor unități, fapt ce a permis o mai bună organizare a activității, promovarea pe scară largă a tehnologiilor mecanizate, avînd ca rezultat creșterea producției la hectar. De pildă, acum 2 ani am avut trei unități cooperatiste din C.U.A.S.C. Mihai Viteazul situate printre primele 10 unități din țară la producția de ceapă, în anul acesta, după cum arată cîmpul, aspirăm chiar la mai mult.

Ne-am convins de acest lucru pe solele Cooperativei Agricole de Producție Moldovenesti, așezate chiar la piciorul Apusenilor, acolo unde Arieșul iese din strîmtoarea munților. O ploaie măruntă și rece, dar binevenită — căci pe meleagurile clujene, după o iarnă fără zăpadă a urmat un început de primăvară caldă și secetoasă — făcea și mai crud verdele culturii de ceapă, bine

pas înainte pentru apărarea sănătății pămîntului, a plantelor și a omului. La legume și la cartofi, folosim aproape în exclusivitate, cu excepția tratamentelor interfațiale gunoiului de grajd. L-am folosi noi și la alte culturi, dar atît ne ajunge”. Într-adevăr, am putut vedea că în sectorul zootehnic platformele de gunoi sînt goale. „De fapt, tot timpul sînt așa — adaugă interlocutorul — pentru că ele au fost amenajate direct în cîmp, adică la locul de utilizare”.

O astfel de preocupare am întîlnit-o și la Întreprinderea de sere Cîmpia Turzii, singura de acest fel din județ. Aici, însă, ecuațiile cultivării pămîntului sînt mult mai complicate, chiar dacă la prima vedere acoperișurile de sticlă feresc plantele de necazurile climatice. Iar rezultatele obținute în cei 4 ani de la darea în exploatare, arată că directorul Întreprinderii, Ioan Hirceagă, un tînar de numai 35 de ani, împătimit de la vîrsta liceală de știința cultivării

torul Hirceagă, la folosirea gunoiului verde obținut din tăierile la plante, după o tratare corespunzătoare pe platforme special amenajate”.

Apoi, ecuația energetică. În cîteva ani, normele de consum pe hectar au trebuit să fie reduse de la 5 000 Gcal la 2 000 Gcal. Desigur, respectîndu-se cerința esențială ca în sere temperatura să nu scadă sub 13 grade sau în situații deosebite să nu ajungă sub 10 grade. Și s-a văzut că totul este o problemă de organizare: un control atent, oră de oră, al evoluției temperaturii, la nevoie un telefon la Combinatul Industrial Sirmei care furnizează apa caldă — „mai deschideți sau mai închideți robinetele”, o colaborare excelentă în acești termeni cu furnizorul. Căci, ambii parteneri au înțeles bine că producția de legume și încadrarea în consumuri sînt la fel de importante și, tocmai de aceea, graficele de încălzire nu pot fi bătute în cuie.

Ecuația dezvoltării. După

■ **Ministerul Educației și învățământului** ne face cunoscut că învățătoarea Truță Valeria Rodica din comuna Poiana Lacului va reveni pe postul de învățător de la școala Poiana Lacului, județul Argeș, începând cu data de 1 septembrie 1989.

■ Cercetările întreprinse de **Comitetul uniunii sindicatelor din întreprinderile miniere, petrol, geologie și energie electrică** confirmă neachitarea drepturilor bănești, pe perioada cât a fost în concediu de odihnă, tovarășului Lăpătaru Mircea de la Șcheia de producție minieră Băicoi. Motiv pentru care s-au întocmit formele de plată, semnatul primind prin stat de plată suma de 3.039 lei. Totodată, s-a atras atenția conducerii întreprinderii de a respecta legislația în vigoare privind plata drepturilor oamenilor muncii, cit și hotărârea comisiei de judecată, în termen legal.

■ **Filip Petre din comuna Poștea Leordeni**, în ciuda bunelor sale intenții de a ne scrie cit mai exact adresa, nu are cum. De nouă ani de zile, împreună cu alți conșăteni, așteaptă să afle pe ce stradă locuiește și la ce număr. Nici până acum nu și-a pierdut răbdarea, deși forurile locale i-au promis de mult un răspuns.

■ Înțelegem din rîndurile expediate de **Birlă Ion din comuna Pătrășele, județul Buzău**, că vânzătorul Teodor Lucica, de la sucursala Loto-Prinosport, le amână norocul. „Niciodată nu este de găsă la program, deși acesta este clar afișat: orele 15-19”. Supărarea petentului vine și de la faptul că, dacă gansa câștigului nu le suride, cel puțin să nu le mai facă inimă rea.

■ **Eliberarea cu întârziere a expeditei de mesagerie nr. 75870 din 29 nov. 1988**, în relația Panău-Sibiu, și reclamata de Dragomir Ion, din Sibiu, s-a datorat neglijenței personalului stației București-Basarab, care a pierdut documentul de transport, neregulă pentru care a fost sancționat disciplinar. Răspunsul este primit din partea MTTE — Direcția mișcare și comercial.

■ Urmare a contestației făcute de către Obreja Ioan din municipiul Birlad, privind încadrarea sa în gradul III de invaliditate, **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Vaslui** ne comunică că, reanalizându-se situația sa din punct de vedere medical, efectuată de comisia de expertiză medicală, s-a hotărât, prin decizia nr. 636 din 16 martie 1989, trecerea sa în gradul II de invaliditate.

■ **Manea Gheorghe** semnează în numele localnicilor din comuna Dascălu, Sectorul Agricol Ilfov, care nu pot rămâne indiferenți la felul cum arată centrul comunei lor. „Aici se află în paragină aproape 2 ha de teren arabil. Cu ani în urmă a fost înființat un teren de fotbal, dar echipa fiind inexistentă își fac veacul pilcilor de ciulin. Amplasat în apropierea școlii, el ar putea fi un bun lot agricol experimental și mai puțin locul de întâlnire al celor ce-și prelungește chefurile aici. Nepăsarea și indiferența obștii sînt inexplicabile. Cu atât mai mult cu cît terenul este chiar în centrul satului, și nu la marginea lui. Chiar nimeni să nu-l fi observat?”

■ „Cu ce am pățit noi, locuitorii din Bucecea, să ni se desființeze magazinul I.L.E. din piață și care aparține de AGROCOOP Botoșani? De jumătate de an acesta este închis, iar gestionara, Amorișu Florica, a primit în tot acest timp două retribuții, una de la Fabrica de zahăr, alta de la magazin. Nu sîntem în măsură să emitem decizii dar am vrea să fie trasi la răspundere cei vinovați.” Semnează, în numele cetățenilor, **Heana Ionescu din Bucecea, județul Botoșani**.

■ Anticipînd căldura toridă a verii și, implicit, asaltarea strandurilor, **Bălășcu Laurențiu din București, str. Leonida nr. 11, sectorul 2**, ne face o propunere. Ca în planul de renovare și pregătire a strandurilor pentru „stagiunea” estivală să fie inclus și cel de la Băneasa. Grifa lui este îndreptățită deoarece, așa cum ne scrie, „apoi trecut, la ieșirea din apă am alunecat pe una din treptele unei scări subredă și degradată. Cred că ea ar trebui renovată ca să nu mai

fie prilej de accident, ci de confort.” Subscriem acestei idei și sperăm ca ea să fie recepționată în timp util.

■ Din conținutul scrisorii expediate de **Narghir Dumitru**, care semna în numele mai multor petiționari domiciliați în județul Dolj, reieșea că au fost detașați în județul Călărași, în cadrul I.A.C.M.S.C. unde și-au desfășurat activitatea timp de patru luni de zile, fără a primi banii pe această perioadă de detașare. Din verificările făcute cu sprijinul **Consiliului popular al județului Călărași** a rezultat că persoanele respective aveau înregistrate drepturi neridicate, în total de 6.379 lei. Sumele cuvenite s-au expediat la unitățile de unde au fost detașați respectivii semnatari. Motivul pentru care nu au primit aceste cuvenite drepturi se explică prin faptul că ei au părăsit unitatea, înainte de expirarea termenului de detașare. Ne reprezentîndu-se să le ia, acestea au fost depuse în bancă, ca drepturi neridicate.

■ **C.E.C. — Operații bancare**: „1) Problemele ridicate, în legătură cu funcționarea asociației, intră în competența Consiliului popular al sectorului 2, care a cercetat cazul. 2) Din punct de vedere al atribuțiilor C.E.C., ținîndu-se seama că documentele de funcționare a contului nu au fost actualizate, s-a pus în vedere asociației ca, pînă în aprilie 1989, să depună la unitatea C.E.C. procesul verbal de alegere a noului comitet, din care să rezulte și persoanele în drept să reprezinte asociația în relațiile cu C.E.C., confirmat de comitetul executiv al consiliului popular, precum și formularul cu specimen de semnături. În cazul în care nu se depun documentele respective pînă la data stabilită, nu va mai putea funcționa, asociația în cauză urmînd să suporte toate consecințele care decurg de aici. 3) Prin normele C.E.C. nu este reglementată problema de a se delega de către conducătorii asociațiilor anumite persoane, altele decît în drept, să le reprezinte în raporturile cu C.E.C. Ținîndu-se seama de cele relatate de dv., în viitor s-a interzis practica unor asemenea delegări, toate relațiile cu C.E.C. urmînd să aibă loc numai prin persoane autorizate. Am găsit de cuvință că e bine să transcriem integral răspunsul întocmit către Lascu Constantin din București, str. Teiul Doamnei nr. 14, bl. 8, sc. A, sectorul 2, care ne sesiza că ultima adunare generală a asociației a fost în 1984, că filiala C.E.C. a sectorului 2 încălca Decretul 387/1977, că administratorul este ales de un președinte căruia i-a expirat mandatul în 1986, deoarece răspundem astfel și unor petenți care ne-au sesizat aspecte asemănătoare.

■ „Acum cînd orașul nostru trece prin mari transformări edificare ar fi necesar ca și noi, cetățenii, să punem umărul și să-l transformăm într-un oraș grădina. De aceea mi se pare firesc, ca prin intermediul dv., să stabilim un dialog între constructori și cei ce gîndesc spațiile verzi, pe de o parte, și noi, cetățenii, pe de altă parte. Așa am reuși, poate, să împănăm în conștiința semenilor noștri dragostea și respectul pentru frumos. Și tot în linia frumuseții cred că ar trebui să renunțăm la îngrădirile cu tot felul de sîrme, complet inestetice, din fața blocurilor, cînd mai indicată ar fi sădirea unui pom”. Cel ce semnează pledoaria pentru îngrijirea și păstrarea zestrelor edificare și a orașului-grădina se numește **Ioan Mirică și este din București, bd. Metalurgiei nr. 37, bl. 01/15, sectorul 4**.

■ Locuiesc în Lunca Bîrzavei din municipiul Reșița și ceea ce mă nedumirește este faptul că în acest cartier toate, dar absolut toate chioscurile de ziare și reviste sînt închise în ziua de duminică, ceea ce se poate constata și de pe programe. Din păcate, în ultima vreme, s-a sistat vânzarea acestora și la debitele de tutun, care mai funcționează prin rotație și duminică! Semnează **Birta Heinrich, str. Alea Tușnad bl. 4/A, sc. 2, ap. 3, Reșița**.

■ **Părăușeanu Nicolae** din Sibiu a solicitat un spațiu de locuit adecvat numărului de persoane — familie formată din 6 persoane, respectiv tată, mamă și 4 copii. Consiliul Oamenilor Muncii din cadrul I.A.C.M. Sibiu i-a repartizat un apartament

Scrisoare comentată

Norocul cu două fețe

Nu mai e nevoie să vă povestim cît de bucuros a fost, mai acum cităva vreme, **Vasile Pop**. El și nimeni altul — **Vasile Pop**, domiciliat în Cluj-Napoca, bd. Muncii nr. 101, bl. A-L, ap. 20 — se nimerise să fie fericitul posesor al bilețului de purta seria 237 088; cu alte cuvinte, cîștigătorul premiului cel mare al tombolei organizate de instituțiile de cultură ale municipiului de pe Someș.

Tot bucurîndu-se și minunîndu-se de norocul ce dăduse peste el, **Vasile Pop** s-a prezentat, împreună cu ceilalți cîștigători, în ziua de 15 februarie să-și ridice premiul: un televizor color. „Aparatul nu a fost probat la fața locului, urmînd să-l pun eu în funcțiune la domiciliu”, ne scrie **Vasile Pop**. Ceea ce s-a și grăbit să facă. Numai că „marele premiu” s-a dovedit orb și mut. Ce ghinion! Amintindu-și însă, pe dată, că el este, de fapt, un om norocos, **Vasile Pop** nu s-a lăsat încofîț de dezamăgire. La urma urmei, aparatul era însoțit de factura cu numărul 59 079 și de un certificat de garanție, pe care n-avea decît să le folosească. Era un pic de alergătură, dar... ce conta.

„Fîind în termen de garanție, m-am prezentat la reprezentanța întreprinderii producătoare”. Abia aici i s-a înfățișat fericitului cîștigător cea de-a doua față a norocului ce dăduse peste el. „La reprezentanța întreprinderii Electronica mi s-a comunicat — și corespondentul, sperăm că înțelege că aveau dreptate — că certificatul de garanție nu este valabil, fiind eliberat la data de 5 aprilie 1988, neavînd nici ștampila unității emittente și nici semnătură”.

În fața unui asemenea certificat „anonim”, dar mai ales depășit de timp, specialiștii reprezentanței din Cluj-Napoca nu se mai pot simți — și pe bună dreptate — responsabili de metehnele ascunse ale aparatului. Înțelegînd situația și dorința să-l ajute — în cadrul legal însă, — aceștia l-au sfătuit pe posesorul televizorului să obțină un nou certificat de garanție, care i-a fost eliberat, pînă la urmă, de magazinul I.C.S. Metal-Chimice nr. 52.

Iată, totuși, că lucrurile s-au rezolvat, vă veți spune din nou. Ei, bine, nu! Factura aparatului fusese eliberată de magazinul I.C.S. Metal-Chimice nr. 20, — or, ne scrie corespondentul nostru — „am aflat că obiectele de acest fel sînt însoțite de acte și garanții eliberate din același magazin, ceea ce nu se întîmplă în cazul meu”. Tot umblînd de la o instituție la alta și începînd să se îndoaie serios de norocul său, **Vasile Pop** primește peste tot același răspuns: „În cazul meu nu au ce face”. Așa să fie? Într-o astfel de situație ești îndemnat să-ți pui tot felul de întrebări și să faci o sumedenie de supoziții. De ce i s-a eliberat petentului un certificat de garanție fără nici o valabilitate? Pe unde a stat vreme de un an televizorul și — de ce nu? — cine și cum l-a folosit în tot acest răstimp? În sfîrșit — pentru că aici ni se pare a fi fondul problemei — cum sînt considerate aceste tombole de către organizatorii lor? Chiar dacă tombola este un fel de joc, frumos este să-l jucăm cîntît.

LIANA MOLNAR ■

cu patru camere, în blocul 41 din zona Turnisor — Sibiu.

■ **Potentul Țîntar Radu**, cu domiciliul în Suceava, str. Ștefan Tomșa nr. 13, de meserie lăcătuș-mecanic, fiind depensionat, solicita să fie sprijinit pentru încadrarea sa în muncă în una din unitățile din municipiul Suceava, de preferință la I.L.P.P. Suceava, unde lucrase înainte de pensionare. De asemenea, sesiza că timp de 14 luni, după depensionare n-a primit ajutor să fie reincadrat. **Consiliul popular al municipiului Suceava** ne răspunde că, intrucît I.L.P.P. Suceava nu dispune, în prezent, de locuri de muncă vacante, s-au făcut intervențiile necesare, în urma cărora petentul a fost încadrat din nou la I.R.A. Suceava, în secția fabricării ateliului robinetii, pe o perioadă determinată de trei luni, cu posibilitate de angajare definitivă, pe măsura suplimentării numărului mediu de personal muncitor pe acest an sau pensionării altora.

■ **Dobre Nicolae** din satul Lăceni, județul Teleorman, ne scrie că „în curtea uneia din cele două școli existente în sat s-a forat o fîntînă arteziană, în urmă cu vreo trei-patru ani. Nu mică ne-a fost bucuria deoarece nu multe sate din jur se pot mîndri cu o asemenea sursă de apă potabilă. Orice trecător și-ar fi potolit setea cu apă rece și proaspătă, ce vine de la o adîncime de peste 90 m. Numai că sursa directă de a bea apa este un șanț, rămas așa de la început. Nu s-a mai amenajat nimic de la săparea fîntinii și nici factorii locali nu au manifestat vreo grijă în acest sens.”

■ Sperăm ca petentul **Popoacă Mihai** din Piatra Neamț, Alea Ulmilor, bl. 36 A, sc. A, ap. 25, să nu mai aibă probleme cu hidroizolația apartamentului. Ne asigură și **Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț**. Locuind la etajul 4, infiltrațiile

s-au datorat de la terasa blocului. Hidroizolația a fost însă refăcută, folosînd un nou tip de material — mecabit.

■ **Procuratura județeană Constanța**: Prin sentința civilă nr. 1748/24 septembrie 1980 dată de Judecătoria Medgidia în dosarul nr. 4449/1980, s-a stabilit domiciliul minorului Marian Ciprian, născut la 14 septembrie 1977, la Amariei Vasile din Medgidia, str. Tudor Vladimirescu nr. 10, bl. TV.2, ap. 31, iar soțul acesteia, Amariei Marian, a fost obligat la plată, cu titlu de pensie de întreținere pentru minor, la suma de 300 lei. Avînd în vedere cele de mai sus, precum și avizul Ministerului Muncii din 30 august 1988, privind modul de aplicare a prevederilor art. 6 al. 3 din Decretul nr. 410/1985, în cazul soților despărțiți în fapt, am sesizat conducerea I.M.P.P.F. Constanța, solicitînd măsuri ce se impun pentru intrarea în legalitate, deoarece sistase nejustificat plata alocației de stat cuvenită copilului, începînd cu luna august 1988.

■ „Mă numesc **Violeta Mercane** și locuiesc în satul Ghergani, județul Dimbovița. Am absolvit în iulie 1988 cursurile de actori-păpusari ale teatrului „Tăndărică”. Din dorința de a face pe cei mici părtași la talentul acestui gen de teatru, atît de iubit de ei, i-am propus directorului „Casei pionierilor și școlilor patriei” din Tîrgoviște să înființeze un cerc de teatru de păpuși. Cu părere de rău mi-a comunicat că s-au mai făcut demersuri pentru un asemenea cerc, dar fără rezultat. Există cerc foto, de croitorie, de tenis de masă, etc.; oare un mini-teatru de păpuși nu și-ar afla locul în programul de educare al copiilor? Credem că da. Mai rămîne de văzut dacă și cei avizați sînt în consens cu noi.

Pagină realizată de MARIA RADU ■

Poșta redacției

Iancu Stan — comuna Săgeata (Buzău): Pentru că lucrurile nu au fost făcute în ordine și la timp, acum drusau spre rezolvare e mai lung. Cereți instanței de judecată soluționarea pe rînd a problemelor. ■ **Pirleci Tudora** — București: Dv., deși aveți 4 copii, puteți beneficia doar de un an reducere, atunci cînd veți împlini vechimea de 25 ani. ■ **Bibo Maria** — Brașov: Potrivit art. 53 din Codul familiei, și copiii rezultați din relații de concubinaj au ca tată pe soțul mamei lor. Deci nu e altă cale. Consultați un avocat. ■ **Stoicescu Arina, Dragomir Maria** — Pitești: Administratorul asociației de locatari, care a greșit o dată cînd a confecționat antena colectivă cu o persoană particulară, trebuie să emită comandă și să încheie contract-service cu I.C.R.A.L. Pitești pentru remediere și punerea în funcțiune a antenei. ■ **Vladu Dorel** — satul Cimpeni, comuna Pielești (Dolj): Credeam că ați înțeles. Nu facem aici un fel de „intervenție”. Cînd ați contractat împrumuturile ați cunoscut condițiile. Trebuie deci să le respectați. ■ **Vasiliu Cristian** — Tg. Neamț: Nu avem. Bibliotecile publice sînt și la dispoziția dv. ■ **Epure Sabin** — satul Smadovița, comuna Bicleș (Mehedinți): Unde se află stîlpi. Vă trebuie, ca peste tot, recomandarea medicului și analizele obșnuite. ■ **Nicolau Lenuța** — satul Hanu Conache, comuna Fundeni (Galați): Răspunsurile pe care le-ați primit sînt conform cu prevederile legale. ■ **Negrei D. Ion** — satul Musceleanca, comuna Siriu (Buzău), **Deleca Ioana** — Oltenița, **Lața Vasile** — satul Agribiciu, comuna Axente Sever (Sibiu), **Tîlbeică Ion** — satul Oglindzi (Neamț): Nu. ■ **I. U.** — Tulcea: Nici un medic nu poate stabili un diagnostic precis fără să consulte bolnavul. ■ **Nicolaie C. Ionuț** — comuna Subtuhaln (Hunedoara): 1) Termenul legal de soluționare a unei cereri este de 30 zile. 2) Nu am înțeles care e problema care vă nemulțumește. ■ **Rohnean Irina** — comuna Siria (Arad): De reducerea vîrstei de pensionare, conform prevederilor art. 18 din Legea 3/1977, pot beneficia femeile care au o vechime în muncă de 25 ani, care au născut 3 sau mai mulți copii și i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani: cu un an pentru 3 copii, cu doi pentru 4 copii, cu trei ani pentru 5 sau mai mulți copii. ■ **Luiz Năstase** — București: Începînd cu 1 I 1981, potrivit reglementărilor legale, persoanele care desfășoară o activitate pe baza unei autorizații eliberate în temeiul Legii 13/1969 și au venit profesional imposabil, pensionar sau nu, sînt obligate să plătească o cotizație lunară la asigurările sociale din cooperarea mesetugărească. ■ **Gherghisan Zamfir** — Galați: Lucrările de remediere la hidroizolație se vor termina în luna mai a.c. ■ **Negrea Rodica** — Roman: 1) Potrivit art. 67 din Legea 57/1974, cei care au, în cursul unei luni, una sau mai multe absențe nemotivate pierd sporul de vechime neîntreruptă pentru acea lună. 2) Erați îndreptățită la plata unei indemnizații de transfer egală cu retribuiția medie lunară (art. 75, al. 2, Legea 57/1974). ■ **Burlacu N. Constantin** — Văleni de Munte: Nu putem să vă comunicăm noi „motivele”. Oricum, contestație e prea tîrziu — după 3 ani — să mai faceți. ■ **Damian Viorel** — Făgăraș: Explicațiile primite la O.J.C.V.L. Brașov au temei. Asociația locatarilor — Sos. Mihai Bravu 2, bl. 60 B, București: Luarea a fost reprogramată pentru semestrul I a.c.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11-14.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Acasă

Acasă sint
Și se bucură peștii în fluviu.
Beți de lumină,
Greierii pe umeri imi sar.
Acasă sint,
Ciinele, albul, imi iese în cale.
Acasă acum,
Mă sărută un dor secular.

Acasă sint,
Maica preablinda m-așteaptă-n cărare.
Brațele-i moi-ruguri mă ard, mă cuprind.
Acasă sint,
Satul meu mă salută-n mirare.
Acasă acum,
Privighetori mă recheamă pe grind.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Gheorghe
Tomozei

Piatra

E acolo.
Am văzut-o încă de departe, din drumul spre
Cîmpul cel Lung pardosit între cremeni. E încă
acoperită cu zăpadă. Ultima, din câte ne-au
nins? Mai degrabă întâi, cea rămasă din an.
I-a ajuns, a săturat-o. O poartă cu avarii pe
pe o dantelă toarsă din basm.
E acolo.
O piatră.
Oamenii îi zic Piatra Craiului, uitându-se,
blînd, de severa ei măreție și socotind-o a fi loc
de înjghebare gospodărească al craiilor vechimii.

Care crai? Cine-ar putea s-o spună? Unul tras
de vis, fără sfîrșit și fără începătură, topit în
neguri sau în zăpezi tîrzi.

O coamă de munți pentru astronautii de stau
și cu pleoapa lipită de hublou spre a vedea toate
cite le vedem, nevăzîndu-le...

Proptiți în bite, cum se spune, muntenii soco-
tesc cu îndreptățire că orga orgiacelor bazalturi
împietrite nu e altăceva decît, firesc, piatră.
O Piatră. Fie ea și Piatra lui Crai.

O piatră.
Așa o numesc bărbații aceștia mărunti, negu-
roși, cu mișcări repezi și cu vorbire și ea zorită
foarte. Bobul de nisip din clepsidră și muntele-
munților, tot una : o piatră.

Și mă trezesc iubindu-i pietrei desenul vechi,
ars de soare și lună și jinduri și arginturi, pil-
curile de brazi și zăpada niciodată ingenun-
cheată, limpede, castă. Zăpada, tîbită numai
aici. Piatră și ea, de felul ei. Fluidă ca versul.

Și ea Speranța.
E acolo.

Stau și o privesc fără saț.
Mă adaug conturilor ei.
Ea umple aerul, zarea.

Piatră.
O piatră.

Dați-mi un punct fix și nu voi răsturna uni-
versul! Îmi zic, parodînd barbar o grecărie,
altfel sublimă. Echilibrul e pentru mine AICI.
Punctul FIX ar putea fi ea, Piatra.

Piatră dorului.
Piatră dragostei.

Și, de o mie de ori și de o mie de sori, Piatra
Speranței!

Fotografie de PAUL AGARICI

Paul
Anghel

Între ficțiune și document

Adesea, în munca mea la ciclul Zăpezilor, cite
un cititor m-a întrebat : „De unde ai scos, dom-
nule, cutare amănunt, absolut incredibil? L-ai
găsit în documente sau l-ai inventat?” Am dat
aproape de fiecare dată același răspuns, pe
care-l transcriu și acum : cel mai greu de ima-
ginat, într-un roman istoric, este viața normală.
Aceasta, în absolut toate romanele istorice, ține
de ficțiune. De ce? Fiindcă documentele, puține/
multe cite și le oferă epoca, par a fi sau chiar
sînt incredibile. Cea mai grea muncă a roman-
cierului este aceea de a face documentul credi-
bil, de a-i restitui autenticitatea, de a-l reda
contextului real al epocii care l-a emis, de a-l
face să țină atât de organic de o anume reali-
tate încît aceasta să nu mai poată fi concepută
în absența documentului. Dar cînd documentele
lipsește? În clipa cînd ai ajuns să te familiari-
zezi cu atmosfera unei epoci, cu mecanismele și
automatismele ei, în clipa în care te cufunzi în
epocă, te lași asimilat de ea, devenind nu mar-
tor ci cetățean al ei, din acea clipă documentele
pot lipsi sau, altfel spus, documentele devin
dispensabile. Dispensabile, cum? Scrie autorul
lucruri fictive? Nu, scrie lucruri reale, emite el
însuși documente — de mentalitate, de psiholo-
gie, de moravuri, de deprinderi politice — chiar
dacă acestea n-au fost și nu sînt înregistrate în
arhive, deși pot fi confirmate prin descoperiri
ulterioare. Fiind un om al epocii, devenind

omul unei anume epoci, autorul însuși produce
documentele acelei epoci, care sînt reale, iar
uneori mai reale decît cele autentice. El insti-
tue epoca, o scoate din fictiv, o face reală,
atunci cînd epoca nu are altă voce decît aceea
a povestitorului ulterior. În acest caz, el e vocea
epocii.

Bine, se poate replica, dar în acest caz autorul,
un anume autor, instituie adevărul (despre o
anume epocă) sau deduce adevărul, așa cum ar
fi normal? Îl instituie, și îl deduce, în același
timp. Îl deduce, desigur, mai întâi. Apoi îl insti-
tue cu toată siguranța, cu autoritatea de croni-
car sau de singur martor al unei istorii care
nu mai are martori. El mărturisește întru ea
adevărul pe care îl deduce și care, odată rostit,
devine un adevăr instituit. Desigur, adevărul
povestitorului, nu adevărul absolut.

Mai intervine încă ceva, un fapt care scapă
cititorului, în privința raportului document-fic-
țiune. Nici o epocă istorică, dintre cele cunoscute
pînă azi, n-a lăsat în arhive documente continue
despre viața continuă a unui anume inter-
val de timp. Nici măcar jurnalele de front, nici însem-
nările zilnice ale personalităților istorice nu con-
semnează tot, nu fac fotografia fiecărei clipe
trăite de cel sau cei în cauză. Uzual, o însem-
nare e provocată de un anume eveniment, de un
fapt ieșit din comun, de un accident. La fel
documentele de interes public. Acestea toate
reprezintă emanația unui moment de criză. Dar
între „crize”, dar între accidente sau faptele
ieșite din comun, cum se prezintă viața? Rin-
duite cronologic, documentele unei epoci — ale
oricărei epoci, reprezintă fața discontinuă a
acelei epoci, cu relieful hazardat sau convulsio-
nat pe care-l oferă evenimentele, accidentele,
momentele de criză, și, doar în cazuri rarissime,
acel continuum de viață al omului sau al so-
cietății, care scapă mai totdeauna actului scris.
Viața cotidiană, normalul vieții scapă printre
degete ca apa curgătoare, astfel încît o epocă
expirată se prezintă întotdeauna ca o albă seacă,
mobilată ici și colo cu enigmatice bolovani.
Aceștia se văd cu ochiul liber, convențional
acești sfînci sînt numiți evenimente și poartă
săpați pe frunte emblema cite unui an : 1877, să
zicem. Și pe mine această cifră emblematică
m-a speriat inițial. În fața Sfinxului dădeam
neputincios din mînt, cu un gest de implorare :
„Spune-mi ceva! Spune-mi măcar ce mînceau
oamenii în anul de grație 1877!”

Dialogul meu cu Sfinxul a durat foarte mult

(Continuare în pag. 13)

Artistul — conștiința a epocii sale

Rodica Bujor:

„Cîntecul — haina sufletului românesc”

— În afara celor cîteva foto-
grafii din tinerețe, nu văd nici
o dovadă care să-mi sugereze
că v-ar coplesii memoria. Dim-
potrivă, parcă ați avea foarte
puține lucruri care să vă lumi-
neze aducerea aminte.

— Dacă dumneata ai fost fe-
ricit o clipă sau o zi, ce așezi pe
pereți, ca să nu uii? Sau să te
întreb altfel, dacă t-ai dăruit
cuiva o bucurie, dacă l-ai făcut
fericit, chiar pentru puțin, cum
îți aranjezi casa spre a nu uita?

— Nu știu! Cred că a serie
pe pereți nu e o soluție! Și
nici obiectele decorative nu
ajută la nimic.

— Ei vedeți! De la începutu-
rile mele teribile și pînă azi,
n-am încercat decît să picur în
sufletele celor care m-au ascu-
tat cite un strop de bucurie. Din
păcate mi-au rămas puține

discuri, puține melodii înregis-
trate pe casete. Îmi pare rău,
dar tot eu zic, cîntecul este o
clipă de sublim n-ai cum s-o
pironești. L-ai trăit, aripa lui a
fîlșit prin suflet, s-a dus. Res-
tul e arhivă.

— De ce-ați spus „începutu-
rile mele teribile”?

— Nu știți cum m-a descope-
rit George Enescu?

— Vă cer scuze, dar nu exis-
tam și nici mai tîrziu n-am ci-
tit nimic despre asta. Încercați
să vă amintiți cu lux de amă-
nunte?

— Cu lux de amănunte din
1938? Mulțumesc frumos! De

(Continuare în pag. 10)

CORNEL NISTORESCU

Livroteca, oglinda, scripterul

De foarte mulți ani mi-am propus să scriu o poetică a literaturii de factură autobiografică (memorii, jurnale, autobiografii), dar proiectul era prea mare și cunoscutele mele literare, proiectate în afara continentului nostru, sînt încă destul de precare. De aceea consider că lucrările restrinse la anumite genuri sau epoci, ca și cele cu un suport teoretic mai mare, însoțite doar de analize cu un caracter exemplificator, sînt mai utile și, totodată, mai ușor de realizat.

Cartea lui Mircea Mihăies **De veghe în oglindă** (Ed. „Cartea Românească”, 1988) este gândită într-o manieră foarte originală. Autorul a conceput treisprezece eseuri cu titluri foarte sugestive ca **La vie en (p)rose** (Stendhal), **No man's landul iluziei** (Baudelaire), **Senzații de hirtie** (Robert Musil), **Tangou argentinian** (W. Gombrowicz), **Strategiile naivității** (T. Maiorescu), **Ethica Magna** (A. Camus), **Eroismul singurătății** (C. Pavese) etc., etc. Finalul operei (**Treștiile lui Midas**) se configurează ca o încercare de poetică a jurnalului.

Așadar, Mircea Mihăies face un decupaj declarat din istoria jurnalului, fără pretenția de selecție categorială, dar extrem de elocvent prin fiecare opțiune. Inserțiile teoretice sînt diseminate cu parcimonie în toate eseurile sale, cele mai multe fiind însă concentrate în notele finale ale cărții.

Ceea ce atrage în primul rînd atenția în **De veghe în oglindă** este scriitura elegantă de critic-artist, subtilitatea disocierilor, comentariul capabil să releve trăsăturile dominante ale fiecărui jurnal. Intrarea în text rămîne „secretă”, ea se face mereu, „dinăuntru” operei, după care criticul se retrage în „exterior”, citind parcă încă o dată jurnalul în ipostaza de lector-martor, de comentator fericit, capabil să asiste la „spectacolul” oferit de propria scriitură, născută ca o reverie pe marginea altei scriituri. Practicarea acestui demers critic dublu, de **identificare-distantație** conferă, în cea mai mare măsură, farmecul intelectual și originalitatea acestei suite de eseuri. Reflecțiile despre **travaliul celui alt** sînt concepute ca o reverie literară. „Stai în pagină de veghe, obosit, cotropit de scris, stai și aștept. Un intineric, o stradă, o zi. Să scrii, să te rupi. Asta e. Să te rupi în bucăți, literă cu literă, rînd de rînd. Fie că ai; fie că n-ai nime predestinat literaturii. Să scrii din orgoliu. Să dovedești că se poate. Să te notezi zi de zi, lăsîndu-te în voia cuvintelor. De fapt, o imensă frică de timp, de clipa care o să treacă fără nici o urmă...”

Criticul ce se teme că nu va putea scrie niciodată proză o face cu o eleganță aproape involuntară, de fapt bine mascată de un riguros travaliu asupra cuvintelor. Dintr-un singur pasaj desprindem astfel munca sistematică a autorilor de jurnale, motivația abordării acestui gen silnic de scriitură mereu datată, ca și faptul că un mare număr de jurnale sînt curată paraliteratură.

Să nu uităm că pe parcursul istoriei au scris jurnale împărăți, comandanți de oști, exploratorii, călătorii, curtezanele, călugării, oamenii politici, apoi artiștii cu profesii foarte variate (arhitecți, pictori, muzicieni, și evident, scriitori).

De unde vine această presiune interioară asupra celui ce se condamnă voluntar la scriitura zilnică? Cauzele sînt extrem de diferite. Autorul de jurnale depune mărturie despre sine și despre alții, despre evenimente excepționale și fapte anoste, despre contactul cu mari persona-

lități, ca și despre anumite situații și relații jenantă. Mircea Mihăies concepe el însuși o carte ca un jurnal nedatată de impresii de lectură, reflecții, stări de reverie, ipoteze despre scriitori, interogații, sentințe morale etc. Exemplele de acest gen sînt nenumărate. „Azi-noapte l-am visat pe Lafcadio, ce absurd așa, pe nespuse masă, cuvîntul lafcadio ieșind din gura doamnei profesoare, ca un abur subtil, aproape lichid, verzui, ca în benzile desenate...” Sau: „Diminețile de scris ale lui Tolstoi. Dar ce făcea seara, la lumina lămpii, a gazului lampant?” Iată o zi de 1 iulie din viața lui Tolstoi, o zi de muncă și de scriitură-confesiune unde găsim următoarele informații: „Începusem, chipurile, să scriu, m-a împiedicat I.V. și m-a ademinit la cosit. Am petrecut toată ziua în mișcarea muncii. Toate ar fi fost bune, dacă n-aș fi băut atîta, dacă n-aș fi mințit seara și dacă mi-aș fi petrecut restul timpului cu ocupațiile mele”. Caracterizarea lui André Gide iese din substanța jurnalului... adevărata educație sentimentală este educația intelectuală. Primele pagini de Jurnal corespund necesității fundamentale a cărții de învățatură: sînt notițele unui abcedar al spiritului.” Dar dincolo de acest tip de informații, Jurnalul lui A. Gide este plin de banalități, evident, acele banalități domestice îndrăgite de el. Jurnalul este, așadar, o problemă de perspectivă, de unghi afectiv de vedere. Așadar, 24 iunie. A. Gide notează: „A trebuit să ies din camera de rufe, pe care graurele meu o făcuse de nelocuit; din ceas în ceas ure să-i dau de mîncare. S-a băgat cu totul în farfuria de lapte pe care i-o lăsasem; am vrut să-l spăl. Apa pe care o aduceam într-un castron mi s-a părut că-i face o bucurie atît de mare că am alergat îndată să caut un vas mai adînc în care să se poată bălăci”. Fără îndoială că oricine se poate întreba ce-i pasă posterității de graurele lui A. Gide sau ce-i pasă lumii că mie mi-a murit ieri un cățel într-o cumplită agonie? Jurnalul este intim și prin această latură a sa, adică prin acele detalii insignifiante pentru alții.

Mircea Mihăies surprinde trăsătura dominantă a personajului care se scrie și din exterior. Stendhal era un orgoliu, Kafka un ins care își intuia resursele (probabil, biograma lui R. Musil pune în lumină un personaj steril pentru care Kafka putea fi imaginat ca un erou fără însușiri etc. Mateiu Caragiale era aplecat spre viața imaginată, un om refuzat de avantaj. Dar L. Reboreanu cum era oare? Mircea Mihăies nu-i face portretul. Autorul lui Ion și al Răscăleii număra ouăle de sub cloșcă, cînd se găsea la țară, ținea socoteala merelor din pomi, ca și a banilor căpătați pe finul vîndut? El (scriitorul) și celălalt (omul) au două euri, cum afirmase Proust? Nu știm, oricum au mai multe feluri de-a fi. Jurnalul este aplecat și spre birfă, nu numai spre relatarea unor evenimente memorabile. O cămătăreasă este portretizată în Jurnalul fratilor Goncourt astfel: „Doamna Rousseau: cap de iepure și de șarpe, cu slăbi-ciuni pentru halate de catifea. Acasă — o fetiță pitică, de șaisprezece ani, căreia nu i-ai fi dat decît doisprezece”. Dar cu aceste exemple am ieșit din sfera opțiunilor lui Mircea Mihăies. Așa cum am mai spus, criticul a scris o carte din perspectiva unui cititor fericit. Poate și din această cauză lectura operei sale produce un plus de plăcere, criticul erudit fiind de altfel dublat de un psiholog cu intuiții frumos validate prin retorica argumentării.

„Cîntecele — haina sufletului românesc”

(Urmare din pag. 9)

fapt cine ar putea să uite. Venisem în București ca muncitoare și la scurt timp, funcționară la o întreprindere, adusă de un cunoscut al tatii și terminasem Liceul „Carmen-Sylva” cînd m-am prezentat la Radio-difuziunea română, la un concurs de muzică populară.

— Așa, tam-nisam v-a venit să concurați?

— Da de unde, tata avea un han la Voinești, în împărăția merelor. Acolo am ascultat rapsozi și cîntăreți, am învățat cîntece și am ascultat povești. La școală am devenit solista corului. Cîntau părinții mei, învățătorul venera cîntecele populare, iar spectacolele date în împrejurimi, pe bani, ca să strîngem fonduri pentru construirea unui cîmin cultural la Voinești aveau succes. Da, aveau succes. Dar tata a scăpătat, hanul s-a dus pe copcă, eu am plecat să muncesc la țesătoria Rizescu-Brănești, ajungînd astfel în București.

— Să ne întoarcem la intilnirea cu George Enescu!

— Vin deci în București, mă înscriu la concurs, nu-i spun nimic domnului Nae Rizescu, încep să tremur, se vorbea deja de Maria Tănase, lansată la Neptun, în Piața Buzzești cîntăreau nume mari. Și la concurs eram singura sau aproape singura îmbrăcată în costum național. Ioana Radu a intrat înaintea mea.

Juriul era alcătuit din personalități muzicale ale vremii. Am cîntat cu jumătate de putere, cu o inimă cit un purice. Tîm minte că la un moment dat m-am întors cu spatele la microfon. M-au invitat în fața comisiei. Un bărbat m-a întrebant de unde știu cîntecele. De la noi din sat, am avut și noi un han, m-a lăsat să-i povestesc, apoi m-a întrebant dacă știu să cînt folclor cult, adică prelucrări. Am spus că am învățat după radio, de la marile noastre cîntărețe, Evandia Costinescu, Emilia Guțianu, Valentina Crețoiu, dar numai cîteva piese transpuse de maestrul Brediceanu. M-au întrebant dacă îmi plac prelucrările lui Brediceanu? Am zis că da, i-a spus ce-am putut și eu să explic, și atunci Brediceanu care era în comisie mi-a oferit un caiet cu prelucrările sale. Un bărbat m-a întrebant care este numele meu. Eugenia Rodica Nedelea, am spus din ce în ce mai emoționată. Și el a zis, frumos, frumos, dar eu aș zice să-ți fie numele cum sînt bujorii din obraji. Toți au aplaudat și bărbatul a spus pe un grai frumos, moldovenesc, dacă nu ți superi, în la sară o să vii mala frumos pe Calea Victoriei la colț cu Lemnea și o să-i spui portarului că te-a invitat George Enescu.

— Era chiar George Enescu!

— Era să paralizez. Am avut un șoc!

— Era deja un nume!

— Sigur, nu-l cunoșteam dar

se spunea despre el că este cel mai mare muzician al României.

— Și?

— În flăcările emoției am spus ceva, dar n-am legat multe propoziții. Și a spus, disecără dau o serală literar-muzicală și o să cînt și dumneaei. Directorul radioului, unul Sărățeanu mi-a și propus imediat două programe la radio. La stăpîn am mințit că mă doare mînea și am dat fuga la un telefon să o caut pe Valentina Crețoiu, celebră pe atunci. Fericirea mea că am găsit-o. I-am spus, doamnă, sînt o persoană care vă solicită o jumătate de oră pentru verificarea unor posibilități artistice. Chiar după interpretările ei învățasem cîteva cîntece. M-a ascultat, a zis că e bine și am plecat spre maestrul. Urc scările fastuoase, intru într-o sală solemnă cu tablouri, portelanuri, cristale și mobilier scump. Valetul mi-a spus să aștept puțin că vine și domnul Lipatti. Cînd am auzit-o și pe asta eram mai mult moartă. Și a apărut un băiat tîmăr, frumos, subtil. Mi-a spus că el este Dinu Lipatti. Eu am zis, Rodica Bujor, cum mă botezase maestrul cu cîteva ore înainte. O să repetăm piesele pentru că va avea niște musafiri și vrea să te prezinte ca pe o chintesență a frumuseții românești. Am repetat cu Dinu Lipatti la pian, deși cîntasem cu taraf. Lipatti mi-a spus să cînt liber. Enescu a apărut puțin și m-a întrebant cum mă „simțesc”. Și imediat am început să apară musafirii, pe vremea aia erau și trăsuri și

mașini, și au venit muzicienii noștri, maestrul Jora, frații Bobescu, Alfred Alexandrescu, actori și actrițe de la Teatrul Național, Ion Manu, Aura Buzescu, Marioara Voiculescu, printesa Maruca, mama aviatorului Bizu Cantacuzino. Intîi a cîntat maestrul o sonată la vioară, apoi Dinu Lipatti, Ion Manu a recitat ceva și pe urmă George Enescu a spus, acum să vă prezint o descoperire, o minune a cîntecului românesc fără nici un fel de iz lăutăresc. Veți vedea cum arată românca în adevărata ei frumusețe. Eu, plină de emoție, am început cu o prelucrare, „Voinicel cu pîrul creț”. Ce te ții așa marel? / Nu stă casa-ntr-un picior. / Nici lumea într-un fecior”. A fost cum a fost, copleșitor pentru mine, iar la sfîrșit, George Enescu mi-a mulțumit și mi-a spus să îmi păstrez cîntecele de acasă, și să le păzesc cu sfințenie, și să încerc să rotunjesc puțin vocalele.

— Cum să le rotunjiți?

— Asta am aflat mai tîrziu, cînd am început să studiez. Dar între timp au început să se difuzeze programele radio, aveam și patru-cinci pe săptămîină, au apărut impresarii, ofertele, am cîntat la restaurantul Coșna, peste drum de Neptun, unde cînta Maria Tănase. Succesul a venit repede, dar n-a trecut mult și au început durerile cele mari, Dictatul de la Viena, războiul, cînd am pornit să cîntăm pe front pentru soldați. Cîntecele războiului, tragediile, „Tară, țărișoara mea” plus ale mele de acasă care plăceau atît de mult lui Dimi-

cinești și regizori, peste 1000 de interpreți (dirijori, cîntăreți, instrumentiști). De asemenea, se indică bibliografia și discografia fiecărui compozitor. **Lexiconul Muzicieni din România** se constituie într-un amplu și complex instrument de lucru în cultura noastră. Realizat în condiții grafice excelente, cu o inedită iconografie, volumul se impune prin bogăția datelor și pertinentele caracterizări ale creatorilor școlii muzicale românești.

● În colecția „MASCA” a Editurii Eminescu a apărut recent cartea actorului George Motoi: **Sub masca actorului**. Firește, adesea se ascund multe sub masca actorului, căci el aparține pe de o parte unei lumi fictive, a personajelor pe care le interpretează, iar pe de altă parte aparține lumii lui, forumului său interior. În cartea lui George Motoi cele două lumi se întrepătrund, se îngemănă, într-o „confeșiune subtilă”: „Actorul? / Un grădinar / cu sîmînta de suflet în buzunar, / parcurend, efemer,

anotimpuri, / pînă cînd, anonim și îmbătat de miresme, / adoarme pe vreun colț de decor, / cu un lujer de floare în mină...”

● Vrînd, parcă, să urmeze itinerariile unei vacanțe de primăvară, scurte dar profitabile, Gheorghe Marin îndeamnă tinerimea: **Hai la drum, copii** (volum apărut la Ed. Ion Creangă). Traseele sînt cele sufletești și bine-știute: ale copilăriei și ale istoriei noastre naționale, bogată în evenimente. Călătoriile la Mănăstirea lui Neagoe Basarab și la Fintina Mesterului Manole, la Cozia lui Mircea, la Cîmpulung, la castelul Bran, pe urmele lui Negru Vodă, în satul natal s.a., sînt doar cîteva dintre invitațiile propuse de autor fie la drumetie, fie la o binemeritată lectură întru disciplinarea interioară, intelectuală.

DORIN SALAJAN

trîe Gusti și lui Constantin Brăiloiu.

— L-ați cunoscut și pe Gusti?

— M-a invitat să cînt la Luna parc, la marea expoziție.

— Dar Brăiloiu?

— M-a cheamă la Institutul de folclor să-mi înregistreze vocea pe cîndră de ceară pentru arhivă. Oare or mai fi rezistînd? Tîm minte cum ne spunea să ne respectăm zonele folclorice, să nu ne lăsăm furați de lăutarii de circumă. „Voi sînteți niște pionieri care aduc această haină nobilă a sufletului românesc. După voi vor veni mulți. Să nu le arătați uritul și cîntecele mărmurate”.

— Ați început eu doise și cîntece de la Voinești. Mă tîrziu ați făcut carieră și eu române.

— Romanța se cînta prin cîrciumi și la petreceri. A prins și mai mult pe vremea războiului. Ea venea pe un teren muzical deschis de dîmă, devenind un gen popular extrem de apreciat la noi. Vorbesec de romanța frumoasă, curată, cu text și muzică de calitate, nu smiorcăiul muzical. Atunci, Ion Luican era „profesorul” genului. Cristian Vasile, Moscopol și Petre Gusti erau corifei.

— Se organizau concerte?

— Absolut deloc. Doar în restaurante. Abia după ‘46 au apărut, dar benevole, mai intîi cu formația „Ciocirlia”, apoi „Perinița” și „Barbu Lăutaru” și multe altele. Am cîntat pe șantier, la cîmine culturale, am

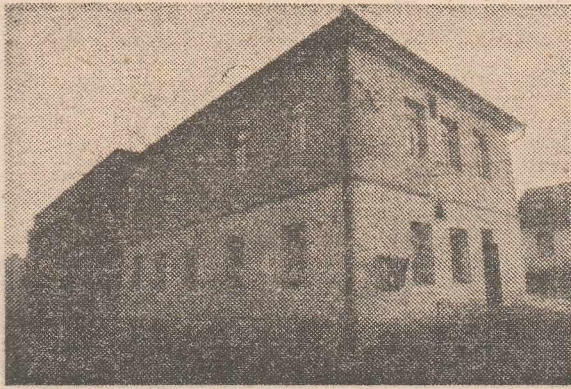
Pașii poetului

Locul școlilor dintâi

Motivul pentru care și-a trimis toți băieții la școli la Cernăuți, era o chestiune de chibzuială gospodărească din partea Căminarului Gheorghe Eminovici. La Botoșani, și Șerban, și Iorgu, și Nicolae, căpătaseră bruma de cunoștințe elementare la Pensionatul lui L. Ferderber. Desăvârșirea lor trebuia să le ofere, în fond, o perspectivă pe care arendașul și micul proprietar nu o putuse obține în tinerețea lui. Cum propria agoniseală a fost legată de știința de carte, de minime posibilități de a se descurca și în alte limbi, neîndoișor că acestea au fost și temerurile dintâi de a-și trimite copiii acolo unde puteau să obțină mai lesne asemenea cunoștințe. Între Iași și Cernăuți, orase situate la aceeași distanță de Botoșani, fără a fi legate încă de calea ferată, a fost ales ultimul, considerăm că și datorită tradițiilor locale. Cei mai mulți din băieții pe care Căminarul i-a cunoscut încă din tinerețe aveau legături trănite cu Cernăuții precum și prietenii în lumea cărturărească. Chiar din Botoșani și împrejurimi câțiva boierăși și slujbași își trimiteau copiii la studii în același loc.

Mihai Eminescu a învățat deci aici clasele a III-a și a IV-a primară precum și două clase gimnaziale, în vacanța de primăvară a celei de a treia pășind școala (aprilie 1863). Va reveni, însă, în mai multe rânduri, pentru perioade mai mici sau mai mari de timp, atestându-se prezența în anii 1864, 1865, 1866, 1867, 1869, 1870, 1871, 1872, 1874, 1875, 1885.

Prin anii '60, un inginer împătimit întru Eminescu a făcut cercetări sistematice în Bu-

Clădirea școlii primare în care a învățat Eminescu - azi

covina pentru a constata cu exactitate ce se mai păstrează din locurile legate de tinerețea lui Eminescu, după trecerea celor două războaie mondiale. Numele lui este Gheorghe Hăfciuc, iar strădaniile au fost trimise revistei „Flacăra”, care le-a înmănat marelui eminescolog D. Panaitescu-Perpessiciu, acesta fiind atunci director al Muzeului Literaturii Române. Citim cu emoție documentul prin care Perpessiciu mulțumește distinsului cercetător bucovinean, recunoscându-i contribuțiile întrucât sint mărturii care „constituie documente legate de viața și peregrinările lui M. Eminescu”.

Scrisoarea ne-o pune la dispoziție chiar Gheorghe Hăfciuc, conducându-ne prin locurile legate de copilăria și tinerețea lui Eminescu la Cernăuți, împreună și cu alți scriitori și publiciști care cunosc îndeaproape viața poetului.

Încercăm restabilirea cronologică a faptelor, trecind noi înșine pe unde a pășit poetul, cu bucuria de a găsi multe din locurile de acum 125-130 de ani aproape neschimbate.

Cernăuții își păstrează în mare măsură, mai ales în zona lui centrală, înfățișarea de burg european, peste care și-a pus amprenta stilul construcțiilor din partea a doua a veacului trecut. Urmărim, asadar, vechiul plan al orașului peste care suprapunem mai mult schimbările de nume de străzi decât spectaculoase modificări urbanistice, cu deschideri de bulevarde și înălțări de blocuri noi. Conservator, orașul ne ademenește cu puține modificări substanțiale în perimetrul său central. De aceea, pe harta elaborată de localnici,

prezența lui Eminescu devine surprinzător de bogată.

Primul popas a fost, cum s-a văzut, Casa lui Aron Pumnul, de unde, traversind centrul, ajungea la Școala primară (fosta „Hauptschule”) unde a urmat clasele a III-a și a IV-a în 1858-1860 fiind clasificat mai întâi al 15-lea din 72 și apoi al 5-lea din 82.

Nu se știe cu exactitate unde va fi urmat Mihai primele clase primare; înclinăm să credem că mai degrabă în particular, la Ipotești. Dar, cind la vârsta de 7 ani Căminarul hotărîse să-l trimită la Cernăuți, Mihai este descris lapidar, conform uzanțelor cerute de formularul pașaportului: „statul crescătoriu, părul negru, ochii negri, nasul potrivit, fata smolită”.

Un asemenea copil pășea, cu 131 de ani în urmă, pe aparent liniștita stradă Bojenko de astăzi, fosta Schulgasse. Casa căutată de noi păstrează și acum același număr: 4. Un coridor strimt

înjumătățește clădirea, frîngîndu-se în fața unui perete și făcînd brusc un unghi de 180 de grade pentru a se ridica, treaptă cu treaptă, spre etaj. Aceleași trepte, cum se vede, pe care atunci le urcau pașii timidului școlar.

Acum, vechiul imobil a devenit atelierul de lucru manual, al noli școli, construită peste drum. Doar joaca și zgomotele copiilor sînt parcă aceleași, de demult. Este 21 ianuarie, însă atmosfera adie a primăvară și elevii se bulucesc în jurul nostru curioși în fața camerei de luat vederi și a aparatelor fotografice. Le explicăm că în această școală a învățat poetul Mihai Eminescu, atunci cind era de vîrsta lor. Știu cine a fost Eminescu, îi cunosc versurile: *Somnoroase pășărele, Lacul, Fiind băiet, păduri cutreieram...*

VICTOR CRĂCIUN

Fotografii de VASILE BLENDEA

Evocare

La un secol de la trecerea în neființă a omului Eminescu și de la înălțarea lui la cerul de aur al literaturii naționale și universale, pe plaiurile Bihorului, atît de legate de debutul tinărului Luceafăr, au avut loc, timp de două zile, 6 și 7 aprilie a.c., emoționante manifestări în care au fost evocate personalitatea și opera marelui poet de către un grup de scriitori din București și Cluj-Napoca. În seara zilei de 6 aprilie a.c., după întîlnirile cu colective de oameni ai muncii din întreprinderi și cu elevi din școlile orădene, a avut loc în sala Teatrului de Stat spectacolul festiv dedicat comemorării poetului nostru național la care au participat: Alexandru Balaci, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Alexandru Andrițoiu, redactor șef al revistei *Familia*, Aurel Rău, redactor șef al revistei *Steaua*, Horia Bădescu, directorul Teatrului Național din Cluj-Napoca, Edgar Papu, Cezar Baltag, și alții. Au recitat din opera poetului actorii Teatrului de Stat din Oradea, iar corul „Maria” a interpretat cîntece pe versuri din creația eminesciană. A doua zi, 7 aprilie, au avut loc întîlniri ale scriitorilor din București, Cluj-Napoca și Oradea cu oamenii ai muncii și elevi din orașele Beiuș, Marghita, Salonta, Alejd, oraș Dr. Petru Groza, unde au fost evocate sub multiple aspecte, de către scriitori și critici, personalitatea și opera lui Mihai Eminescu. (P. Balaci)

Cristina Deleanu

Dialogul cu viața

Trăind într-o meserie cum este aceea de slujitor al teatrului, mi-am dat seama că el, teatrul, nu va putea dispărea niciodată. Și nu se va întâmpla acest lucru pentru simplul motiv că este al vieții, născut de oameni pentru oameni. Să fiu bine înțeleasă, multe lucruri din jurul nostru, aproape toate sînt născute sau inventate de oameni tot pentru oameni, dar mă simt dator să repet un lucru știut, anume că, ceea ce deosebeste teatrul ca modalitate de expresie, de o, de pildă, minunată structură materială construită întru binele omului sau, mai bine zis, ceea ce definește deosebirea, este faptul că structura materială ne poate coplesii la ivirea ei, ne poate emoționa estetic, după care ne obișnuim cu ea alături de noi, cu funcționalitatea ei: pe cind actul teatral este, de fiecare dată cind participi la el, atunci născut și irepetabil. Și asta atrage și place. Viabilitatea lui este însăși viața lui. Teatrul se naște din viața noastră, din viața de zi cu zi — cu bunetele sau cu mai puțin bunetele, cu frumosul, cu bucuriile și cu tristețile noastre, cu lupta pentru adevăr, cu dragostea și dăruirea pentru viață și pentru semenii — adunînd cu aviditate faptele și transformîndu-le (și interpretîndu-le) într-un anume fel — numai de el știut — pentru a deveni din nou viață, dar, cu ceva în plus, ceva care, convențional, se numește act artistic. Deci, cei de la care teatrul — și cuprind în acest sens atît pe condeier cît și pe interpret — își inspiră existența artistică, doresc să-și găsească chipul în oglinda vie a scenei. Ei sînt cei care decid, pînă la urmă, dacă schimbul s-a făcut bine sau nu. Și iată-ne ajunși la momentul în care completăm definiția actului teatral adăugînd că el este un dialog. Un dialog viu, aproape imperceptibil, discret dar definitoriu atît pentru viața teatrului cît și pentru viața noastră.

În fond, întreaga cultură spirituală a unui popor reprezintă acel popor. Și există numai pentru a-i dezvălui tainele existenței sale, aspirațiile sale, credințele și legile sale scrise ori nescrise. Cu atît mai deosebi face acest lucru teatrul, prin forța cuvîntului rostit, ca mărturie a timpului, a momentului pe care-l trăiește. Fiecare, de o parte și de cealaltă (el, teatrul, noi, spectatorii), avem tot timpul cite ceva de luat, de completat, unul de la ceilalți de învățat, mai

clar spus. Termenul de democrație, în sensul și al accesibilității, care se adaugă definiției de mai sus, nu este nou. El consacră arta teatrului ca pe una din cele mai „populare” modalități de expresie, de informare către publicul consumator de artă.

În fapt, dintotdeauna teatrul a fost „popular” judecînd după apartenență, chiar dacă în unele timpuri s-a adresat — fără voia lui — unui număr restrîns de auditori; transformările sociale în timp, precum și cele ale spiritului, l-au făcut să revină la locul său firesc, la menirea sa: lîngă oameni, lîngă mulțime, cu rostul bineștiut al său, acela de educator, de „ogîndă a vremii sale”. Iar vremea noastră, cea pe care o trăim acum mai ales, este cea în care nu numai teatrul ci întreg sistemul de informare pe cale artistică își are trănice stabilite locul și se desfășoară în plenitudinea forțelor sale. Așadar, cu evidență putem vorbi astăzi de o marcanță, crescîndă accesibilitate și participare, de o puternică înriurire asupra modului de gîndire al oamenilor, asupra modului lor de a reacționa și a acționa în conformitate cu cerințele vieții de fiecare zi, pe de o parte, iar pe de altă parte, cu cele majore, coplesitoare, ale eferescenței noastre vieți în plină luptă pentru împlinire. Sufletul românilor, generos și sensibil, a fost întotdeauna dornic de bine, de frumos, de pașnic.

Nu spun pentru nimeni nici un secret: s-au născut în acest neam sute și sute de oameni de valoare dăruiti binelui și frumosului, lăsînd în urma lor — poporului român — o istorie și o cultură demne, pe care le păstrăm cu sfințenie, contopindu-le azi — și cind spun azi înțeleg, firește, o lungă epocă modernă, contemporană — cu tot ceea ce și-a dorit acest popor cînsit de-a lungul existenței sale și a obținut: libertatea, prosperitatea și prietenia.

Revenind însă la „dialogul viu” de care vorbeam, între cultură și popor, nu trebuie să uităm, deci, că el se produce obligatoriu din ambele părți. Dacă teatrul, cultura în ansamblul ei se adresează direct, pe față și cînsit oamenilor, tuturor oamenilor, și aceștia sînt datorți, la rîndul lor, s-o caute, s-o atragă, să dorească să o înțeleagă în profunzime, să o accepte, să și-o însușească. Satisfacțiile, generale și personale, ce derivă din această necesară contopire sînt imense și constituie, cu siguranță, singura cale de a ne situa pe un plan superior al civilizației. Cucerirea unei trepte superioare de civilizație, pe toate planurile, este motto-ul scris, săpat adînc, la începutul fiecărei file din istoria noastră contemporană. Și avem toate premisele pentru ca acest fapt să se desăvîrșească. Contribuția și participarea directă a oamenilor de cultură, de știință, a tuturor slujitorilor într-ale artei în acest sens sînt covîrșitoare. Înnoirea și progresul este deviza noastră. Și, îndrăznesc să spun că fiecare om de teatru, la locul său, încearcă să adauge cite ceva, să fabrice din materia sufletului și a minții sale, în fiecare zi, la fiecare reprezentare, cite o cărămidă necesară ridicării spre culmi a templului civilizației noastre. Datoria de a nu uita acest lucru, de a construi mereu, de a nu ne da învinși greutăților este însăși esența existenței noastre artistice, și nu numai atît, dar este singurul drum sigur al tuturor oamenilor de a fi, veșnic, umani.

făcut înregistrări și am cîntat cu Fănică Luca, cu Maria Lădărețu, cu Grigoraș Dinicu. Am pus tot sufletul în cîntec și-n restul timpului am fost alături de soțul meu întors cu multe dureri din prizonierat. Cred că am avut parte de fericire.

— Să revenim la folclor. N-ai cedat niciodată unor presiuni ale gustului indoielnic?

— Nu, niciodată. Am cîntat ce știam de acasă, la restaurant sau cîntam și romanțe, am avut în repertoriu și citeva cîntece de muzică ușoară și citeva arti din operetă, dar n-am coborît. N-am cîntat la nici o nuntă, n-am suportat cîntecele lăutărești și de pahar.

— Există și atunci o tendință de „poluare”?

— Fără îndoială, numai că ea nu pătrunde pe unde. Se auză doar în localurile de periferie, iar cîntăreții adevărați nu-și povesteau anecdote din viața lor, nu erau „compozitori” de folclor. La Radiodifuziune marii specialiști ai domeniului aveau un cuvînt greu de spus.

— Vă coplesă succesul?

— Cituși de puțin. Respectul pentru ceea ce fac era mult mai mare decît o discretă pornire izvoară din cochetăria feminină.

— Atmosfera universitară din familie își spunea cuvîntul și în materie de gust?

— Faptul că am fost aproape de mari personalități medicale, de mari artiști ai operetii și de celebrii interpreți ai cîntecului românesc mi-a întărit foarte mult sentimentul de răspundere

față de tezaurul spiritual al poporului nostru, mi-a dat sentimentul unei misiuni culturale. N-am cîntat numai din plăcere. Aveam convingerea că îmi fac datoria față de diamantele sufletului românesc.

— Cînd ați încetat să cîntați?

— De pensionat, m-am pensionat prin 1970, dar de cîntat n-am încetat niciodată. Uite, să-ți cînt acum o strofă din „Piață, piață de o piatră / Șade jumătate-n apă...”

— Ce voce curată aveți! Ori cînd ați putea urca pe scenă!

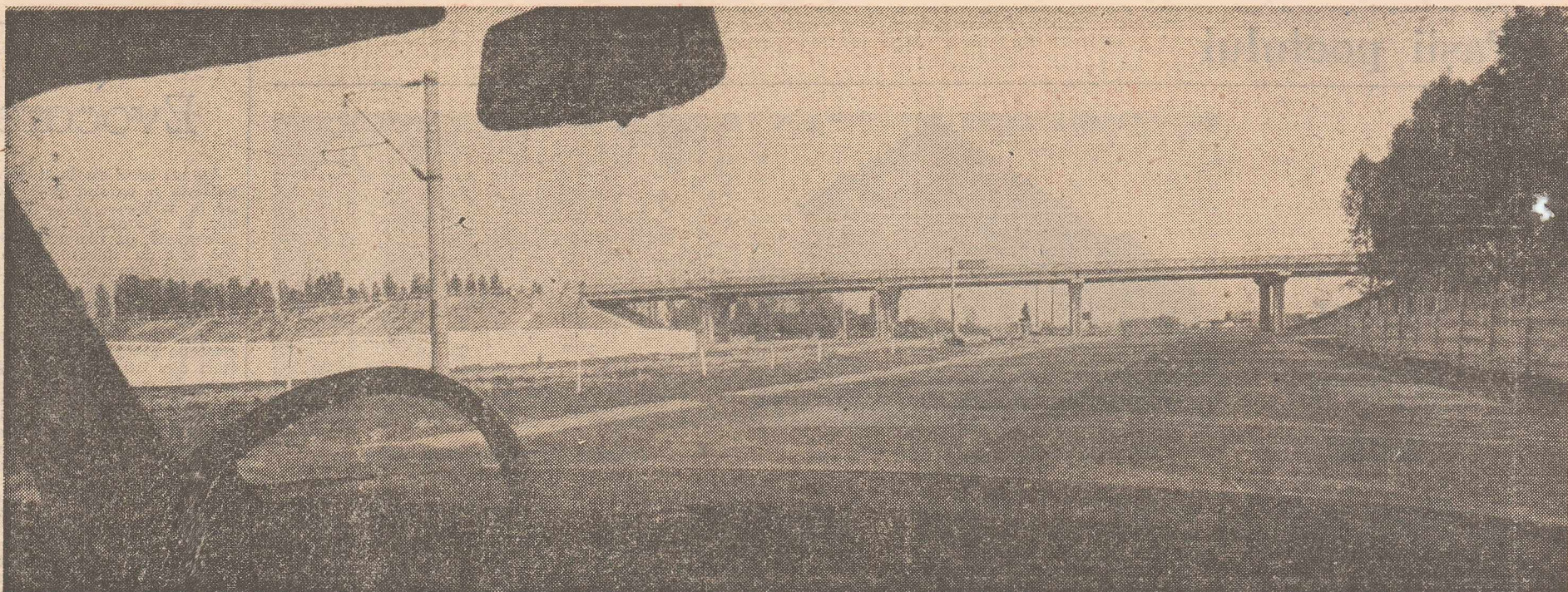
— Și ure, le cînt pensionarilor, oamenilor din vremea mea și celor care nu m-au uitat. Și totdeauna în costumul meu de Voinești.

— Chiar dacă a venit valul Betales-lor, a rock-ului, a hard-rock-ului e greu de crezut că veți ieși prea repede din memoria unor generații!

— Are și cîntecul o modă și vedetele sale. Interpretă se duc, dar tot trebuie să-și dea obolul la nemurirea folclorului românesc. Eu mi-am făcut datoria.

— Și pe umerii cui ați lăsat-o?

— O duc mai departe Sofia Vicoveanca, Lucreția Ciobanu, Vasilică, și alții alții. Și acum, după atîtea decenii de cîntec, cînd îmbrac costumul meu de Voinești mă cuprinde emoția. Niciodată n-am urcat pe scenă să cînt folclor decît în stratele mele de acasă și cu inima tremurînd de emoție că urmează o clipă în care duc mai departe și nobila haină a sufletului românesc.

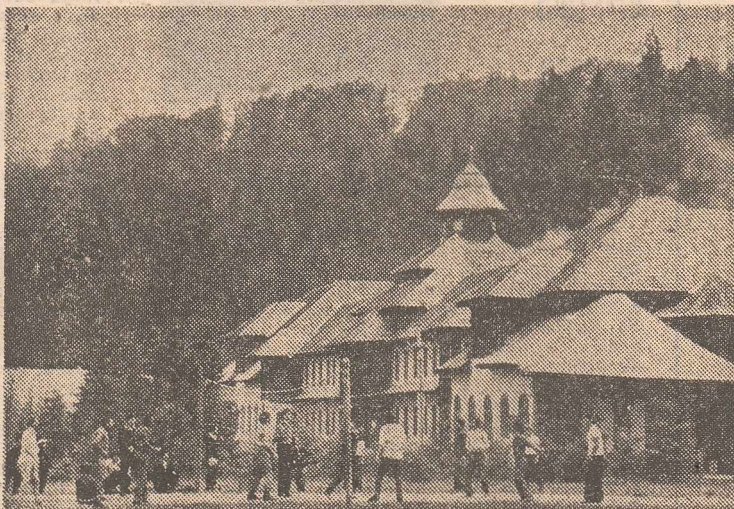
Acasă, sub streășina munților

Ce joc halucinant desfășoară norii pe corneea cerului. Se subțiază, nasc chipuri de bătrâni, o coadă de cal, un cap de copil, o pasăre, se involburează, seamănă cu lupi și cu mirese, se risipesc și se adună iar ca sufelele oamenilor într-o zvîrcolire fără durere. Ochii nemișcați ai ciobanului lăcrimează în fața minunii nesfîrșite a cerului și, cînd privirea coboară, depărtările înverzesc în aerul tremurător și pădurile continuă să curgă în prăpastiile albastre. Turma nu e decît o pată albă respirînd cu teamă în nesfîrșirea cea fără de hotar, amenințată de viscole și de nopțe, de boli și de lotri. Sînt luni de cînd se gîndește acasă, noaptea visează cîmpia și mirese în căruțe trase de cai iar lătratul cîinilor îi sfîșie somnul ca niște clopote ale singurătății. Toate sînt departe, la picioarele lui, dincolo de culmi și piemonturi, peste riuri și orașe, într-un ungher de piatră pe care-l simte nu mai mare decît o floare de cui bătut adînc în podeaua lumii. Coborîrea ține săptămîni iar întoarcerea între semeni îi sporește stînghereala. Se mișcă mai mult noaptea, lunecînd pe la periferii, ținîndu-se departe de luminile sticloase ale orașelor, însoțind drumuri lătralnice și adormind în luminisuri inconjurate de sălcii pe tăpșane sau la încrucișări, simțindu-se el însuși un lup neputincios în a-și lunge rănile sufletului, știind că opincile tăbăcite și roase, căciula plouată, chimirul umed și bîta lustruită nu sînt nici frumoase, nici scumpe, nici curate, nici înmiresmate, dar ele sînt casca, cizmele, cartușiera și pușca de soldat în acest război care-i dă sens și putere. Nu iubește cîinele pentru că îl respectă. Nu înghină măgarul pentru că îl admiră. Nu lovește mielul pentru că îl uimește fragilitatea lui din care se va naște prostia binefăcătoare a oii. Toate acestea, greu de îndurat, nu fac decît să-i dea un sens și o putere, pe care le simte abia cînd în orizontul privirii tremură conturul apos al caselor răsărite pe buzele depărtării. Parcă și-ar vedea buletinul de piatră, aducerile aminte tăiate în lemn și zidite în cărămidă. Acolo e leagănul și mormîntul, iubita și pruncu, numai acolo se sting toate neliniștile de atîtea luni spre a fi înlocuite iar de imaginea poienilor ca niște oglinzi verzi ale cerului, a pădurilor adînci

ca niște biserici de umbră ale muntelui. Și iar la drum, ca un rătăcitor care nu pleacă decît pentru a afla prețul și frumusețea întoarcerii. Ciobanii nu sînt decît o armată de exploratori naivi, cei care pipăie scoarța pămîntului cu talpa piciorului și nu pun nici un semn al locurilor atinse decît în memorie, pentru a marca punctul de unde începe întoarcerea. Pentru ei hărțile și drumurile lumii nu se măsoară decît în raport de Jina, de Săliște, de Rășinari, de Novaci, sau de Polana Sibiului. Ciobanii vor fi crezut ceea ce mai cred și azi, că satele lor sînt nemuritoare. Se vor naște orașe, vor fi inventate mașini

de gorun, o lucrare netulburată, aceeași de sute de ani și îndreptată spre aceeași țintă, imposibil de conturat într-o discuție pe banca din fața porții. Ei cu oile lor au colindat lumea, au împrumutat revoluționarilor din celălalt secol mii de bani de aur, și de sub cușmele lor s-au luminat minți de luptători și din inima lor asuprită de oi au țîșnit cîntece care au îmbogățit cultura.

Rășinari au dat lumii poeți și luptători, ciobani și economiști, exploratori și ofițeri, s-au pus împotriva judeului de Sibiu care a preschimbat școala în circumă și pentru asta s-au dus pînă la Viena și au cîștigat dreptul limbii

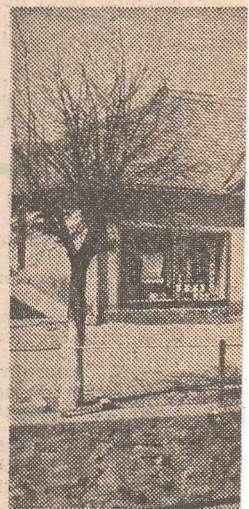
nării și aparate, se vor schimba ritmul și viteza lumii, vor muri oameni și alții vor ocoli Pămîntul dar satul va rămîne același, ordonat și armonios ca o lucrare în piatră așezată în punctul zero al universului.

Un aer de cetate țărănească respiră toate cotloanele Rășinarilor. Străzile înguste, de oraș medieval, pavate, umbroase, tăiate printre frunțile încruntate ale caselor, porțile grele, fixate în ziduri, ferestrele cu obloane ca niște creneluri pentru privire, curțile cu geometria unor piațete de familie, o sobrietate imperia-lă, de burg necucerit, deschis tuturor ca un suflet așezat pe palme și închis ca un fort pentru prima agresiune capabilă să tulbure armonia. Toate se scaldă într-un miros vegetal amestecat cu iz și miresme de gospodărie țărănească, turme și căruțe cu cai, vaci leneșe, cîrduri de găște și copii cu aer de bărbați, bătrîni iuți și tăcuți ca o scar-

române, au stors ceară și au pictat icoane, au împînzit țara cu umbrele turmelor de culoarea untului și au rămas neschimbați în sufele de sute și sute de ani. Satul pare croit în altă vreme și pregătit să înfrunte timpul în aceleași haine, adăugîndu-și cu discreție însemnele istoriei. Stuparii au vîndut albinele, meseria de cioban a rămas doar credința celor puternici, timplarii s-au îndreptat spre industrie, femeile au renunțat la așteptarea lor nesfîrșită cu gîndul la drumul turmelor și au luat și ele calea orașului, micile ateliere care prelucrau lîna au devenit secții de cooperativă textilă, mărirea s-au împuținat, locurile libere dintre case au fost ocupate de construcții iar cele două tramvaie, cu ani în urmă aproape goale, au început să nu mai aibă locuri nici în picioare. Peste o mie de oameni din fostele familii de ciobani fac naveta la Sibiu pe această linie curioasă, unică în

felul ei. Are și ea o poveste. Prin 1948, în Rășinari se vorbea de introducerea gazului metan. Fiecare familie a strîns curelele și a scos banii. În cele din urmă proiectul a fost abandonat. Și atunci, cineva a venit cu ideea ca din banii oamenilor și cu munca lor să se construiască o linie de tramvai. Cine cumpără vagoanele, cum să construiești o linie dublă doar pentru nevoile unui sat? Și așa s-a născut tramvaiul pe linie simplă, cu circulație în ambele sensuri, cu o intersecție obligatorie, la care vehiculele se așteaptă. Întîi au circulat două vagoane vechi, din cele care tăiau Bucureștii înainte de război, și pe lângă rășinarieni, tramvaiele se umpleau cu amatorii de senzații vesele și de drumeții dincolo de Dumbravă. Cu vremea, tramvaiul de Rășinari a devenit o obișnuință și atîta tot. Rășinari au școală veche. Un cor vechi de o sută de ani. Muzeu la mare cinste într-o casă ca o cetate, donată de

dispensare, grădinițe, case șuri, magazine. Numai casele ridicate de el ar însemna un sat demn de trecut pe orice hartă. Băiatul său e sculptor în lemn, omul care scoate, din cuțite și dălți, cele mai frumoase flori tăiate în lemn de tei din toată Mărginimea Sibiului. Sînt o familie de meșteri. Și Iliuț cel bătrîn, stîns cu ani în urmă, a fost tot mare meșter. Și ceilalți frați Iliuț au trăit tot din zidărie și tîmplărie. Au fost cei mai cunoscuți zidari din lumea ciobanilor. Dar, după toate aparențele, Petru Iliuț a fost deasupra tuturor. A ridicat cel puțin două case într-un an. A reparat cel mult trei ceasuri într-o zi. A refăcut cel puțin un electromotor într-o lună. Casa lui e ca un atelier compartimentat. Și peste tot, pe holuri, în bucătărie, în dormitor, bat pendule și ceasornice vechi de C.F.R., ceasuri de buzunar și deșteptătoare, ceasuri cu cuc și alte piese vechi, aduse la reparat. Tot ce

familia Barcianu, neam de dascăli și patrioți ardeleni. La Rășinari trăiesc doi meșteri populari celebri la toate țirgurile țărănești și la marile expoziții de artă populară. De decenii întregi casa soților Ioan și Ana Omotă a fost și atelier de creație. Trecuți de pragurile senectuții, septuagenarii, ei continuă la modul rafinat și înțelept o îndeletnicire care a însoțit ciobanii prin veacuri. Un sentiment ciudat poți avea în satul acesta care trăiește ca un cuib de eternitate. Că oamenii nu au vîrstă, că timpul îi atinge extrem de greu. Petru Iliuț are 76 de ani și zice că are și el „vreo doi”. A coborît de pe acoperișul unei șuri pe care așeza țigla. S-a spălat pe miini, a privit lucrarea de departe, a dat două sfaturi și a venit în mare grabă la o plimbare prin sat. Peste o sută de case din cele două mii cîte au Rășinari s-au născut din mîna lui. Și multe în Riul Sadului sau prin satele vecine. Poduri,

măsoară timpul în Rășinari a trecut prin mîna bătrînului meșter. Și tot el a făcut căruțele ciobanilor mai trainice, tot el le-a deschis ferestre mai luminoase și tot el, la 76 de ani, adică „vreo doi”, zidește și acoperă pentru a-și ajuta consătenii să-și continue mersul senin și egal prin vremea. Ion Sfraciog, la 77 de ani, își lucrează petecul de pămînt fără să se gîndească la buletii și aniversări. A ținut piept tuturor drumurilor întortocheate ale munților și de cîțiva ani s-a lepădat de oi și kilometrii săi sînt din ce în ce mai puțini. Pe vremuri, pe lângă turmă, bătea 30—40 de kilometri într-o singură zi. Acum se învîrte pe lângă casă și în funcție de nevoile cîmpului, mai țese la petecul de pămînt aflat pe dealuri. La Rășinari, munții sînt mulți și mari și stăpînesc orizontul. Locurile drepte sînt puține. Și acelea sînt împărțite ca pătrățelele unui caiet de aritmetică. Fiecare cîte puțin

Pentru ca drumul spre mare să fie mai scurt și mai plăcut

Harnicii constructori bucureșteni, care ne oferă surprize în fiecare zi, ne-au dăruit încă un cadou în drumul nostru spre vacanțele litoralului: un nou pasaj rutier. Situat la ieșirea spre comuna Brănești, în apropiere de întreprinderea „Acumulatorul”, noua construcție rutieră rezolvă trecerea peste calea ferată București—Constanța și peste linia de centură a Capitalei, desființându-se astfel două bariere, care, dat fiind traficul intens, generau pentru conducătorii auto însemnate pierderi de timp.

S-a schimbat întregul peisaj; în momentul în care scriem aceste rânduri, pe aripile podului se plantează flori, se fac marcajele șoselei în așa fel încât noul obiectiv rutier să se integreze, în haine noi și curate, aspectului de civilizație modernă pe care a început s-o aibă, de ceva timp, Bucureștiul, metropola României.

PAUL AGARICI ■

pentru cele necesare. De la un timp, rășinariții au simțit că se sufocă. Nu mai încăpeau în vatra satului. Și astfel s-a născut Riul Vadului, un loc împințit de stine pentru vâratul oilor. Și lângă stine au apărut case și din case s-au conturat străzi și cu vremea acest satelit al Rășinarilor a devenit localitate de sine stătătoare. De la Coman Cioran care, înainte de revoluția de la 1848, avea 15.000 de oi, lucrurile s-au mai schimbat. A trecut un secol și jumătate. Drumurile s-au complicat. Munții au devenit neîncăpători. Locurile de pășunat s-au restrâns. Tentația orașului și a industriei a crescut mereu. Ciobanii au început să renunțe la oi, la o trudă istovitoare pe care numai naivii au înecat-o în smeurisme. Copiii ciobanilor nu mai devin ciobani. Stau în Sibiu și trăiesc cu diplome de intelectuali, medici, ingineri sau în slujbe cuminiți, ferite de miniile vremii și de urletul lupului. Iar o mare parte din

singele copiilor de oieri. Să încerci lumea până la marginile ei și de oriunde ai fi, viu sau mort, să ajungi acasă, sub streșina luminată a munților. „Șase secole de cărturari au conlucrat cu oierii țărani, cu vuietul pădurilor de brazi și cu licărul codrului, cu bucatele și horele, cu jealea și fericirile acestui neam bimilenar la plămuierea acestei rostiri eterne cuprinsă în Cîntarea pătimirii noastre”, scria Ioan Alexandru după întâlnirea cu satul lui Octavian Goga.

Un sentiment ciudat se naște după câțiva pași pe ulițele strimte și sobre ca niște monumente. Că satul este dincolo de timp, că poartă în chipul său ceva particular, reprezentativ pentru spiritul nemuritor al poporului nostru.

Botezat de la vînzarea rășinii de brad, satul acesta arată ca un muzeu țărănesc viu și viguros. De la zece feluri de balmoș până la naveta spre întreprinderile sibiene se întinde o viață cumpătată și înțeleaptă. Andrei Șaguna sintetiza într-o propoziție psihologia localnicilor: „Ca să fii mare trebuie să înveți să fii și mic”. Frumusețea neamurilor de ciobani stă tocmai în discreția cu care petrec lucrările mari și clipele coplesitoare. Trăiesc ciobani care într-o noapte au pierdut aproape o sută de oi, ceea ce în viața noastră guvernată de calcule aproximative înseamnă cam o jumătate de milion, și-i vezi zîmbind, luînd totul de la capăt, cu îngrijirea mielului plîpînd și semănatul porumbului pe un loc pietros. La primărie se adună toate zvonurile legate de oi, toate poveștile ciobanilor plecați prin Banat sau prin preajma Careiului, toate pricinile născute din împărțirea turmelor, toate accidente petrecute pe drumurile țării, toate stricăciunile oilor și toate bucuriile oamenilor. În Rășinari, primăria este o fostă profesoară de istorie-geografie, născută într-o familie de cioplitari. Ioan și Șerban Cruciat, tatăl și bunicul, au fost doi dintre cei mai celebri lucrători în lemn din Mărginimea Sibiului. Lucrările lor sînt acum protejate de legile care veghează integritatea monumentelor. Ana Mihu, primărița din Rășinari, își împarte ziua între contractele ciobanilor și pricinile născute din purtatul oilor, între solicitările magazinelor și cele ale gospodarilor, între împărțirea munților pentru pășunat și problemele ridicate de cei 1500 de navetiști la Sibiu.

Rășinari — un cuib de eternitate, cu aer de muzeu de istorie țărănească, cu pagini vii, care se scriu mereu.

CORNEL NISTORESCU ■

Doru C. A.

Duțu

Laserul în slujba vieții

Necesitatea asigurării unor noi metode operatorii, din ce în ce mai complexe și mai eficiente, a făcut, ca, încă de la apariția dispozitivelor laser, atenția biologilor și medicilor să fie atrasă spre descoperirea modalităților prin care acest nou instrument capabil să asigure radiații optice de înaltă coerență, monocromaticitate, intensitate și direcționalitate, ar putea fi utilizat pentru elaborarea unor tehnici medicale inedite, care să înlocuiască eficient unele dintre metodele convenționale sau să deschidă noi posibilități instrumentale, inabordabile anterior de către chirurgie.

Dezvoltarea unor echipamente medicale laser specializate cu grad ridicat de adaptabilitate și manevrabilitate, capabile să răspundă într-o măsură cât mai adecvată actului terapeutic sau chirurgical, s-a dovedit încă de la început o problemă tehnică de mare dificultate, atât datorită cerințelor tehnice impuse dispozitivelor laser (miniaturizare, grad ridicat de automatizare și protecție, înaltă fiabilitate etc.) cât și datorită necesității cunoașterii în detaliu a procesului de interacție radiație laser țesut biologic.

Acum, cînd primul bisturiu laser românesc BILAS-10 a devenit o prezență din ce în ce mai des întâlnită în clinicile bucureștene, cînd sute

de pacienți sînt tratați anual prin proceduri chirurgicale cu laser în afecțiuni neurovasculare, oftalmologice și O.R.L., cînd rezultatele științifice ale activității de cercetare în domeniul tehnicii laser și medicale sînt prezentate și audiate cu viu interes în prestigioase conferințe de specialitate din țară și străinătate (Tendințe în Electronica Cuantică — București 1988. A 7-a Conferință, Aplicațiile laserilor în medicină — Los Angeles, 1989), am satisfacția alături de colegii din secția Laseri — Institutul de fizică și tehnologie a aparatelor cu radiații din Institutul Central de Fizică din București, care au contribuit în mod direct la realizarea acestui produs de vîrf: Dan Dumitru, Petre Ghilac, George Bucur, Nicolae Comaniciu, Vasile Drăgănescu, și de unele reputele cadre medicale ce ne-au îndrumat pașii spre această direcție aplicativă a laserilor, prof. dr. Constantin Arseni și prof. dr. Mircea Olteanu, sau care își aduc o contribuție permanentă la dezvoltarea tehnicilor chirurgicale laser: dr. Leon Dănilă, dr. Dorin Sarafoleanu, Dr. Benone Cârstocea, de a fi adus în sălile de operații din spitalele noastre o tehnică de ultimă oră în folosul medicinei, de a fi finalizat și aplicat la scară socială o utilizare a laserilor de larg umanism, ce contribuie la ocrotirea sănătății și vieții oamenilor.

Tehnicile chirurgicale laser dezvoltate în ultimii ani în clinicile spitalelor „Gh. Marinescu”, „Grivița”, „Spitalul Militar Central” etc. au demonstrat, alături de minuoasele investigații anatomopatologice din laborator, că prin utilizarea laserului cu dioxid de carbon în actul chirurgical se asigură o chirurgie de înaltă sterilitate, fără contact, cu cîmp operator uscat, fără sîngerare sau cu sîngerare redusă, cu acces ușor în zone profunde și de secțiuni mici, cu distrugere minimă a țesutului învecinat și o vindecare rapidă cu complicații postoperatorii minime.

Animat de rezultatele obținute și bucurîndu-ne de un sprijin larg din partea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetului de Stat pentru Energie Nucleară, Ministerului Sănătății și Academiei de Științe Medicale, în prezent sîntem angajați în realizarea unor aparate chirurgicale cu laser de înaltă tehnicitate, BILAS-20 și BILAS-100, ce vor contribui, alături de BILAS-10, la extinderea potențialului aplicativ al laserilor în medicina modernă.

Doina

Cerăceanu

Apropierea dintre oameni

Locuim pe aceeași planetă, trăim în același timp, uneori însă fără să ne știm unii pe alții, fără să dorim să ne cunoaștem. Din ignoranță, din nepricepere, din grabă nu găsim acele prilejuri care ne-ar putea apropia. Fiindcă merită să-ți cunoști contemporanii, să-ți așli mai bine lumea în care ai apărut și dorești să-ți implinesti menirea, iar una dintre modalitățile de apropiere între oameni este, fără îndoială, și traducerea dintr-o limbă în alta a unor opere importante ale umanității.

Desigur, dintr-o carte tradusă poți să afli, de pildă, despre obiceiurile unor popoare, despre tinuturile în care trăiesc, despre sentimentele care le animă sau despre filozofia lor de existență; după cum poți să afli și modele de viață care să te înfrumusețeze decisiv, poți să descoperi acele personaje exemplare la care aspiră omenirea de veacuri.

Cu astfel de gânduri am pornit la traducerea romanului Shōgun de James Clavell, o carte care oferă cititorului posibilitatea de a întâlni un anumit mod de abordare a existenței, o filozofie a echilibrului și armoniei, o anume înțelepciune. A fost o muncă uriașă, dar lucrul m-a captivat în așa măsură încît am trecut pe planul al doilea oboseala. Îmi găsesc noi resurse descifrînd complexitatea lecției de viață pe care o oferă romanul. Iar ecurile nu s-au lăsat mult așteptate. Cele aproximativ 1700 de pagini de manuscris au văzut lumina tiparului la editura „Univers” și imediat au cunoscut un uriaș succes de librărie.

M-am întrebat, desigur, și eu, de ce Shōgun s-a căutat atât de mult și la noi, după ce a fost best-seller și prin alte părți. Numai din pricina plăcerii acțiunii într-un spațiu exotic pentru un european? Datorită simplității și fluenței povestirii? Sau poate că isprăvile eroilor, faptele lor palpitate stîrnesc un asemenea interes?

Desigur, toate aceste explicații rămîn întru totul reale. Dar, mai presus de ele, rămîne un adevăr de necontestat: Shōgun prezintă o lume care, de fapt, se poate întâlni în orice secol și oriunde, cu micimile și mărețiile ei, cu clipele sale de inspirație și cu cele de rădăcire, astfel încît oricine poate să înțeleagă mai profund omenirea din care face parte, să-i priceapă mai exact pe cei din jurul său.

Nu mică mi-a fost surpriza cînd, mergînd la niște prieteni, am văzut pe birou o piatră ciudată. Automat gîndul mi s-a îndreptat spre Mariko-san și vorbele ei mi-au răsunit în minte: „Privește la piatra asta, Anjin-san. Ascult-o cum crește. Lasă-ți mintea să zăbovească asupra ei, asupra armoniei pietrei. Ascultă, iubitule, de dragul vieții tale. Și de dragul meu... Deschide-ți ochii, urechile și mintea. Ascultă vîntul și ploaia, gizele și păsările, ascultă plantele cum cresc și privește-ți cu ochii minții urmașii care vor veni după tine pînă la sfîrșitul timpului. Dacă vei înțelege toate astea, Anjin-san, cîrind vei simți numai bucuriile vieții”. Sînt cuvinte care, pe lângă multe altele, vor rămîne adînc gravate în memoria multor cititori.

Între ficțiune și document

(Urmare din pag. 9)

ani, întrebările s-au multiplicat: „—Spune-mi cum se înbrăcau, cum au făcut față frigului cumplit din acele ierni grele, cum s-au vindecat de maladiile endemice care au secerat mii de vieți, pe front dar și acasă, la sate dar și la orașe! Spune-mi cum au putut îndura regimul atroc al rechizițiilor, al muncii forțate, al impozitelor spoliatoare, al injustiției și al abuzului generalizate de sus pînă jos, dar mai ales jos, la nivelul cel mai de jos, la temelia societății unde viața era insuportabilă!” După răspunsuri, deduse din documente, a urmat enigma care s-a instalat în fața autorului: cum să faci credibilă o viață insuportabilă cum a fost aceea?

Sînt obligat să introduc aici o precizare: România din epoca Războiului Independenței nu era o țară din „mileniul negru”, acel mileniu în care, mai ales în ceea ce ne privește pe noi românii, nu parveneau știri. România se afla la opt sute șaptezeci și șapte de ani distanță de „mileniul negru”, era o țară în care știrile circulau liber. În România anulul 1877 era asigurat constituțional dreptul de petiționare. Orice cetățean se putea plînge în scris sau oral de abuzurile autorităților. De asemenea jalbe, cu mîile, sînt

pline arhivele noastre; parte din ele au și fost editate în colecția de documente despre Războiul Independenței. Dar fantasticele sau jupiteriene pamflete publicate în aceeași epocă de Mihai Eminescu? Ce altă voce s-a rostit mai liber despre războaiele epocii decît vocea poetului nostru național? El este simbolul libertății românești de a se rosti, de a se face auzită pretutindeni, așa cum o vă dovediți și ultimul volum al gazetăriei lui care e gata-gata să iasă de la tipar. Eu unul am avut noroc și de acte, și de asemenea voci. Uneori, foarte de multe ori, le-am lăsat să urle singure în ciclul meu de romane. Constantin Noica îmi spunea odată în scris, în marginea unei cărți abia citite din ciclul: „Ai avut noroc de voci. Ce te făcea dacă nu le aveai sau dacă nu le auzai?”

Mai rămîne în suspensie relația autorului cu epoca al cărei contemporan este. Ce documente îi oferă această epocă, ce probe epice sau psihologice, ce mărturii? Se poate dispensa un romancier al zilei de azi de documente, de atestări obiective sau sînt suficiente propriile impresii, observațiile directe? Eu unul srec so că un scriitor, de oriunde și de oricînd, se află la echidistanță față de oricare epocă, în egală măsură implicat și detașat, implicat prin trăire și detașat prin studiu obiectiv, folosind ca document viața concetățenilor săi și oferindu-și ca document — printre altele — propria-i existență. Nici în cazul contemporanilor însă, eu unul nu mă pot scuti de documente.

Convorbiri fără aditionale

Originalitatea unui cod

— Delia Sechel, nu demult ați oferit publicului bucureștean, la parterul Galeriei „Căminul Artelor”, o expoziție cu totul și cu totul originală. Cum simbolurile pe care am reușit să le decodăm mi s-au părut foarte profunde, vă întreb: cât timp a durat gestația lor?

— Pregătesc expoziția de opt ani. Sigur, n-aș vrea să înțeleg că mi-am dedicat în exclusivitate toată perioada lucrului, ci mai degrabă că am lăsat ideea aceasta a simbolului să se coacă. Am dorit, practic, să-mi dau seama mai bine ce vreau, pentru că, deși simțeam o pornire instinctivă spre ceea ce urma să realizez, pluteam totuși într-un haos, nu-mi găseam codul plastic.

— Un cod care, iată, a presupus deplina stăpânire a mai multor tehnici de lucru. Ați fost de la început familiarizate cu ele?

— Bineînțeles că nu. Atunci când îmi făcusem deja schițele, nu știam nimic, de pildă, despre colajul textil. L-am descoperit de una singură, așa cum tot singură am învățat să cos la mașină, să fac toate celelalte operații legate de acest gen. În spațiile fiecărei lucrări am tot felul de crochieri, care, adunate, au dus la aceste esențe, dacă pot numi astfel lucrările expuse.

— Ele nu numai că par, ci și sunt chiar esențe. Esențe care trimit fie la o artă populară bine asimilată, fie la Brâncuși. Cât le datorati?

— E vorba, practic, de mai multe etape. Ultima e legată de pictura pe lemn, fascinația mea dintotdeauna fiind cea a arhitecturii porții meșterilor populari, a felului în care se face încetarea lemnului patinat de vreme. Tehnica este cea a iconei pe lemn, dar n-am reușit să termin tot ceea ce îmi propusese, așa că în expoziție nu veți găsi decât o parte din ciclul. Punctul de pornire a fost, așadar, arta populară românească, pentru cunoașterea căreia am făcut foarte multe documentări prin sate ce conservă încă arta veche. Virtutea întâlnită la Mu-

zeul de artă populară din Dumbrava Sibiului mi-a relevat, bunăoară, existența unui stil planat în mijlocul universului, cele patru brațe ale sale fiind ca niște puncte cardinale, iar mișcarea dată de desfășurarea liniei asemănându-se cu însăși desfășurarea universului. În ceea ce-l privește pe Brâncuși, nu cred că este o influență directă. Am citit, de fapt, o parte din monografiile ce i-au fost dedicate, ceea mai aproape de adevăr părându-mi-se Arhaic și universal de Sergiu Al. George, care m-a călăuzit spre această minunată și fascinantă idee a universului.

— „Moara Lumii” are ceva mult mai profund decât virtutea de la care ați plecat, tot așa cum „Trimba” m-a trimis la Mateiu Caragiale sau „Cupa” m-a făcut să văd altfel timpul. Codul picturii dumneavoastră are nevoie de chei speciale?

— După cum ați observat, am decodat date, însemne cu care a venit fiecare nouă generație într-o cultură. În dialogul meu cu universul sint, de fapt, o persoană care repetă gestul de creație făcut o dată.

— Îi repetați însă într-un mod cu totul aparte, din moment ce semnele dumneavoastră sînt la fel de bine primite și în străinătate. Ce înscamnă aceste expoziții „Mail Art”?

— Artă prin poșta a luat în ultima vreme o amploare deosebită, deoarece presupune trimiterăa unor lucrări de dimensiuni foarte mici, care nu necesită spații expoziționale speciale. Începînd din 1987 am participat la mai multe asemenea expoziții, organizate în Norvegia, Italia, Spania, Brazilia, Canada, Iugoslavia, Franța, R.F.G., Mexic și S.U.A.

— Ce vă propuneți în continuare?

— Expoziția s-a constituit în tr-un fel de test, așa că rămîne să văd dacă voi merge pe aceste simboluri sau pe altele, la care deja mă gîndesc.

CORNEL GALBEN

Nicolae
Corjos

Pactul cu adolescența

Adolescența ca un cîntec optimist, cuprins în însăși vîrsta acesteia, adolescența ca un cîntec nostalgic, păstrat în etapele următoare ale existenței, adolescența rămîne fără îndoială cheia de boltă a vieții.

Lumea lor, lumea adolescenților este și lumea noastră. Adolescenții ne devin apropiați tocmai prin starea de tinerețe infuzată fiecăruia dintre noi, ca o imagine luminoasă, tonică a vîrstei și a acelei părți din ființa noastră, ce nu ar putea îmbătrîni niciodată. Nu există vîrstă mai misterioasă, mai tulburătoare ca adolescența. Mai greu de prins în cuvinte, în imagini, în sunete. Uneori e greu de înțeles, e mai aburoasă, mai ambiguă. Dar trebuie să credem în adolescență, în tinerețe, în valoarea ei intrinsecă. Pentru adolescenți, noi cei care le sîntem învățători de fapt și spirit trebuie să facem mai mult, să le îmbogățim printr-o activitate mai complexă, mai nuanțată, mintea lor iscoditoare, receptivă, sufletul lor delicat și deschis spre frumos. Să ne străduim să-i înțelegem mai bine, să încercăm să-i privim, nu cu ochii maturului, ci dinăuntrul universului lor, prin prisma purității și sincerității marilor lor elanuri.

Principiul ordonator al activității mele artistice ar fi acela de a rămîne neconștient în raza exigențelor și a adevărului conștiinței tinere și în acela că neapărat trebuie să ne cunoaștem tinerețea și s-o convertim în dimensiune spirituală. Poate că este vorba de o descoperire, sau mai bine zis, de redescoperirea unui puternic filon de idei, manifestat la noi mai înții în literatura interbelică, a unei surse proaspete, care a făcut ca o generație întreagă de tineri spectatori să-și îndrepte, cu maxim interes, atenția spre marele ecran, acolo unde avea posibilitatea să se vadă pe viu și să se confrunte...

În artă important este, în special, vîrsta ce se degajă din opera de artă, spiritul de prospețime, de vivacitate, ce se transmite celor cărora le este destinat faptul artistic. Tineri fără complexe care trăiesc dezinvolt anii de liceu, pro-

fesori care îi învață pe elevi strecurînd după caz și o morală, părinți fără prejudecăți, toate acestea într-o lume a adolescenței senine, dar din care nu lipsesc frînturile...

Arta cinematografică trebuie să se adreseze — în proporție din ce în ce mai mare — celor tineri, în același timp ea poartă o răspundere tot mai accentuată pentru modelarea gustului acestora pentru frumos. Iubesc filmul cu tineri și pentru tineri și îl consider ca un demers inteligent, încărcat de suflet ce nu trebuie să dea tribut artei didactice. Sîntem în căutarea tonului cel mai potrivit, în căutarea sincerității, a limbajului sensibil, suplu și totuși accesibil, care să ajungă la sufletul adolescenților, al personalităților în formare și să pună acolo în mișcare mecanismele binefăcătoare ale autocunoașterii, ale autoperfecționării. Problemele adolescenței trebuie puse într-o lumină adevărată — cea luminoasă care tinde să facă din niște mici personalități, încă tulburate, oameni adevărați. Filmul adresat tineretului, adolescenților, cu mesaj sincer, direct, lucrat cu sensibilitate cucereste sufragiile celui mai numeros public, publicul tînr. Aceasta și fundamentează opțiunile mele viitoare. Mi-am dorit și doresc în continuare să fac filme cu sentimente tinerești, hrănite de o stare de spirit tinerească. Eu cred că astăzi, ca întotdeauna, tinerii au nevoie de astfel de filme, care să emoționeze, care să ajungă la sufletele lor, prin emoție, prin sensibilitate, prin frumusețe. În tot ceea ce am făcut ca regizor de film, mai vechi sau mai nou, persistă un leit-motiv al nostalgiei, al sentimentalismului, al sensibilității. Nu am uitat nici umorul, în care am păstrat un ton al tinereții, al veseliei, al inocențelor jocuri ale dragostei, al farmecului unor prietenii, pe veci de neuitat. Am vrut ca spectatorul, în general, să prefăcască sentimentul de dragoste, de prietenie și ideea de tinerețe, să-i înțeleagă pe tineri și să aibă încredere în ei. Investigarea unei anumite zone sociale și psihologice ne-a făcut pe noi să luăm frumusețea acestei vîrste și să o facem personaj de film, sub chipul unor tineri actori, la început de drum, pe care publicul i-a îndrăgit atât de mult. Pe bună dreptate s-a spus că firescul din viață, trece aproape nealterat pe ecran, toate aceste date, ridicate la valoare de sentiment, constituie ființa și lumea tinereții, ea manifestîndu-se prin sinceritate, firesc, tinerețe, căldură umană, un fel special de fraternizare cu exaltarea romantică și idealistă a vîrstei de trecere, într-un cuvînt, un pact cu adolescența.

Am avut bucuria de a lucra, în mai multe filme, cu actori foarte tineri, unii dintre ei chiar la primul rol. În fapt, primul rol, pentru orice viitor actor — rămîne veșnic ca o adolescență artistică. De aceea am avut sentimentul viu că lucrez direct în materia umană, senzație, stare, experiență, cum vrei să-i ziceți, absolut copleșitoare.

De aceea vreau să cred că am dreptul să vorbesc prin film despre această vîrstă care, cred eu, definește cheia a tot ce este mai profund omnesc. Luați tot ce voi face de aici înainte ca pe o declarație de dragoste către spectatorii tineri ai filmului românesc.

A crea pentru tineri, pentru adolescenți, în sprijinul formării lor ca oameni inteligenți, sensibili, conștienți de un simț moral bine educat este o cinste și o condiție mobilizatoare.

VALENTIN TAȘCU

Plastică

Bine gîndit, frumos făcut

Limbajul criticii artistice conținea pe un dicționar de termeni dar și pe unul de formule. Aceste formule, ce par a defini convingător o seamă de probleme ale atelierului de creație, în realitate îngreunează înțelegerea lor. Se vorbește mult, bunăoară, de „căutarea unui drum”, acroditindu-se — prin supralicitarea ideii de demers interior — părerea că, printr-o fericită cunoaștere de sine, se soluționează și grijele organizării propriu-zise a atelierului. Or, cunoașterea de sine se produce lucrînd, iar ca să poți lucra trebuie să ai mijloacele trebuincioase făuririi obiectului de artă și timpul necesar. Cînd ne referim la timpul principios creației, ne gîndim, de fapt, la tot timpul. Nu poți fi artist doar cîteva ceasuri din zi sau în orele ostenite de la încheierea altor munci.

La toate aceste chestiuni mă gîndesc cînd scriu despre primele expoziții personale. Fiindcă orice selecție de autor prezentată într-o galerie înseamnă, în fapt, iesirea dintr-un cerc vicios. Că e așa, o probează și realitatea drastică a deceniului de după absolvire: puțini artiști izbutesc să debuteze cu adevărat, să se infățișeze în public cu un număr semnificativ de opere.

Vitrina

Mariana Palea deschide prima sa personală, la zece ani de la terminarea Institutului, la „Eforie”. De la dascăli săi în belle arte a deprins nu numai un meșteșug (o măiestrie) ci și un mod de a-și rostui biografia. Pictorul e preocupat, în registrul lucidității, de prepararea acelor circumstanțe în care drumul să se deschidă înainte-i ca o chemare. A așteptat nu fiindcă nu a avut ce spune, ci pentru că a voit ca rostirea să aibă înțeles și expresivitate.

Se confundă de multe ori forța cu brutalitatea. Un pictor al motivelor tandre ori melancolice, un zugrav de suavități ne poate da argumente să-i comentăm lucrarea în termenii vitalității. Mariana Palea are vocația peisajistului. Nu ea e aceea care a decis să picteze cu osebire peisaj. Artă peisajistă a ales-o pe dînsa. Artiștii, odată cu opera, creează și o nevoie spirituală originală. Pinzele și cartoanele semnate de Mariana Palea deșteaptă și redșteaptă unele trăiri pe care lumea vechii noastre, în marea sa grabă, în agitația ei pripelă, le-a consumat fără să le mai simtă dulceața. Natura imaginată de Mariana Palea e prietenoasă, filtrată în lumini ușoare și calde, prielnice visării.

Pictorii tineri se simt pe deplin orientați cînd producția atelierului lor comportă și un glosar de concepte de sprijin. În ne-nămurate cazuri, conceptele sînt mobilizatoare, dar arta suferă. În cazul Marianei Palea, multe din întrebările ce se ivesc cu prima „personală” par a se rezolva de la sine. Ea a optat pen-

Teatru

Adevărul și minciuna

Doi actori de frunte ai Teatrului Național din Cluj-Napoca, Melania Ursu și Dorel Vișan, transpun în scenă un text de Alexandru Ghelmaș, *Într-un parc, pe-o bancă*, o piesă din repertoriul sovietic. Piesa e scrisă pentru teatrele de turneu, nefiind departe nici un accent intenționat amatorist, cu o schemă dramatică simplă, luată direct, aproape nemediat, din viața banală, trăind printr-un dialog nepretențios, o parte ascunsă din problemele cuplurilor sociale. Cei doi protagoniști, Vera și Fedia (sau Alexei, sau Iura), fac parte din familii diferite, dar ei se înțeleg, evident, „pe o bancă, într-un parc”, de două ori într-un interval de un an (de aceea bărbatul uită ce nume și-a dat altădată) și își dispută (mai mult decît își discută) chestiuni personale, de familie. Femeia este o abandonată, bolnavă de singurătate, în ultima fază a tinereții, iar bărbatul este un soi de aventurier de cartier, pus pe bucurii trîșate și perisabile, în realitate un nefericit din propria lui vină. Femeia îl demască cu prilejul revederii întâmplătoare (sau nu?) pe infidelul și panglicarul de profesie, care își schimbă identitatea, meseria și lamentația provocatoare, după cum pretinde înțînirea cu oricine-ar fi. Femeia e sinceră, crud de sinceră și caută adevărul, bărbatul practică minciuna ca pe un artificio, cu nonșalanță și farmec. Dar bărbatul cade în propria sa

capcană, pentru că i se cere să parcurgă cîteva succesive momente de adevăr. Treptat, minciuna diminuează (obligat de „descoperirile” femeii) și provoacă aproape paradoxal adevărul. Femeia reprezintă o constantă a nefericirii suportate, în timp ce bărbatul e o variabilă, între poltronerie și dezastu sufleteș. Vor cei doi, proveniți din două cupluri nereușite, să formeze un nou cuplu? Greu de spus și mai degrabă imposibil. Sigur însă creează o duplicitate a adevărului, unitară, deși venită din două direcții diferite. Totul începe săgălnic, comic adesea, dar se sfîrșește dramatic. Cei doi, care își doreau, ea definitiv, el temporar, să iasă dintr-o fundătură, nu fac decît un ocol de sinceritate, să se întoarcă la ea. Relația aceasta e strict ilustrată de scenografia lui T. Th. Ciupe, care împarte scena în două domenii, unul, ideal și iluzoriu, al purității, în dosul unei cortine transparente, și al celui al acțiunii propriu-zise. În acesta din urmă este figurată o bifurcație de cale ferată care se infundă într-o barieră. În rest, e banca din parc și cîteva obiecte care folosesc jocului actorilor.

Regia, semnată de Dorel Vișan, e simplă, umană, mîinzind pe limpezire și pe o gestică naturală, fără efecte căutate, care ar fi complicat inutil situațiile sufletești. Spectacolul crește progresiv în valoare, prin contribuția decisivă a celor doi actori. Se remarcă o perfecție conlucrare între ei, armonia comună și individualizarea interpretativă fiind „secretele” reușitei. Melania Ursu e esențial caldă, din forță interioară venind capacitatea absolută de comunicare cu tot ce e pe scenă și în sală. Regia i-a lăsat puterea de decizie, dar nu în afara celor cîteva coordonate

(fiesc, diversitate etc.) pretinse inițial. Actrița roșește să fie de o mare autenticitate, aducînd în scenă atribute mai puțin utilizate ale personalității ei, cum ar fi dușia tragică, lamentația banală și altele. Se schimbă natural de la o secvență la alta, în funcție de minciunile sau confesiunile reale doborîte de partenerul ei. Suferința ei pe scenă e omească, în parametrii categoriei sociale obișnuite pe care o reprezintă. Dorințele și indulgențele ei, ba chiar și violențele de moment sînt bine înțelese, au valoare pur umană și se integrează fără efort convenției scenice. Melania Ursu (Vera) se alintă, se infurie se plînge, se nedumerește într-o succesiune limpede, făcînd ceea ce se numește un personaj „popular”, profund cit trebuie și atrăgător cit e nevoie. Dorel Vișan se „învîrte” pe scenă cu dezinvoltura unui adolescent (personajul, mai mult decît cvadrăgenar, se „dă” așa ceva) și cu tristețea unui ins aflat în pragul de sus al tinereții (cum și „e” în scenele de sinceritate). Are mobilitate și sarm, nu și economisește forțele și rostește cuvintele, la fel ca și colega lui, într-o mare diversitate de tonuri. Joacă filmic și nu e nimic rău în aceasta. Aderarea sa la convențiile scenei este de asemenea firească, trecerile dintr-o poziție în alta făcîndu-se pe neobservate. Ambii actori renunță, de fapt, pe cit se poate, la accentele de teatralitate, dînd impresia că trăiesc pur și simplu ceea ce joacă. Rar se înțîneste ca niște actori să-și atragă atît de sigur personajele către personalitatea lor. Nu invers. Ceea ce fac ei în acest spectacol, încă unul bun la Naționalul clujean din această stagiune, este o demonstrație de adaptabilitate și virtuozitate cu minimum de arti-

ficii. Încît îți vine să te întreb dacă nu cumva, uneori, oarecum teatrul e totuși făcut de actori.

atelier literar

Șerban Adrian Stelian

Șerban Adrian Stelian — Ploiești. Vă considerăm „un avizat amator de poezie” și sinteti foarte furios că în **Atelierul literar** a fost introdus un computer care „analizează ce e bine și ce e rău în literatura viitoare”, un aparat care „nu iubește, care nu simte, care nu trăiește nimic din ceea ce se poate imagina”, adică o „mașină total aluristă”, mai mult decât umilitoare, care face de ris tot ceea ce poate fi mai nobil... „și apreciați că nu e bine”. Pentru că toți care scriu, pentru că toți care iubesc frumosul, nu o fac pentru a se afla în treabă! Toți aceștia se voiesc a fi ai literaturii. Literatura i-l va cere, i-l va alege pe mulți dintre cei care încearcă, la fel cum pe mulți i-l va expulsa.

La rândul său, computerul de la **Atelierul literar** consideră că profesorul care v-a dat notă de trecere la limba română a făcut o mare greșală.

Najuru Aurel — Sibiu. Parcurgându-vă primele patru versuri din **Narcis** „Sărut depărtarea / cu gura însufletită de lacrimi / și lumina răsărită la apus, / înseninează-o” — computerul și-a permis să observe: e imposibil — fără metaforă — să săruti depărtarea; lacrimile — când sint adevărate — curg din ochi, nu din gură, iar lumina nu răsare de la apus și nu poate fi înseninată. Am vrut să-l îmbunăm, spunându-i că „se mai poate” și el a adăugat: lacrimile nu însufletează nimic, mai ales gura. Evident, e chițibusar și nu se lasă convins decât de ceea ce știe.

Livia — Iași. E prea multă „poveste” în ceea ce scrieți. Pe nesimțite, lucrul acesta vă duce spre anecdota, iar poezia, deși prezentă, rămâne fără ecou. Și, mai grav, e multă umbră, multă tristete și multă duritate în rostire. Sigur, nu opțăm pentru o veselie continuă, dar e nevoie, măcar din când în când, să vedem și cite un cer senin deasupra noastră. Volumul despre care ne vorbiți poate fi o împlinire, dar numai după ce veți mai fi luptat mult cu dumneavoastră însăși.

Al. I. Zăcă, Sadova, Dolj. Ceva ne spune că e bine să mai amănăm răspunsul. Oricum, trimiteți textele dactilografiate.

Victor Proto — București. Computerul speră că ați depășit momentul critic și v-ați regăsit. Multe, foarte multe semne bune în ceea ce ne-ați trimis, dar sinteti un nehotărât: stați între două cuvinte și nu știți pe care să-l alegeți. E simplu, pe al treilea.

Sorin Brădeanu — Arad. Transcriem **Fazanul auriu**: „Te scoli cu noaptea-n cap / și pleci pe cele mai sălbatice colaturi. / Cauți cu infrigurare vinatul / zărlindu-te în toți măcăciunii / pină la singe. / Și când nu mai sperii nimic / fazanul zboară de lângă piciorul tău. / Te sperii, tragi la repezeală / două focuri pe lingă / și fazanul se pierde / în pădurea adâncă. / Magnifică vinătoarea aceasta / de idei”. Pentru ceea ce spuneți în final, trebuie să fiți de acord că versurile 8-11 sint inutile, de umplutură. Dar mai e ceva: un poet, un mare

poet considerăm noi, scria undeva: „Poetul care scrie un poem încearcă senzația unei vinători nocturne într-o pădure foarte îndepărtată... trebuie să înainteze... trebuie să fie foarte calm înaintea miilor de frumuseți și a miilor de urteli mascate în frumuseți... Trebuie să vindeze ceea ce aproape nimeni nu vede...”. Poetul care spune aceste lucruri e Federico Garcia Lorca, iar vinatul care nu se vede e metafora. Ori fazanul, chiar auriu, nu-i o metaforă.

Emilia Pilac — Orăștie. Ne scrieți: „Din capul locului trebuie să vă spun că nu am talent deloc la compus poeme. De fapt, o să vă dau singur seama de asta. V-am trimis câteva poezii doar pentru a vă pierde câteva secunde din viața dv., sau poate din viața computerului. Sper că nu mi-o luați în nume de rău. Nu sperați așa ceva.

Bicu Ionel. Izvoarele, Giurgiu. După toate semnele ne aflăm în fața unei noi „stratagemă”: cu o caligrafie absolut prescolară — la nevoie o putem fotografia — dumneavoastră transcrieți dintr-o carte — poeme gata făcute. Singura colaborare ar fi „fringerea versurilor”, punerea într-o „scară” unde nu le șade bine. Supunem erudiției participanților la **Atelier observativ** computerului, reproducind, parțial, poemul **Femeie**: „Când erai / tinăra, întâi ca o tufă de mure / chiar cu piciorul / O armă îți era, o sălbatice! / Erai greu de prins / încă / tinăra ești încă / frumoasă, semnele / anilor, ale durerilor leagă / suflutele noastre făcându-le una”.

Certitudine

Totul se întâmplă încă aici, aproape. De pildă, aceste ierburi care mor și renasc, aceste culori oglindind curcubeul și strugurii brodați pe frunzarul vitei de vie. Sint un semn că nimic nu s-a schimbat, că eu încă invirtese morișca de vînt cu răsufierea buzelor mele, subțire...

Aceleași seri

Mereu aceleași seri, ca un cîntec, Mă aplec deasupra cuvintelor și încerc să te țin pe trup armura ce ar putea să mă apere. Teama de inefabilul gândului fămurind între vise, aproape de mare, cînd timpul coboară din nou, ca o ciutură într-o fîntînă earbă.

Septembrie în amurg

Septembrie. Intinericul coboară mai repede în bucatăria de vară aprind o luminare pe jumătate arsă, miresmele finului se topec în răcoarea instelatei tăceri. Nici o pasăre nu adie spre cuib, nici o aripă nu se zbate. Timpul rămîne o clipă mirat de sufletul meu.

CRISTINA CRĂCIUNESCU

Clepsidra

În clepsidra de pe masa mea, nisipul se scurge din Babilon, din Ninive și din Lună.

Întorc clepsidra: nisipul se scurge la loc, peste Babilon peste Ninive și peste Lună.

Mereu în sus și-n jos în clepsidra mea nisipul curge dintr-o eternitate într-alta.

Argint de toamnă

În fiecă toamnă gîndurile-mi pleacă fără a-o știu, fără să simt: e timpul vinătorii frunzelor de-aramă cu gloanțe de argint.

Cu fiecă toamnă simt anii albind, căci privirea se pleacă și degetele se miră de chipul străin desenat în colbul oglinzii de argint.

FLORENTIN OVIDIU MATYAS

Iubirea de frumos

Rămas bun

De pe colinele Maramuresului s-a retras în tăcere, ca un tărăn al acestor locuri, pe care le-a iubit și le-a dorit ca odihnă de veac, acum, în tojii înfloririlor, Nicolae Steinhardt, criticul ce socotea scrierea despre alții ca o măturare a sufletului său într-o coptare deplăină a luminii adevărului Logosului.

În acest colț de revistă am scris cu anii despre cărți ce mi le trimitea cu un cuvînt, fie de la Rohia, fie de aici din București, unde se afla adesea, fiind la curent cu viața culturală a țării, la expoziții, ascultînd muzică sau cuvintele prelegerilor de la catedră; de cite ori nu-l puteai zări printre tinerii studenți ce umpleau un amfiteatru, vesnic tînăr și plin de bucurie și seninătate!

Era fericit să poată trăi printre maramureșeni pe care îl socotea în evlavia și hărnicia lor printre oamenii de pe pămînt ce au cuprins în viața lor o înfățișare a frumuseții spirituale ce ar putea odăhni în eternitate.

Studiul asupra **Mioritei** scris aici, în Maramureș, ca și paginile referitoare chiar la ființa spirituală a acestor oameni din Maramureș, vor rămîne antologice cit vor fi veacurile, provenind din cugetul hrănit al unui dîntre cei ce a optat de bunăvoie, nesilit de nimeni, să-și dăruie sporul iubirii inimii sale, splendorii fără amurg a Logosului devenit istorie și-acest grai și ființă a neamului nostru.

IOAN ALEXANDRU

Un alt Don Pasquale la București

Luni, 17 aprilie, pe scena Operei române din București, cu începere de la orele 18, Teatrul Liric din Craiova va prezenta un inedit spectacol cu **Don Pasquale** de G. Donizetti, în regia lui Cristian Mihăilescu.

artelor

tru un tip de meșteșug, care face cit o filozofie. Ca pictorii de odinioară, se încrede în puterea învățăturii primite și așteaptă ca trecerea timpului să-i definească poziția în tradiția școlii lui Ciucurencu. O tradiție eare, pe măsură ce se scurg anii, își vadește tot mai sigur vigoarea. Cu un program al prezentei sale în public mai ferm alcătuit, Mariana Palea poate impune, deodată cu numele, și un compend de calitate în cauza, întotdeauna prefăcut, a „lucrului bine gîndit și frumos făcut”.

TUDOR OCTAVIAN

Muzică

Extazul iubirii

De-a lungul unei, sau chiar a două stagiuni, dintre numeroasele manifestări, în mod normal asistăm doar la un singur adevărat concert-eveniment, întrucît angajarea și conlucrarea unor forțe impresionante de interpreti, menite a da glas și valoare unor lucrări deosebit de ample nu stă la îndemîna oricui și oricînd; chiar instituții celebre de peste hotare, arareori programează o integrăla a **Tetralogiei wagneriene** — așa cum s-a văzut în urmă cu citiva ani în Studioul de Concerte al Radioteleviziunii, ori un oratoriu celebru ca **Ioana pe rug**, ascultat în 1987 la Ateneul Român. Luxul unei asemenea investiții s-a repetat, recent, cînd Filarmonica „George Enescu” punîndu-și la bătaie întreg colectivul simfonic în cor, avînd și sprijinul corului Radiotele-

viziunii, bucurîndu-se și de conlucrarea cu citiva reputați soliști ai artei lirice, a făcut posibil să răsune Simfonia dramatică **Romeo și Julieta** de Hector Berlioz; capodoperă rar pusă în scenă tocmai datorită cerințelor unei orchestre neobișnuit de numeroase, al unui corp vocal în stare să susțină partiturile a trei coruri în dialog sau în monolog și așa mai departe; să salutăm deci, din inimă, inițiativa primei noastre instituții de concert, care a făcut cunoscută celor peste 3.000 de auditori ai Ateneului, această splendoare a curentului romantic alit de rar aflată pe afișele de concert și, prin urmare, pentru cei mai mulți, în stare de o reală primă audiere; să mulțumim totodată tuturor interpretelor, în frunte cu dirijorul Iosif Conta, dirijorilor de cor Mihai Diaconescu și Aurel Grigoraș, precum și valorosilor cîntărești **Ruxandra Donose, Stăfăniță Lascu și Pompei Hărășteanu** (în ordinea intrării în scenă); toți, fără excepție, au avut un aport bine meritat în învățarea și redarea cit mai aproape de perfecțiune a dificilei partituri.

Un asemenea op necesită, desigur, repetiții îndelungate pe compartimente și în ansamblare; fapt realizat doar pe jumătate, să zicem, datorită unei acute lipse de timp. Rezultatele au fost vizibile; ultimul concert, cel de duminică seara, a fost incomparabil cu acela de joi și chiar vineri; lucrarea s-a „așezat” frumos, așa încît ne vom referi doar la această ultimă manifestare, cu adevărat memorabilă. **Dramatismul** a ieșit în evidență prin tumultul orchestral, prin interpretarea plină de tensiune a confruntărilor polifonice corale și printr-o gîndire profundă asupra alegerii celor mai potrivite viteze de execuție, față de indicațiile de tempo; în sfîrșit,

prin minunata interpretare a lungului și dificilului monolog al lui Pater Lorenzo, întruchipat de basul Pompei Hărășteanu al cărui registru mediu, credem noi, nu-și găsește astăzi egal în toată Europa! Între momentele tragice, celelalte două voci soliste, fiecare avînd calități deosebite pentru forma concertului, au relevat foarte frumose momente de extaz ale iubirii, îndeplinind astfel din plin funcția narativă gîndită de Berlioz; funcție logic gîndită și redată, constituind un fel de tampon între episoadele de mari dezlănțuiri sonore; Stăfăniță Lascu, ieșind din nou în evidență cu dulceața și lirismul timbrului său, iar Ruxandra Donose reconvingîndu-ne prin armonicele și catifeaua turbătoare a glasului de mezzosoprană. Laitmotivele și alte mijloace de expresie, exemplare la acest geniu al orchestrației eare a fost Berlioz, au ilustrat iubirea dintre **Romeo și Julieta**, relevînd procedeele simfonice ample, obișnuite de altfel la creatorul francez. Este suficient să amintim capetele de temă, unul dintre ele interpretat splendid de Aurelian Octav Popa, altele de ceilalți șefi de partidă, care au fost preluate apoi de întregul ansamblu; ori, „Scenele de dragoste” în care gradația a fost foarte bine gîndită pentru a reda așa cum se cuvine extraordinarele combinații timbrale ce au dus spre o adevărată apoteoză a scenei balconului! Si, cite altele s-ar mai putea adăuga aici...

Iosif Conta, ajuns la vîrsta înțelepciunii artistice, s-a transpus — probabil — în ceea ce simțea Berlioz cînd scria Simfonia dramatică **Romeo și Julieta**: „...am trăit o iubire aprigă ca gîndul, fierbinte ca lava, poruncitoare, irezistibilă, nemăsurată, pură și superbă...”.

CLAUDIU NEGULESCU

Dacă e marți...

...E spectacol în strada Lipscani, la numărul 53. Febrilitatea caracteristică locului, a cărui recunoscută vocație comercială îi dă un aer inconfundabil, se convertește parcă, mutînd centrul de greutate spre sfera unui nou interes. La ora închiderii magazinelor, atenția tuturor este captată, aici, de sala Ansamblului artistic „Rapsodia Română” al cărei afiș adună atîtea, vedete cit pentru trei spectacole. Actori, cîntărești și compozitori, dansatori și instrumentiști, talente și expresii dintre cele mai diverse și originale țes din firele de vis ale muzicii, poeziei și dansului haine de sărbătoare pentru sufletul fiecăruia.

De aproape cinci luni, acest spectacol, la care convenționalismul și rigiditatea n-au acces, își propune și, după afluența de public, reușește în bună măsură să fie mereu altceva. Tîtlat de inspirație, pare însumarea stărilor de moment ale tuturor celor prezenți, pe scenă dar și în sală, o realizare artistică de rezonanță, un episod de viață și creație pentru finalul căruia s-ar potrivi formula „continuă săptămîna viitoare”.

În seara despre care vă vorbim au fost prezenți: Radu Gheorghe, Florian Pittis și Mircea Vintilă, Mircea Baniciu, Anda Călugăreanu, Adrian Daminescu, Victor Socaci, Gabriel Basarabescu, un grup de dansatoare, instrumentiști, un public numeros. Spre un univers imaginat cu migală dar și cu generozitate ne-a îndreptat cu extraordinară capacitate de sugestie actorul Radu Gheorghe. Ingeniozitatea mișcării multiplica sensurile unei comunicări de la

care cu greu te-ai fi putut susține. Povestea își deapănă firul... „La început a fost nimicul...” Recită Florian Pittis, cîntă Mircea Vintilă. Individualități incontestabile dar și un cuplu de forțe a căror rezultantă are puterea de-a rupe zăgăzurile sufletelor lăsînd să se reverse, fierbinte și purificatoare, emoția. Atita distanță, totuși, de aici pînă la prezența lui Gabriel Basarabescu, decupată parcă dintr-un alt spectacol. Limpede, muzica pe care o compune, cu destule virtuți la nivelul scriiturii și orchestrației, a fost exprimată necoavîngător și palid. Un alt interpret... Spumos și ludic — Mircea Baniciu, cîntînd fantezii și melancolii, focul și cenușa omeneștilor sentimente cernute de „timpul cel repede trecător”, a fost aceeași fermecătoare apariție. Cîntăreții și actriță, Anda Călugăreanu al cărei talent, mai știi, poate fi un zar cu toate fețele estigătoare, a antrenat publicul cu o dezinvolută cuieritoare. În aceeași notă i-a urmat Adrian Daminescu prîbind pe de-a-ntregul marile calități vocale și interpretative. El a reușit, surprinzător, să coboare scena în sală, să realizeze o atmosferă intimă, aproape familiară, aducîndu-i pe toți la numitorul comun al celei mai frumoase virste. Atunci cînd „iubirea e un vesnic început”, cum avea să întărească Victor Socaci, cîntărețul marilor teme (viață, iubire, pace, libertate, eroism) militantul sincer și grav, și vibrant, și încrezător în forța terapeutică a artei. „Să facem cu un cîntec un pic viață mai bună!” Încercați și dumneavoastră zilele următoare amintindu-vă că „dacă e marți, e spectacol”.

CONSTANTIN DRAGOMIR

M-am aflat adesea în preajma profesorului clujean Ioan Drăgan, rectorul Politehnicii și am crezut mereu că dețin chiar „taine“ biografice! Știam de mult că e de pe meleagurile Albei, că în biografia de suflet a familiei, ca la toți românii ardeleni, a fost dintotdeauna nelipsit zbuciumul pentru Unire, iar zbuciumul pentru ingineria tehnologică, unul care măsoară o viață de om, își are rădăcinile în fascinantă lume a copilăriei, în care adesea jocurile erau înlocuite cu adevărate experimente efectuate cu știința de atunci în lumea deformărilor plastice. Locul de experimentare? „Laboratorul“ din Benic al părintelui său, Traian Drăgan, ajuns după întoarcerea de pe frontul italian fierar al satului...

O lume pe care n-a părăsit-o niciodată. O lume în care și-a pus mereu întrebări, dar a căutat în zile și nopți de neodihnă răspunsuri: așa s-au născut multe din invențiile sale, mai toate cu viață lungă prin multe uzine românești. Unde? Și la Cugir, acolo unde în 1940 și-a început activitatea de producție, la Școala Industrială a Uzinelor Cugir, făcând de toate: și lăcătușerie, și strungărie, a fost frezor, forjor, iar mai apoi proiectant de sedevistică, dar și la Tehnofrig, la Uzinele „23 August“, la „Tractorul“, la Aiud, Slatina, Cimpia Turzii, la numeroase „Poligrafii“.

Era la scurt timp după întoarcerea de la studii din Anglia și l-am invitat în improvizatul studio studentesc al Centrului universitar clujean să ne vorbească despre lumea tehnică văzută acolo, la „The University of Aston“. O lume din care a înțeles un mare adevăr: că românii au un extraordinar potențial creativ! O lume în care una din primele sale invenții, „Procedeu și matriță pentru obținerea pistoanelor de motor și compresoare din aliaje de aluminiu“, brevetată pe la jumătatea anului 1961, fă-

cuse destulă vîlvă, ca și altele citeva despre care se aflase. Atunci, în studioul studentesc, reporterul a vrut să afle și el citeva amănunte. A aflat că matrițarea se face direct din metal lichid, că astfel se elimină destule deficiențe care apar frecvent în cazul matrițării obișnuite sau al turnării, iar costurile de fabricație mult scăzute, în vreme ce productivitatea, prin felul cum a fost gândită matrița, asigură și dublarea

știință clujean, solicitînd răspunsuri la trei întrebări: 1. Care a fost cea mai valoroasă realizare în domeniul în care activați, consemnată în ultimii ani? 2. Dar a dumneavoastră și a colectivului în care vă desfășurați activitatea? 3. Ce așteptați de la deceniul care vine? Chiar dacă răspunsurile reputatului om de știință și dascăl clujean au văzut lumina tiparului în Tribuna, merită, în acest context, o readucere în

Victorii în războiul tehnologiilor

productivității! Dar discuția de-atunci l-a convins pe reporter și de altceva: că destule alte gânduri își așteptau împlinirea tehnică!

Ce n-am știut pînă în urmă cu citeva zile? Că pe-atunci profesorul era preocupat de elaborarea unei lucrări „An Investigation on the hot-torsion test used in studies of hot-workability“, întinsă pe vreo sută șazeci de pagini, pe baza cărora Universitatea din Birmingham i-a acordat titlul de „Master of Science“ în specialitatea metalurgie. Și încă ceva: ca semn de apreciere pentru activitatea sa științifică, a fost cooptat membru al Consiliului Universității, așa cum citiva ani mai tîrziu, în 1971, avea să fie primit membru în Societatea europeană de matematică și mecanică aplicată.

În primăvara lui '89, la solicitarea revistei „Tribuna“ din Cluj-Napoca am realizat o anchetă printre oamenii de

actualitate. La primul punct, consideră că cea mai mare descoperire făcută în ultimul timp în domeniul deformărilor plastice o constituie fenomenul de superplasticitate observat la unele materiale metalice care admit un grad de deformare, pînă la rupere, de 5-6 ori mai mare decît materialele clasice uzuale, iar forța necesară pentru deformare este de 3-4 ori mai mică! Cu alte cuvinte, e aproape vremea cînd tehnologiile ne vor permite să realizăm deformări mari cu forțe relativ mici, cu matrițe mai simple și utilaje de dimensiuni mai mici. Ce s-a făcut la Catedra „Prelucrări la cald“ a Politehnicii din Cluj-Napoca? Profesorul Ioan Drăgan consideră deosebit de importantă contribuția adusă la perfecționarea utilajelor și tehnologiei de matrițare orbitală, putîndu-se astfel obține în condiții economice avantajoase piese de

tip flanșă, pinioane dințate, inele și altele. Pentru încercări, o astfel de mașină a fost deja realizată împreună cu specialiștii de la IMMR „16 Februarie“ și e aproape vremea introducerii ei în fabricație de serie, pentru nevoile industriei românești (deocamdată!), la Combinatul de Utilaj Greu din Cluj-Napoca. Apoi, problema tragerii fără filieră a barelor și a sîrmelor. O cercetare ce a necesitat mai întîi realizarea unui stand special, care să permită, la o trecere, grade de deformare, fără filieră, de vreo trei ori mai mari decît la tragerea cu filieră, adică creșterea de citeva ori a productivității, urmînd ca doar la ultima tragere, normal, să fie utilizată filiera și nu la destul de multe trageri succesive pînă la obținerea sîrmelor sau a barelor cu dimensiuni impuse. Ce așteaptă profesorul clujean de la deceniul ce vine? Așteaptă, dar și se gîndește la soluții vizînd prelucrarea prin deformare a noilor materiale superconductive în vederea aducerii lor sub formă de tablă și sîrme subțiri.

Sincer să fiu, răspunsul profesorului m-a surprins. Mă așteptam să-mi vorbească mai întîi despre nopțile albe datorite cu pasiune, alături de colaboratorii săi, „programului nuclear“! Sau, despre povestea „bacurilor“. O „poveste“ începută la Deva, la „Prefabricate“, atunci cînd întreprinderea căuta cu disperare soluții de a „scăpa“ de costisitorul import al „bacurilor“ de pretensiune. Costău mult și la Deva se foloseau cantități mari. Ei, bine, de aproape un deceniu, nu se mai importă! Toate bacurile se „fabrică“ în România, la Cluj-Napoca, pe liniile de fabricație ale Politehnicii! Impresionant, nu? Deși, cred, „programul nuclear“ al Politehnicii e cel puțin la fel de edificator. Povestea „tuburilor“ a început pe la jumătatea deceniului trecut, venită dinspre Cernavodă: era acolo

nevoie, în perspectivă, de tuburi de zirconiu, „cămăși“ pentru combustibilul nuclear. Piese de maximă importanță strategică! Piese ce impun soluții de precizie maximă, altfel periclitînd chiar viața oamenilor. Rezultatul „căutărilor“? Unul pe măsura neodihnei și a investiției de inteligență: tehnologia gîdită și realizată la Cluj-Napoca s-a bucurat, cu prilejul omologării, de o foarte bună apreciere din partea experților canadieni!

„Războiul tehnologiilor“ n-are sfîrșit. Continuă. Iar profesorul doctor inginer Ioan Drăgan are destule motive să se afle în linia întîia! E, întîi, „neastîmpărul“ cercetătorului probat în viață încă din vremea „Laboratoarelor“ din Benic, o respectuoasă restituire datorată părintelui său, cel ce a luptat, pe măsura puterilor, pentru dreptul românilor ardeleni de a fi români. Apoi, datorita celui pe care viața și meritele l-au adus de vreu deceniu în fruntea Politehnicii din Cluj-Napoca. O datorie frumos onorată. Mă gîndesc mai întîi la puternica implicare a Politehnicii din Cluj-Napoca la viața științifică națională, prin numeroasele manifestări științifice organizate, apoi, la acel neasemuit de interesant „Seminărilor interdisciplinare“ care a avut ca invitați pe cei mai valoroși cercetători și oameni de știință din Cluj-Napoca și din țară, apoi la simpozioanele ce-au validat profunde cercetări. Și, nu în ultimul rînd, lumea absolvenților. O lume pentru care „Politehnica“ simte încă multe responsabilități, continuate în asigurarea unui proces continuu de instruire. Un „zbucium“ din care au ieșit cărți de căpății în deformări plastice și manuale studențești, vreo cincisprezece cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale organizate la nivelul județului și înfinit de multe alte preocupări...

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

În fiecare zi, cercetătorii Mircea Frimescu și Laura Manea culeg cite o rază de soare cu „periscopul“ unui spectrofotometru de mare finete. O descompun apoi prin labirintul de prisme, cip-uri și circuite integrate pentru a descoperi cum stratul de ozon a vîmuit-o de radiațiile nocive. Îi așează cu pricepere lungimile de undă între parantezele formulelor, pe etajerele fracțiilor. Așa se face că tablele înțesate de cifre și curbele de pe birou dau în orice moment informații exacte despre concentrația moleculelor cu trei atomi de oxigen în văzduh. Adevărate seturi de analize la zi ale unui pacient ciudat: atmosfera Terrei! Căci de mai mult timp, știința a fost îngrijorată: S.O.S.-ozonul! Civilizația, cu înflorirea ei de tehnologii și bunuri de consum, dar și cu vestejirea mediului prin poluare, și-a revărsat răsuflarea plină de noxe și asupra acestui adevărat scut de protecție al pămîntului, măcinîndu-l. Ca un fumător care otrăvește cu nicotina lui aerul din jur. Atmosfera îmbelnăvită a fost pusă de urgență sub monitorare. Peste 80 de laboratoare din lume detectează orice diminuare a acestui gaz cu rol important în protejarea vieții. Mica stație a Institutului de Meteorologie și Hidrologie din pridvorul pădurii Mogoșoaia este și ea o cameră de gardă unde se observă orice accentuare a anemiei de ozon a planetei. Iată de ce, de ani buni, meteorologii Mircea Frimescu și Laura Manea au lăsat de-o parte preocupările legate de „a-nceput de ieri să cadă cite-un fulg“ și și-au pus viața de veghe lingă creștetul de aer al Terrei, lingă zestrea lui de ozon.

„Pătura de ozon are un rol decisiv în a proteja sistemul ecologic de radiațiile ultraviolete de undă scurtă, explică dr. Mircea Frimescu. Acest veritabil ecran de protecție împiedică pătrunderea razelor ultraviolete cancerigene și diminu-

ează pînă la limita suportabilității acțiunea celorlalte lungimi de undă ale spectrului ultraviolet. Radiațiile ultraviolete de undă scurtă agresionează ADN-ul din celule de circa 5 000 de ori mai puternic decît celelalte raze, sporind riscul apariției cancerelor de piele și afecțiunilor oculare. Ele pătrund în adîncul mărilor și oceanelor acționînd defavorabil asupra planctonului. Unii specialiști susțin că perturbă și ciclul cerealier. Diminuarea ozonului ar putea conduce la încălziri în troposferă și răcirii în stratosferă. Iată de ce acest filtru gazos de ozon așezat în calea razelor de soare aduce numeroase efecte benefice. Nu

ozone. Cei mai periculoși înamici s-au dovedit a fi carbonații de fluor și clor utilizați în spray-uri, frigider, instalații de aer condiționat, spume poliuretane, solvenți pentru spălarea componentelor electronice. În timpul zborurilor în stratosferă, aeronavele deversază și ele oxizi de azot, clor, brom, de asemenea catalizatori ai descompunerii ozonului. Se bănuiește că și oxizii de azot emanați de ingrasăminte „înghit“ ozon. Toate aceste gaze inerte atacă în lanț moleculele de ozon, făcînd să existe mereu atomi liberi de clor gata să-și reia activitatea distructivă. Fiecare atom de clor face să dispară 100 000 de molecule de

Antarcticii. Boala atmosferei se dovedeă mult mai gravă decît se crezuse.

„Măsurătorile au pus în evidență o reducere cu 50% a ozonului de deasupra continentului vestic al din sud, spune Laura Manea. Degradarea catastrofală a păturii de ozon dintr-o zonă fără activitate industrială se explică prin imposibilitatea pătrunderii de aer proaspăt datorită turbionului polar. Condițiile meteorologice au favorizat transportul în această zonă a oxizilor de clor emanați din alte regiuni. Ei nu au putut să se dilueze din cauza stazei atmosferice. Astfel, noxele au devenit aici de 100-500 de ori mai mari. Cercetările de ultimă

fost și sint principalii lansatori de otrăvuri în atmosferă.

Tocmai de aceea numeroși reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare au solicitat crearea unui fond internațional pentru protecția stratului de ozon destinat cercetării și implementării unor substanțe înlocuitoare ale carbonaților de fluor și clor, precum și ajutor financiar și transfer de tehnologii pentru lumea a treia. Țările dezvoltate datorează această istorie umană!

În timp ce procesul O₃-ului cunoaște episoade furtunoase, Mircea Frimescu, Laura Manea și colegii lor, modești și harnici, măsoară și supraveghează de 3 ori pe zi concentrația ozonului de deasupra țării. Stau cu gîndul mereu treaz lingă sănătatea cerului ce învește Carpații.

„Măsurătorile efectuate timp de 10 ani au evidențiat o diminuare mică a stratului de ozon de la noi, de circa 1%, spune Mircea Frimescu. Situația nu e alarmantă, cu atît mai mult cu cît variațiile naturale ajung și la 30%, fiind suportate de organism. Avînd în vedere că Terra reprezintă locuința comună a miliarde de oameni, țara noastră a atras atenția statelor mari producătoare de substanțe poluante pentru ozon să-și reducă treptat aceste fabricații și a semnalat pericolul pe care-l prezintă experiențele nucleare și zborurile cosmice asupra straturilor atmosferice.“

Datele diagnosticienilor ozonisti de la Băneasa comunicate forurilor internaționale ajută și ele la stabilirea hărților mondiale cu evoluția atmosferei planetei. Journal of Atmospheric Science din S.U.A. reînărcă profesionalismul și meticulozitatea măsurătorilor specialiștilor români. Comunicările lor științifice în acest domeniu prezentate la reuniunile de la Postdam, Soci, Tbilisi sint primite cu interes.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

S.O.S. Ozonul!

trebuie să se înțeleagă de aici că ozonul este pe de-a-ntregul o apă vie pentru viață. La înălțimea de 4 kilometri, razele soarelui îl fabrică chiar și din atmosfera poluată. Peste concentrația de 5 părți într-un milion de volume el devine o otrăvă, reprezentînd un oxidant prea puternic. Împreună cu alți poluanți uscați pădurile. Se spune îndeobște că aerul e plăcut la munte datorită ozonului. Păreră greșită! Ozonul are un miros asemănător cu exalațiile de terpeni ale pădurilor de conifere. De fapt, acestea din urmă asigură curățenia și puritatea aerului. Oricum însă, scutul protector format de ozonul stratosferic (la 22 de kilometri înălțime concentrația lui atinge maximum) are o importanță covîrșitoare. S-a calculat că o rarefiere de 10% a ozonului din stratosferă ar conduce la o creștere cu circa 20% a intensității radiațiilor ultraviolete cu implicațiile nocive menționate. Din păcate, unele substanțe produse de civilizația umană atacă cu deosebită virulență stratul de

ozon. Cu timpul, s-au acumulat în atmosferă milioane de tone de astfel de otrăvuri care pot viețui timp îndelungat amenințînd soarta pămîntului încă multe decenii.

În 1974-1975, lumea deja zbuciumată de subiectul tăios ca o lamă al țiteiului, s-a văzut confruntată și cu criza ozonului. Totul a pornit de la un schimb de contre între firmele producătoare ale Concorde-ului și concernurile aeronautice americane care nu vedeau cu ochi buni zborurile supersonice europene, acuzîndu-le de înghițirea moleculelor cu trei atomi de oxigen. Cu această ocazie, știința pune în evidență fără tăgadă o rarefiere a stratului de ozon, dar constată că nu aeronava era principalul inculpat. Programul de cercetări și supraveghere regizat de Organizația Meteorologică Mondială sesizează o sărăcire cu 2% a păturii de ozon stratosferic.

În 1983 se face însă auzită o alarmă de gradul zero. Se descoperă o gaură uriasă în stratul de ozon de deasupra

oră demonstrează o străpungere a stratului de ozon și deasupra polului nord, cu posibilități de extindere spre zonele temperate.

Omenirea intră în alertă. Convenția de la Viena și Protocolul de la Montreal recomandă reducerea cu 50% pînă în 1995 a producției de carbonați de fluor și clor. Chiar în condițiile sistării acestor procese tehnologice, rănile învelisurilor de ozon de la poli nu s-ar cicatriza pînă în anul 2050. Dar, înlocuirea acestor tehnologii pe care se sprijină industriile chimică, ușoară, electronică reclamă investirea de noi fonduri cu multe zerouri. Astfel că dosarul ozonului conține din păcate și un trist aspect de poluare politică. Țările bogate se pun în acest caz (poate unul din puținele din istorie) pe picior de egalitate cu cele în curs de dezvoltare. Propun ca toate statele să-și schimbe aceste strategii industriale. Uită că S.U.A. și Piața Comună produc peste 60% din substanțele poluante pentru ozon și că ele au

Ce sînt izvoarele de energie subterană? (II)

Spațiul din jurul nostru — ară-m în precedentul nostru articol — este traversat de radiații sosite din interiorul pămîntului. Acestea sînt fie de natură telurică (radiații geobiologice, sau pe scurt R.G.B.), fie de natură magnetică, nocivă sau benefică asupra ființelor vii (animale și plante), de aceea unele le caută, altele le evită. Despre aceste energii, încă atât de puțin cunoscute, ne-a vorbit și ne vorbește în continuare un cercetător al domeniului, conf. dr. ing. Alexandru Măruță de la Institutul de construcții București.

— Asupra radiațiilor telurice se cunosc numeroase cercetări întreprinse în diferite țări, cum ar fi cele făcute de Rutkevici (Polonia), sub aspectul raionării, de Endrös și Lotz (R.F.G.) sub aspectul provenienței (ei emit și părerea că aceste radiații ar fi de natura neutronilor termici), de Ivan Iotov (Bulgaria), Hernold și Berch (Ungaria) sub aspectul implicațiilor asupra organismului uman. Cele mai reprezentative cercetări asupra acestui ultim aspect aparțin însă, după cunoștința mea, inginerului polonez Averman. El și-a consacrat cercetările asupra poziției patului, apreciind că perioada de odihnă este și cea care ne obligă să stăm mai mult timp în aceeași zonă a unei camere. Cercetătorul polonez notează șase poziții caracteristice ale patului în raport cu radiațiile terestre, în funcție de care corpul ome-nesc poate fi intersectat în diferite moduri de către benzile R.G.B. (putînd să-i atingă fruntea, picioarele, toracele, în zonele respective putînd să existe și intersecții ale unor asemenea benzi — noduri geopotegene). În funcție de poziția patului și în baza unui esanșion de 1.300 de cazuri studiate, inginerul polonez ajunge la concluzia că maladiile contractate de persoanele în cauză sînt (după o sedere de 1—15 ani în această poziție), datorate influențelor nocive ale radiațiilor. Aceasta cu atât mai mult cu cît, conchide el, persoanele din poziția a 6-a (în care patul se află într-o zonă neutră) s-au dovedit fără afecțiuni tipice. Între afecțiunile posibile, el distinge: oboseală dimineata, frascibilitate sporită, ameteli, tulburări nervoase, dureri de cap, tulburări ale văzului și auzului. Notațiile lui Averman relevă importanța ce trebuie acordată amplasării patului, dar ele ne obligă în egală măsură să privim cu rezerve concluziile în legătură cu patogenia persoanelor investigate. Este greu de presupus că îmbolnăvirile s-au datorat numai influențelor R.G.B. și că poziția a 6-a este singură în măsură să garanteze sănătatea persoanelor în cauză. Omul se îmbolnăvește, firește, din mult mai multe pricini. Averman ig-

noră apoi efectele radiațiilor magnetice care, fără îndoială, au existat în multe din cazurile cercetate.

— Ce investigații au fost întreprinse în țara noastră?

— S-au făcut măsurări în spații largi, în două zone cu relief foarte diferit, precum și măsurări în spații închise (peste 1.000 cazuri studiate), în locuințe amplasate în diferite regiuni ale țării și la cote pînă la nivelul etajului opt. A fost confirmată existența R.G.B. cu precădere pe direcțiile N-S și E-V, benzile avînd o lățime de circa 20 centimetri. Măsurările nu au confirmat distanțe fixe de succesiune a benzilor R.G.B. (în literatură se spune că acestea s-ar repeta din 2 în 2 metri pe direcția N-S și din 2,5 în 2,5 metri pe direcția E-V), aceasta probabil datorită structurii solurilor pe care radiațiile le penetrează. În interiorul clădirilor, configurația R.G.B. poate fi deformată de materialele de construcție care introduc efecte de genul refracției la trecerea prin pardoseli și prin pereți. S-a constatat totuși că radiațiile se simt pînă și la etajele superioare ale clădirilor înalte, ceea ce confirmă disponerea lor pe verticală.

Despre efectul radiațiilor terestre asupra organismului uman se pot spune multe și totuși puține lucruri. Multe, deoarece posedăm o cauzistică îndejuns de bogată și puține, fiindcă asemenea observații ar avea nevoie de sprijinul organelor sanitare, de investigarea amănunțită și prealabilă a fiecărui caz în parte. În anchetele efectuate cu ocazia măsurărilor s-a constatat, aproape fără excepție, că persoanelor cărora banda magnetică le trece peste cap, au în zona craniană senzația de rece, de existență a unor curenți, iar cei cărora le trec asemenea benzi peste picioare (în pat sau la locul stabil de muncă) acuză dureri de picioare și chiar cîrcei în perioadele respective. Dar toate acestea au nevoie de studii mai aprofundate.

— Colaboratorul nostru, inginerul Cornel Glăvan, ne-a pus la dispoziție mai multe date privind influența benzilor R.G.B. asupra lumii vegetale. Astfel, dumnealui ne înștiințează că au fost făcute măsurări asupra a mai bine de 500 arbori longevivi, puternic dezvoltati, din diverse păduri și parcuri ale țării (Cheia, Băile Felix, Stîna de Vale, Vatra Dornei, Covasna, Cismigiu etc.) și că tot, fără nici o excepție, au fost găsiți pe benzi R.G.B. Fenomene asemănătoare ar fi fost înregistrate și în poienile cu flori, dar și în livezi, unde exemplarele cele mai bine dezvoltate ar fi beneficiat de radiațiile terestre. La fel în cazul viței de vie și al plantelor de apartament.

— Nu cunosc aceste studii, dar rezultatele lor mi se par de extremă importanță și nu fac decît să confirme ceea ce era deja semnalat mai de mult: benzile R.G.B. favorizează dezvoltarea vegetației.

— S-a putut stabili vre-o legătură între energiile necunoscute identificate în spațiile piramidale și radiațiile magnetice sau R.G.B.?

— Tocmai la aceasta voiam să mă refer. Într-o ipoteză pe care am emis-o mai de mult, am susținut că piramidele, prin așa zisele „radiații de formă”, nu fac altceva decît să realinieze radiațiile R.G.B. din mediul inconjurător sub forma unor benzi perpendiculare pe laturi (și care formează, pe verticală ce coboară din centrul piramidei, un nod geopotegon) cu structuri diferite în interior (unde anihilează orice alte radiații), față de exterior (unde radiațiile proprii se intersectează cu benzile R.G.B., creînd noi noduri). Oricum, nu poate fi vorba de crearea de noi energii (ceea ce ar contrazice dealtfel și principiul conservării energiei), ci numai de regurări care, în situații asemănătoare celei de mai sus, pot avea un rol benefic.

— Ca și în cazul conservării unor produse biodegradabile.

— Exact. Aici, într-un anumit sens, nu vedem pădurea din cauza copacilor. Ne referim și ne minunăm de egipteni, cînd lucrurile sînt mult mai aproape de noi. V-ați întrebat vreodată de ce, în baza unui obicei ce se pierde în negura vremurilor, sfîrșina, sumele, afumăturile, se păstrează în pod (unde vara este o zăpușeală de nedescris) și nu în beci unde este răcoare? Datorită unui efect cvasipiramidă (acoperișul înclinat) și care atestă, o dată în plus, că efectul de piramidă constituie realmente un domeniu cu interesante aplicații benefice. În rest... nu vă jucați cu piramidele!

— !?

— Am în vedere faptul că fenomenele energetice remarcate preocupă nu numai pe specialiști, ci și pe mulți amatori care, sub influența informațiilor primite din literatura de popularizare, își confecționează piramide în interiorul cărora fac diverse experimente. Între altele, bazați pe unele date din literatura străină, își pun pe cap piramide în ideea unui efect pozitiv din punct de vedere al sănătății. Am găsit chiar o persoană care-și făcuse o astfel de amenajare încît să poată dormi cu capul în piramidă în timpul nopții. Mare eroare! Ei ignoră faptul că sarcina energetică suplimentară pe care piramida o imprimă poate avea eventual un rol benefic numai asupra persoanelor cu un potențial energetic scăzut și nu numai pe timp limitat, pînă la

atingerea sarcinii energetice optime. Depășirea acestui prag poate declanșa afecțiuni de natură nervoasă, nodul geopotegon piramidal (pe care și-l pun sub cap de bunăvoie și nesiliți de nimeni) acționînd, de aici, în sens defavorabil. Referirile, în combaterea acestei afirmații, la echilibrul psihic al persoanelor care locuiesc în corturi, piramidele sînt improprie. Este cu totul altceva. Mai întîi, cortul e susținut de un stîlp montat exact în centru (în dreptul nodului patogen), deci această zonă nu e locuită; al doilea, prin efectul de piramidă, în interiorul ei se formează patru zone neutre, zone în care, de regulă, din motive funcționale, sînt amplasate locurile de odihnă; al treilea, în poziția de odihnă corpul nu atinge treimea inferioară a piramidei și, în sfîrșit, nu trebuie uitat că respectivii, locuind în corturi, trăiesc în permanență în aer curat. Celelalte observații în legătură cu experimentările pe piramide miniaturale se referă la radiațiile de formă exterioare. Este de dorit să nu fie greșit orientate piramidele experimentale în camere de locuit, în raport cu locurile de odihnă sau de lucru.

— Un studiu interesant al dumneavoastră, după cite știu, l-a constituit, sub aspectul radiațiilor, coloana infinitului, cunoscută operă a marelui Constantin Brîncuși.

— Am făcut o expunere în acest sens. În 1986, la cel de al XIX-lea Simpozion de geografie a Gorului, la Tirgu-Jiu. În adevăr, suprafața laterală a acestui monumental obelisc este constituită din patru suprafețe riglate, reprezentînd pe fiecare latură succesiuni ale suprafețelor laterale ale (cvasi) trunchiurilor de piramidă componente. Măsurările au evidențiat existența unor radiații pe direcțiile perpendiculare ale suprafețelor laterale, cu o țesătură destul de complicată, care au fost sesizate pînă la o distanță de circa 200 metri. Amplasarea periferică a monumentului, faptul că este situat într-o zonă deschisă, neclădită, faptul că pe două direcții emisunile de radiații ies din localitate fără să intersecteze spațiul de locuit și faptul că, totuși, aceste radiații sînt slabe, fac ca prezenta sa să nu constituie nici un impediment din acest punct de vedere. Alt lucru este însă foarte interesant. Să nu uităm că la realizarea sa, marele sculptor s-a inspirat din ornamentațiile stilurilor prispelor caselor țărănești. Și aici revin iar la o tradiție milenară. Așa cum sînt amplasate stilpii prispelor în casele vechi țărănești, ei formează un sistem de ecranare și de protecție a locuinței în raport cu radiațiile terestre. Să fi cunoscut străbunii noștri existența acestor radiații?

Un lucru e sigur: ce nu știm astăzi, vom ști mâine. Seta de cunoaștere a omului este nemărginită și metodele lui de investigație din ce în ce mai perfecționate.

LIVIU TIMBUS ■

Zoonozele și sănătatea publică

Lucrările primului simpozion (iunie 1986) și, respectiv, ale celui de-al doilea simpozion național (noiembrie 1988) privind zoonozele au constituit la vremea lor un început bun de măsuri privind eradicarea acestor boli și poate că pe aici ar trebui să situăm primele preocupări organizate referitoare la zoonotica, o adevărată știință, din ce în ce mai actuală în sfera cercetării și a clinicii medicale. Lucrările simpozionelor amintite au fost publicate în 1986 de către Societatea Științelor Medicale din țara noastră, într-un impresionant volum de aproape 500 de pagini. După cite știu însă, o carte cu o tematică privind zoonozele de la animale mici, cum este cartea doctorului în medicină veterinară Fîlea Ioan Ivana, este o premieră în planul de tipărituri al Editurii Medicale. Cartea ne oferă tuturor un model operațional fără graniță între medicina umană și veterinară, demn de a fi preluat și amplificat în interesul acestor două medicini surori, care rămîn științe aplicative ale biologiei.

Acest ghid medical uman și veterinar este deosebit de actual, deoarece ea în consideră și noile condiții de „domiciliere” a animalelor mici (cîini, pisici, păsări de apartament etc.), condiții care au modificat fundamental problematica ecologiei și epidemiologiei în zoonozele de la aceste specii. Subliniem și faptul că autorul este un mare iubitor de animale, fiind și un apărător devotat al sănătății lor în calitate de medic primar veterinar la Clinica veterinară din Capitală, dar și medic uman de medicină generală.

În lucrare se descriu într-o primă parte generală problemele cum ar fi importanța sanitară de la animale mici, clasificarea etiologică a acestor boli și zoonozele ca boli profesionale. Sînt larg arătate în această parte a lucrării principalele mijloace de profilaxie și combatere a zoonozelor, protecția mediului și animalelor, imunizarea, chimioterapia și antibioterapia. În partea specială lucrarea cuprinde zoonozele principale și majore cu specificitate la animalele mici și păsări de apartament cum ar fi rabia, febra Q, emitoza, unele dermatomicoze și helmintoze.

Lucrarea aduce noi contribuții la cercetarea medicației în domeniul zoonozelor, contribuții atent înregistrate și comentate. Prin atributele menționate, această monografie se înscrie ca o remarcabilă reușită în literatura medicală-veterinară și poate fi considerată și ca o carte necesară rubricilor de animale.

Prof. dr. docent
NICOLAE CAJAL ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Eminescu: „Calculul cu litere”

Am încercat noi înșine, în articolul Eminescu și științele matematice („Flacăra” nr. 4 din 29 ianuarie 1988) să relevăm marea interes pe care poetul-gînditor l-a nutrit față de diferite ramuri ale matematicii, de la calculul infinitesimal la teoria probabilităților, să prezentăm ideile notabile pe care le-a enunțat și mai ales insistența cu care pledează pentru „punerea în ecuațiune” (de fapt matematizarea) tuturor științelor, atât exacte, cit și sociale sau economice, ba pînă și a poeziei. Observațiile noastre au fost acum extinse și adîncite de un specialist, eminent matematician, lingvist și estetician, profesorul Solomon Marcus, cîtor, cum se știe, al poezicii matematice. El mărturisește că investigația sa a avut la bază cu precădere volumul *Fragmentarism* (1981), alcătuit de Magdalena D. Vatamaniuc, cuprînzînd sute de pagini despre știință din caietele manuscrise eminesciene, precum și dactilograma studiului meu Eminescu și universul științei, aflat în

curs de publicare la Editura „Junimea” din Iași. Și desigur că excelenta analiză a profesorului S. Marcus ar fi mers și mai departe dacă s-ar fi întemeiat chiar pe lectura manuscriselor eminesciene; de mulți ani susținem necesitatea publicării unei ediții facsimilate complete a caietelor, care să dea tuturor specialiștilor diferitelor domenii posibilitatea să le parcurgă (iar înaintea noastră au cerut-o alții).

Dar să ne oprim asupra considerentelor revelatoare pe care le expune în serialul său (unsprezece articole) Eminescu — *Orizontul matematic*, S. Marcus, începînd cu nr. 36 din 7 septembrie 1988, în „Viața studentască”, revista care i-a găzduit de atîtea ori opiniile, ulterior adunate în volume de interese științifico-filosofice, ca de pildă *Timpu*.

Mai întîi un răspuns clarificator dat celor care, mai de mult și mai recent, s-au îndoit de valoarea paginilor despre matematică din caietele manuscrise (ca și cele despre alte

științe). „În discuție — remarcă profesorul Solomon Marcus — nu se află eventuala prioritate a lui Eminescu asupra unor rezultate de matematică, fizică sau astronomie, ci clarificarea orizontului său cultural în această privință, modul în care acest orizont i-a marcat viziunea despre lume și opera poetică. Ne propunem să arătăm că Eminescu avea un talent deosebit de a sesiza sensul intuitiv al unor fapte matematice esențiale și al unor concepte fundamentale, chiar dacă nu dispunea de cunoștințe tehnice dezvoltate. Dîintr-un ansamblu de detalii, știa să sesizeze ideea centrală și să intrevedea perspectivele ei de utilizare [...] Vom constata că intuițiile eminesciene converg de multe ori cu idei profunde care au apărut sau au fost precizate în cadrul unor teorii științifice recente; vom descoperi că intuițiile din caetele manuscrise se află frecvent în corespondență cu acelea din opera poetică”. (subl. ns.).

Să spîcîm din ampla și substanțială demonstrație cuprînsă în cele 11 articole.

Profesorul S. Marcus începe prin a cita din manuscrise textul: „Minunile naturii sînt ea minunile matematicii. Fără urmărirea operației în sine, care, văzută de aproape, nu-i deîit un joc cu legile minții, rezultatele răsar ca minuni” (ms. 2.267, f. 1). Interpretarea: Aceasta în-

seamnă înțelegerea legăturii organice dintre proces și rezultatul său, deci dintre esență și aparență. Rezultatele nu pot fi înțelese cum trebuie fără urmărirea modului în care au fost obținute. Faptul inexplicabil (minunea) constituie un efect al rupturii dintre perceptibil și inteligibil. Dezvăluirea legăturii organice dintre aceste două ipostaze ale naturii o realizează știința și înainte de toate matematica.

Cînd Eminescu apreciază că „Matematica e o abstracțiune a mecanicii” (ms. 2.255, f. 374 v.), comentatorul observă că este firesc să gîndească astfel într-un veac, al XIX-lea, în care matematica a strălucit în primul rînd prin dezvoltarea Analizei matematice, impulsio-nată de motivațiile mecanice (mai ales prin marile progrese ale mecanicii cerești, am adăuga noi). Cit despre algebră, pe care poetul o numește adesea „calculul cu litere” (vezi de ex. ms. 2.258, f. 236), Eminescu îi acordă o mare însemnătate. „Algebra — observă el — n-a putut să se ivească, decît după ce literele au fost descărcate de rolul lor de a desemna numere concrete” (ms. 2.258, f. 247). Cit se poate de exact: a fost nevoie de o experiență aritmetică milenară pentru a se ajunge, în urmă cu cîteva sute de ani, la cristalizarea primelor idei algebrice. Și este vorba nu numai de o experiență aritmetică, ci și de

una semiotică, de un transfer de la semne individuale la semne categoricale. Litterele capătă astfel, după cum constată poetul, o nouă funcție.

Formularea eminesciană despre matematică reprezintă „Limbă universală. Limba de formule adică de fracțiuni ale celor trei unități — timp, spațiu și mișcare” (ms. 2.267, f. 160 v.) nu se referă doar la ideea esențială a matematizării tuturor disciplinelor (la care ne-am referit la început), ci exprimă și tendința firească de a apropia matematica de fizică și mecanică, sugerînd totodată funcția euristică a notației matematice, ținînd, deci, de descoperirea de fapte și cunoștințe noi.

Enigmatică pare afirmația din manuscris: „Ceea ce facem noi singuri în gîndire, face natura în puteri”. Profesorul Solomon Marcus lămurește și acest gînd: Natura nu-i este străin nimic din ceea ce este în stare să realizeze gîndirea noastră. Dacă aprofundăm geneza culturii, aceasta ne apare ca o actualizare a potențialităților naturii, ceea ce corespunde principiului antropoc (aparitia vietii și a omului sînt strict condiționate de datele fizice ale universului nostru).

Despre interpretarea dată altor gînduri eminesciene — în articolul nostru viitor.

I. M. ȘTEFAN ■

In perioada de aproape un sfert de veac ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, orientările novatoare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la adincirea democrației socialiste s-au concretizat în făurirea unui sistem democratic unic în felul său, bazat pe participarea, în multiple forme și la toate nivelurile, a oamenilor muncii la conducerea întregii vieți economice și sociale. În acest sis-

tem al democrației socialiste sunt cuprinse și comisiile de judecată, instituite prin Legea nr. 59/1968, ca organe obștești de influențare și jurisdicție, prin care se realizează cea mai largă participare a oamenilor muncii la înfăptuirea actului de justiție, precum și la întărirea legalității.

În acest context, ne-am adresat tovarășului Romul Opre, vicepreședinte al Asociației juriștilor din Republica Socialistă România.

— Stimate tovarășe vicepreședinte Romul Opre, au trecut, iată, 20 de ani de la crearea Comisiilor de Judecată, organe obștești de influențare și jurisdicție, cum le numește legea; în ce direcții, mai concrete, se poate aprecia contribuția, activitatea lor?

— În aceste peste două decenii, comisiile de judecată și-au adus o contribuție importantă la prevenirea săvârșirii unor fapte antisociale, la soluționarea unui număr mare de cauze privind abateri, litigii civile și de muncă, precum și unele fapte prevăzute de legea penală, cu grad mai redus de pericol social. Ele au contribuit, astfel, la educarea oamenilor muncii, a celorlalți cetățeni în spiritul respectării legilor, a normelor de conviețuire socială, a principiilor eticii și echității socialiste. În acest sens, considerăm că este elocvent faptul că, cele peste 17 000 comisii de judecată care funcționează în țară, în cadrul unităților socialiste de stat și cooperatiste, precum și pe lângă comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, soluționează anual circa 270 mii de cauze.

— Știm, ele sunt chemate să aplice legea, să sancționeze, dar un important rol îl are, în activitatea lor, împăcarea între cetățeni în conflict; deci, apelul la omenie, la înțelegere, la reflectare mai profundă asupra faptelor care-i aduc pe oameni în fața acestor comisii. Cam în cât la sută din aceste cauze se reușește împăcarea?

— Într-adevăr, rolul mare educativ al comisiilor de judecată se realizează atunci când reușesc, în conflictele dintre cetățeni, să-i împăce pe oameni, să le arate celor vinovați că au greșit, să-i facă pe aceștia să recunoască vinovăția, să n-o mai repete. Anual, membrii comisiilor de judecată realizează împăcarea părților în aproximativ 33 la sută din litigiile în care aveau, potrivit legii, această posibilitate. Ei restabilesc, astfel, lucru foarte important,

relațiile normale de conviețuire, de bună înțelegere între cetățeni.

— Dat fiind rolul lor tot mai mare în educarea maselor de cetățeni, cum a evoluat în timp competența lor?

— Având în vedere rezultatele pozitive obținute în activitatea lor, prin Decretele nr. 86/1973 și nr. 364/1976, iar mai apoi prin Legea nr. 1/1987, s-a prevăzut și realizat o largire continuă a competenței lor, cu judecarea și a altor abateri și încercarea de împăcare în cazul altor infracțiuni decât

și practică, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în magistrala sa Expunere din 29 aprilie 1988, cind sublinia: „În anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, am realizat un nou sistem juridic, am întărit și dezvoltat legalitatea socialistă... Este necesar, sublinia în continuare secretarul general al partidului, să asigurăm buna funcționare a sistemului juridic, a comisiilor de judecată în care oamenii muncii au rolul hotărîtor, să

acest context, comisiile de judecată?

— Potrivit legii, comisiile de judecată sînt alcătuite din nouă membri, care se aleg pentru o perioadă de patru ani. Ei se aleg în adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat și cooperatiste, precum și în sesiunile consiliilor populare.

— Cine poate fi membru al unei astfel de comisii?

— Pot fi membri ai comisiilor de judecată persoanele majore, încadrate în muncă

simpozioane, consultații juridice cu teme specifice activității lor, iar în majoritatea județelor s-au tipărit ori sînt în curs de elaborare broșuri-indrumare, cuprinzînd prevederile Legii nr. 59/1968, precum și alte materiale legislative. Tot astfel, în presa locală, în foi volante cu caracter juridic sînt cuprinse tribune în sprijinul comisiilor de judecată, iar în gazeta Munca problematica comisiilor de judecată a făcut obiectul mai multor articole și comentarii.

— Cine și cum sprijină concret activitatea acestor organe obștești?

— Pentru sprijinirea și îndrumarea organizării și funcționării comisiilor de judecată, potrivit legii, pe lângă Consiliul de Miniștri este instituită o comisie formată din delegați ai Ministerului Justiției, Procuraturii R.S. România, Ministerului Muncii, Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Consiliului Central al U.G.S.R., Uniunii Centrale a Cooperativelor Agricole de Producție, Uniunii Centrale a Cooperativelor Mestesugărești și Consiliului Central al Asociației Juriștilor. Pe lângă comitetele executive ale consiliilor populare județene și ale municipiului București, sînt constituite colective formate din reprezentanți pe plan local ai aceluiași organe, care asigură îndrumarea și instruirea unitară a comisiilor de judecată.

— Și în concret?

— Concret — cu aportul juriștilor: judecători, procurori, juriscunșuți, notari de stat, avocați, lucrători din cadrul organelor Ministerului de Interne — cu toții repartizați pe unități și localități, să asigure cunoașterea de către membrii comisiilor de judecată a dispozițiilor legale, precum și înlăturarea unor deficiențe care mai apar în activitatea unor comisii. Întreaga muncă de sprijinire, instruire și îndrumare a comisiilor de judecată se realizează sub conducerea organelor de partid, urmîndu-se desfășurarea corespunzătoare a activității comisiilor, pentru soluționarea temeinică și legală a cauzelor cu care au fost investite, pentru aplicarea cu fermitate a măsurilor de influențare obștească, pentru educarea oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor în spiritul respectării legilor, a normelor eticii și echității socialiste.

N. GRIGORE MARĂȘANU

Obștea și legea

cele prevăzute inițial, în anul 1968, în lege.

— Competența această, mereu lărgită, a vizat și valoarea litigiilor de muncă?

— Prin Legea nr. 1/1987, s-a extins competența comisiilor de judecată și în materia litigiilor de muncă, de la valoarea de 5 000 lei, la 10 000 lei. Totodată, ținîndu-se cont de eficiența educativă a activității comisiilor de judecată, prin Decretul nr. 218/1977, li s-a dat în competență și judecarea faptelor penale săvîrșite de minori, cu excepția celor deosebit de grave.

— Deci, obștea, organele obștești de influențare și jurisdicție, își asumă o competență tot mai largă, sînt tot mai prezente în viața oamenilor. Cum interpretați aceasta?

— Adincirea și perfecționarea continuă a cadrului de participare a oamenilor muncii la înfăptuirea justiției, trebuie privită ca o consecință firească, obiectivă, a procesului de democratizare a întregii vieți social-economice, în concordanță cu imperatiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta rezultă cu pregnanță din tezele și orientările, de inestimabilă valoare teoretică

întărim ferm legalitatea socialistă... procuratura și tribunalele, toate organele de justiție trebuie să răspundă pentru activitatea lor în fața partidului și poporului. Aceasta constituie cea mai sigură garanție că nu se vor mai comite abuzuri, că se va respecta legalitatea revoluționară și reprezintă, totodată, o cerință a democrației muncitorești-revoluționare”.

— Înseamnă că și comisiilor de judecată le revin sarcini sporite?

— E de la sine înțeles, fiindcă în Expunerea la marea forum al democrației muncitorești-revoluționare din noiembrie 1988, tovarășul Nicolae Ceaușescu revine asupra acestei chestiuni, arătînd că: „În strînsă legătură cu organele de justiție și procuratură, cu organele Ministerului de Interne, consiliile obștești de judecată din toate sectoarele de activitate — care au un rol decisiv în apărarea proprietății și promovarea fermă a normelor de conviețuire socială — trebuie să devină o forță puternică a justiției democratice a întregului popor”.

— Cum sînt alcătuite, în

sau membre ale organizațiilor cooperatiste ori ale altor organizații obștești, precum și alți cetățeni, care au o pregătire corespunzătoare și reputație nestîrbită. Legea cere, în chip firesc, ca membrii comisiilor să se bucure de stimă și respect în mijlocul colectivelor din care fac parte sau al cartierelor ori comunelor în care locuiesc și dovedesc prin întreaga lor comportare și activitate, grijă pentru respectarea neabătută a legilor și a hotărîrilor de partid, a normelor eticii și echității socialiste.

— Membrii comisiilor de judecată se pregătesc în timp? Ei rezolvă, totuși, conflicte între oameni, cu caracter juridic?

— Pregătirea juridică a membrilor comisiilor de judecată se realizează prin acțiuni de instruire a lor. Instruirea se face imediat după alegerea lor, iar apoi anual — pe ramuri de activitate, centre sau zone teritoriale ori direct la sediul comisiilor. În același scop, se organizează schimburi de experiență, la care participă membrii comisiilor, mai participă la ședințe model de judecată, la ședințele de judecată ale instanțelor judecătorești, la sesiuni științifice,

Crucea Roșie — aliat în lupta pentru sănătate

● Amfiteatrul spitalului Cantacuzino. La catedră, o femeie înaltă, cărunță, predă cu voce limpede și puternică, fiziologia circulației. O oră de curs ca aștepta altele în acest amfiteatrul prin care au trecut zeci de generații de studenți. Numai că de această dată, ca de altfel în fiecare luni și miercuri, cursanții nu sînt studenți, ci eleve ale Școlii de surori de Crucea Roșie a sectorului 2 al Capitalei, muncitoare, inginer, tehniciene, profesoare, casnice. În planul de învățămînt al școlii sînt cuprinse toate disciplinele de specialitate ce se studiau într-o școală sanitară postliceală, ne spune profesoara Felicia Voinea, care, în cei 12 ani de cînd este directoarea acestei școli (unde venea cu o experiență de 17 ani ca directoare a unei școli postliceale cu profil sanitar) a format, împreună cu grupul de medici colaboratori, peste 2 000 de surori de Crucea Roșie. Fiecare din ele este o aliată de nădejde a medicilor și cadrelor medicale medii în educația sanitară a celor din jur și o persoană care are capacitatea să intervină prompt și eficient în situații speciale, accidente atît acasă cît

și la locul de muncă”.

● Dimineață de martie la întreprinderea textilă 7 Noiembrie. 25 de muncitoare și tehniciene din secția țesătorie se îndreaptă către cabinetul medical, unde le așteaptă echipa Centrului de hematologie. Floarea Ioniță e „șefa”. Ea a fost prima donatoare din fabrică. Au urmat, în timp, celelalte. „Multe colege au crezut că donarea de sînge te îmbolnăvește. Tovarășii de la Centrul de hematologie ne-au explicat însă că donarea nu numai că nu dăunează sănătății donatorului, dar este și un mijloc terapeutic pentru anumite afecțiuni. Eu, spre exemplu, am uneori tensiunea crescută. După donare, mă simt mult mai bine. Dispar amețelile, durerile de cap. De asemenea, la orice semn de boală, evidențiat de analiza singelui pe care îl donăm, sîntem imediat investigați, tratați la dispensarul medical al întreprinderii și dirijați către medici de specialitate. Lucrul deosebit, pentru noi, însă, este sentimentul că ne ajutăm semenii aflați în suferință. Știți cînd am realizat noi cu adevărat sensul gestului nostru? Cînd am salvat, prin sîngele nostru, viața unei colege”.

● Ședință de analiză la Comitetul municipal București al Crucii Roșii. Ioana Vlad, secretara comitetului, prezentînd activitatea celor aproape 20 000 membri, insistă asupra implicării tot mai profunde a acestora în problematica socială a orașului, în ridicarea gradului de cultură sanitară a tuturor categoriilor de populație. „Trebuie să ne îndreptăm și de acum înainte atenția — spune asupra cunoașterii de către toată lumea a măsurilor de prevenire a îmbolnăvirilor și accidentelor, de acordare a primului ajutor, punînd un și mai pronunțat accent pe igienizarea și înfrumusețarea locurilor de muncă și a orașului, a căror stare se reper-

cutează direct asupra sănătății fiecăruia dintre noi”.

Am surprins trei momente dintr-o activitate a cărei importanță, prin gradul său de implicare în viața socială a țării este încă în mod nedrept ignorată de mulți dintre noi. Societatea de Crucea Roșie, al cărui congres s-a desfășurat de cînd la București, este unul din factorii importanți ce activează pentru transpunerea în practică a politicii sanitare, a tuturor programelor și măsurilor în vederea creșterii vigurii fizice și intelectuale, a sporirii puterii de muncă și creație a poporului. Aliate de nădejde ale Crucii Roșii, cadrele medicale sînt deopotrivă colaboratoare și in-

drumătoare ale activității grupelor sanitare. „Și, într-un anumit sens, beneficiare — adaugă dr. Mioara Mincu, director al Spitalului clinic Cantacuzino, membru în Consiliul național al Crucii Roșii. Spun aceasta, deoarece medicina modernă a depășit stadiul terapeutic ingust, acordînd o atenție specială profilaxiei, iar în această direcție activitatea Crucii Roșii constituie pentru medici un ajutor neprețuit. Tratat din timp, un ulcer nu mai ajunge să perforeze. Am eliminat zile de suferință, de spitalizare, de concediu medical. Desigur, putem alege alte mii de asemenea exemple. Amintesc numai rolul deosebit al activității Crucii Roșie în reinsertia socială a convalescentului, prin reglementarea igienei la locul de muncă, prin îndrumarea în cunoașterea și sprijinul în respectarea unor reguli de conduită”. Studiile de specialitate efectuate au demonstrat convingător că nivelul educației sanitare și al stării de sănătate prezintă diferențe spectaculoase între colectivele în care educația sanitară pe linie de Crucea Roșie s-a desfășurat intens și a fost inteligent concepută și organizată, în directă colaborare cu cadrele medicale, și cele în care aceasta s-a făcut superficial sau a lipsit. O concluzie pe care Consiliul național al Crucii Roșii o socotește punct de plecare în noua etapă de activitate.

ROXANA MANOLESCU

Întreprinderea județeană de Prestări Servicii și Producție Industrială Ialomița a fost și a rămas o unitate ce valorifică, în primul rând, toate resursele locale din zonă, ca verigă componentă a industriei mici.

— Vă satisface statutul acesta, de întreprindere a „industriei mici”? îl întreb pe Eugen Apostoiu, omul care, din 1981 a fost investit cu funcția de director al unității. Întrebarea mea nu-i deloc retorică, ci, mai degrabă are scopul să lămurească o situație: fiind întreprindere industrială, înseamnă că aici se desfășoară o activitate ce implică o excelentă organizare a muncii, o planificare riguroasă a surselor de materii prime, ca și a beneficiarilor produselor realizate, fie ele de serie mică sau mare, unicate sau tipizate, pentru piața internă sau export.

— Important mi se pare a fi ce și cum facem. Ceva trebuie să execute și articolele de care noi ne ocupăm și pe care le caută cetățeanul. Sigur că este mai dificil, dacă nu chiar incomod să te dedici fabricării uneltelor și articolelor necesare în gospodăria omului — de la făcăleț și burhan, la pîlnie ori tuci și grătar, de la articole pentru mobilat și decorat locuința, la cele de menaj și uz casnic, de la cele de întreținere a unei gospodării, la mobilier pentru cele mai diverse trebuințe. Important este, în primul rând, cum le faci, dar, în egală măsură și cu ce preț, și cum le prezinți, și cât sînt de utile, de durabile.

— Dumneavoastră aici, în Ialomița, cum priviți această sarcină?

— Ca pe o obligație profesională de egală importanță cu cea pe care o au marile unități ale industriei republicane. Cu care, deseori, ne intersectăm, ne completăm, colaborăm.

— Aveți exemple concrete?

— Cu puțină vreme în urmă, conducerea județului ne-a solicitat să introducem în fabricație mobilier comercial, școlar, hotelier, de bibliotecă și de laborator. Cînd am aflat, am sărit în sus. De ce tocmai noi? Ni s-au explicat cu tact nevoile prezente ale unor dotări, folosindu-se ca argumente atît greutățile legate de aprovizionarea cu materii prime și materiale, de planificare, cît și cele de transport. Ne-am apucat de lucru. Astăzi, nu numai că acoperim necesitățile unităților din județ, dar avem solicitări

și pentru alții. De altfel, în 1988 am realizat peste 800 de sortimente diverse, din care 150 s-au asimilat în anul respectiv.

— Cîte produse destinate fondului pieței se fabrică la I.J.P.S.P.I. Ialomița?

— Sute. Ele sînt împărțite în 8 grupe mari. O parte le-am amintit ceva mai înainte. Altele sînt destinate reparațiilor și lucrărilor de construcții în gospodăriile cetățenilor, activităților de menaj, de vopsitorie, agriculturii, apiculturii, pentru confecționat și reparat antene TV, activităților de mai mică (dar de mare) importanță cum ar fi tocilaria, lăcătușeria și mai știu eu

Mare valoare a industriei mici

cîte necesități nu se ivesc, cotidian, în gospodăria omului, fie că locuiește la bloc, fie în mediul rural, în case cu un singur nivel.

— V-ați referit, în trecut, și la vopsitorii.

— Dumneavoastră știți cîte a vopsit noile poduri dunărene, de la Fetești și Cernavodă?

— E cazul să-mi cer scuze pentru că în articolele risipite prin presa românească și în cea destinată cititorilor de peste hotare nu am amintit contribuția colectivului de vopsitori de la I.J.P.S.P.I. Ialomița.

— Păi, vedeți? Nimeni n-a scris nici un rînd despre contribuția noastră la această monumentală lucrare a „Epocii Nicolae Ceaușescu”. Dar nu numai acolo au fost prezenți oamenii noștri, ci la orice solicitare care necesită fantezie, bun gust, operativitate, calitate...

— Chiar și pentru vopsirea exterioară a unei case?

— Bineînțeles. Este una dintre îndatoririle noastre.

— Am observat în biroul dumneavoastră de lucru un afișier. Cuvintele așezate drept titlu mi s-au părut incitante: „Ce fac ei, astăzi?”

„Ei” însemnînd inginerul-șef, contabilul-șef, fiecare conducător de compartiment.

— Este un mod de a planifica și urmări activitatea în unitate. Programele se întocmesc săptămînal și se aduc la acest afișier după ce, în prealabil, le-am discutat în Consiliul Oamenilor Muncii. Nu-i numai o metodă eficientă de control și îndrumare, dar și o posibilitate de a nu se încrucișa ori suprapune acțiunile de deplasare în subunități, în țară, la diverși furnizori ori beneficiari.

— Ați amintit undeva, în timpul convorbirii noastre, despre cooperarea cu industria republicană. V-aș ruga să vă referiți și la activitatea aceasta, la cea de export.

— În ultima perioadă ne-am cîștigat parteneri serioși în U.R.S.S., Italia, R.F.G., Austria, Franța, Belgia, S.U.A., Australia, Anglia... Producem pentru ei mic mobilier și box-paleta, articole diverse din lemn, covoare manuale înnoate sau țesute, tricotaie, confecții etc.

— În programele de dezvoltare a economiei românești se pune cu acuitate problema reînnoirii și diversificării produselor, ținerea pasului cu moda, ca să zic așa, devansarea — acolo unde este posibil și în multe colective de muncă s-a dovedit că se poate — noutăților, adică, situarea cu un pas înaintea altora în ceea ce privește „virtul” tehnicii și tehnologiei. Ce faceți dumneavoastră pentru a răspunde acestor deziderate?

— Gîdim și acționăm. Alergăm în țară (dar și peste fruntariile ei), adunăm opinii, sugestii, le trecem prin propriile noastre filtre, le punem în operă și, de cele mai multe ori, reușim. Pentru că, dacă te zbați, dacă nu te scalzi în imobilism, în rutină, nu se poate să nu izbîndești. Noi, pentru 1989, ne-am propus ca jumătate din produse să le reînnoim ori să le modernizăm. Acesta nu-i un lucru chiar așa de ușor. Și el cere zbatere, stăruință, implicare, căutări, testări, uneori sudoare inutilă, dar, n-ai încotro, ca să trăiești, trebuie să acționezi. Partidul nostru accentuează, prin cuvîntul secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, necesitatea promovării continue, a spiritului revoluționar. Păi, tocmai asta înțelegem noi prin spirit revoluționar: să gîndești, să acționezi, să izbîndești.

AUREL DAVID ■

Multe modele, puține idei

În lumea model, prima lună a primăverii s-a încheiat, la București, cu o deschidere. Cu tradiționala paradă-spectacol din „Ronda” Intercontinentalului menită să afirme și să confirme opțiunile creatorilor din cooperarea meșteșugărească a Capitalei pentru liniile, croielile, detaliile, accesoriile, „valorile” din noul sezon de primăvară-vară al modelului internațional. Ce-au selectat și, mai ales, cum au selectat?

Cele 250 de modele prezente la rampă au fost, cum ne-a informat comentatorul spectacolului, selecționate dintr-un număr de 3 000 ce s-au confruntat anterior, într-o altă paradă-concurs, prezidată de un juriu de specialitate foarte exigent. Conform căror criteriilor s-au admis acestea nu ni s-a precizat, dar ceea ce am văzut pe scenă demonstrează că prea multe concesi și derogări s-au admis. Desi vocea din „off” ne asigură din minut în minut că imediat vor apărea „alte modele și alte idei”, exact ceea ce așteaptă spectatorul de la o paradă a model la debut de sezon, ideile nu prea s-au văzut. Modelele, mai cu seamă din capitolul rochiilor de vară și al tinutei de vacanță — atît pentru femei cît și pentru bărbați — s-au repetat, repetat, repetat, pînă la oboseală, bătînd recordul în acest sens favorita serii (prin numărul de modele admise) „Casa de modă”. Dacă a scris la consensul unanim al creatorilor din întreaga lume de a declara anul 1989 „an al florilor” și „an al mătăsurilor”, „an al pliseurilor” și „an al broderiilor”, „an al dantelei” și „an al combinațiilor insolite”, adică un univers atît de larg și de generos pentru gînd și fantezie, a lipsit tocmai aportul de creație originală. Prea multe preluări „tel quel”, prea multe paiete, meșteșuguri, ce-i drept, cuate, spre meritul acelei lucrătoare „cu mîini de aur”, care a avut răbdarea să numere 6 350 de paiete prinse în corsajul a două rochii, dar nu și inspirat compuse în desenul broderiilor, compromițînd nu în puține cazuri noblețea catifelei sau noblețea mătăsii. Prea multe efecte de scenă și prea puțin rafinament, prea mult s-a mizat

pe material (ceea ce nu este meritul creatorilor de croieli și linii) și prea puțin pe aportul și personalitatea designerilor proprii. Sub acest aspect esențial al unei firme de modă, cel mai bine s-au prezentat cooperativele „Tricotextil”, „Sporul” și, în parte, prin modelele de taioare și compleuri, „Arta textilă”.

Cel mai slab capitol al parăzii a fost, contrar tuturor așteptărilor și posibilităților, contrar tuturor doleanțelor și unor vechi apeluri, moda celor mici; vîrsta pubertății, și chiar adolescența, fiind aproape uitate. Tocmai universul unde haina are funcții mai complexe, funcții educativ-formative mai pregnante. Puține ca număr, din materiale la întimplare, au excelat prin lipsă de fantezie, de noutate, de atmosferă, de candoare ori de romantism, de acel mister al copilăriei care nu se uită. Doar sugestiile și epitele comentatoarelor n-au putut ține loc de ceea ce lipsea. (O comentatoare, la drept vorbind, cam nepregătită pentru suținerea unui monolog de 3 ore pe o temă atît de complicată a lui „ce se poartă în acest sezon?”, cînd e mai greu ca oricînd de răspuns, cînd se întîlnesc și se tocesc atitea epoci și atitea spații geografice. Aproape totul e permis, se întîlnesc 2 000 de ani de modă și, cînd, totuși, în aparentul eclecticism o ordine și un canon există. Spectacolul în sine ar fi avut nevoie de un regizor adevărat care să fi condus mai adecvat, măcar coloana sonoră, fundalul muzical. Pe ritm, mai ales de jazz și step american au defilat haine de inspirație folk oriental, spaniol, mexican, tirelez, din Caraibe, haine de tip „retro”, „cînd comedia era rege” iar Marlène Dietrich vedeta nr. 1 a lumii, ca și haine de inspirație medievală ori din decenii șapte al acestui secol...

Nu-i ușor, înțelegem, de susținut azi un spectacol de modă, iată, se reconfirmă, ceea ce afirmam și altădată. ea, moda, cere a fi luată mai mult în serios — este, în fond, un important capitol economic și cultural —, de cei care o fac, ca și de critica de artă.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Din nou despre Nufărul

De cîteva săptămîni la Nufărul a fost introdusă o „metodă” de lucru, care, dacă cumva, este satisfăcătoare pentru întreprindere îi dezavantajează total pe clienți.

Păstrarea evidenței nu se mai face prin marcajele obișnuite, care se desprindeau ușor de pe rufe, ci a fost înlocuită cu un alt sistem — niște dreptunghiuri din pînză, trase la mașină, rezistente, de parcă ar trebui să rămîna pe lenjerie ca dovadă a trecerii lor prin această lume.

Încercăm, în fel și chip, să le detașăm. Nu este posibil decît prin forțarea lor brutală care lezează grav țesătura. Să fie un test al întreprinderii Nufărul pentru rezistența nervilor noștri? Acum cîteva luni s-a încercat aplicarea unor marcaje care vopseau lenjeria, altă soluție neinspirată. După atîția ani de funcționare, Nufărul ar trebui să fie constant în practicile bune de lucru (numeroase), și să ne ajute să economisim timpul, înapoiindu-ne rufele curate, apretate, cu uzura firească a spălăturii în mașini cu detergenți. Supraincercarea obiectelor, cu coloranți sau cu pătrățele din pînză cusute pe cămășile bărbătești care se adună în timp și devin un „model” nou în țesătură, sînt

păgubitoare nu numai pentru clienții Nufărului. Prestigiul unei întreprinderi se păstrează și prin aceste „amănunte”, de loc neglijabile, pentru niște servicii pe care le plătim conform tarifelor.

Piață la metrou?

La unele intrări în metrou a proliferat un comerț de sezon, care nu a fost în planul constructorilor.

Se vind la intrări semințe, bomboane, ceapă, usturoi, lobo-dă, flori, cite și mai cite.

Coșuri și saci întinși, posesorii lor care se stopără cînd sînt deranjați, voci de sirenă sau în registrul grav recomandă produsele, tocmele, urme vizibile ale desfacerii mărfurilor, ce mai, atmosferă de piață și bilci, care distonează cu curățenia și eleganța intrărilor metroului.

N-am văzut nici cel mai mic gest prin care vinzătorii să fie îndreptați spre piețele Bucureștiului.

N-ar fi de mirare să vedem coșurile cu zarzavat pătrunzînd în interiorul stațiilor, dacă pînă acum nu s-au observat, sau nu s-au luat măsuri. La stațiile Pieptănari, Big Berceni, Tineretului, (și altele), trecem printr-un cordon de oferte incît sînt posibile confuzii. Am coborît, din greșeală, la piața Crîngăși?

CARMEN DUMITRESCU ■

Lupșa — un popas turistic cam neglijat

Popasul turistic de la Lupșa, județul Alba, este un loc căutat de numeroși amatori de excursii în Munții Apuseni, dar și de către locuitorii din zonă. Mulți turiști au trecut în vara precedentă pe aici și fiecare a plecat cu impresii diferite despre această unitate amplasată într-un decor pitoresc. Dar, nici pitorescul acesta nu ține cît lumea, deoarece după plecarea turiștilor — în vara trecută, pe aici s-au perindat peste 2 500 — prin poiană și pădure rămîn destule semne care arată gradul diferit de educație și civilizație al acelor ce se simt bine în mijlocul naturii, părere care, din păcate nu este reciprocă. Așadar, înainte de a intra în local, ne-am plimbat prin împrejurimi. În pădurea de brad, exemplare superbe printre care sînt presărate, risipite, sticle întregi și cioburi, punși de plastic, hirtii. În apropiere, un container pentru depozitarea gunoierului, arhiplin, de parcă n-a fost golit cam de la începutul acestui secol.

Observăm un indicator care

atrage atenția asupra existenței acestei unități: Camping Lupșa, scrie pe o parte, iar pe cealaltă doar Camping... s.a. Să economisim literele! Parcurgem traseul pe care îl străbate turistul obișnuit. Drumul denivelat duce lipsa citorva roabe cu pietris. În stînga drumului, o clădire în care a avut sediul un șantier din zonă. Acum este abandonată. Multe din părțile lemnoase au dispărut pe rînd, fiind destinate focului sau refolosirii. Un chioșc al I.C.S.L.F. și un chioșc alimentar sînt pe aproape, înconjurate de nelipsitele ambalaje, unități amplasate la întimplare și construite din ce s-a găsit la îndemînă. În curtea școlii din apropiere o grămadă — nu prea mare, e drept! — de fier vechi „păstrată” așa, ca material didactic sau ca model de neglijență?

Ajunsem în cele din urmă la unitatea propriu-zisă. La bar, în bucătărie, în local, curățenia era evidentă, Elena Oprisa, barman, Ioan Oprisa, lucrător gestionar se străduiesc să facă față solicitărilor consumatorilor, preocu-

pîndu-se să asigure o bună aprovizionare a unității. În rafturi, diverse sortimente de băuturi, bere, sucuri, iar la bucatărie se pregătiseră în ziua respectivă tocniță de porc, pulpe de pui cu garnituri de cartofi, pilaf de orez, salată. De fapt aspectele legate de întreținerea, aprovizionarea localului au fost apreciate cu un calificativ bun de către lucrătorii Inspectoratului comercial de stat care au controlat unitatea. Un lucru bine realizat aici este spațiul de depozitare amenajat într-un tunel, sub un deal. Depozitul, amenajat astfel, asigură tot timpul anului o temperatură constantă, realizînd — condiții bune de păstrare a produselor, fără a se consuma nici un fel de energie în acest scop. Dar cum s-a neglijat acoperirea acestui spațiu, apar destule neplăceri din cauza infiltrațiilor de apă care nu sînt în măsură să ridice calitatea produselor ce se păstrează aici ci, dimpotrivă. Problemele legate de punerea mîinii în evidență a acestui popas turistic trebuie studiate cu toată atenția de către cadrele din conducerea comunei, a C.P.A.D.M. Cîmpeni și UJCOOP Alba care au datorită să stabilească măsuri mai chibzuite pentru ca această zonă să poată deveni un popas turistic apreciat și căutat de cît mai mulți turiști ce străbat această zonă a Apusenilor.

HOREA SANDU ■

● Vietnamul a anunțat că își va retrage toate trupele din Kampuchea până în septembrie 1989, „sub control și supraveghere internațională”. Această decizie, a arătat ministrul de externe vietnamez, este conformă acordurilor realizate în cadrul celor două întâlniri neoficiale de la Jakarta (JIM) și angajamentelor Chinei și ale altor părți interesate. Într-o declarație comună, guvernele Vietnamului, Laosului și R.P. Kampuchea cer „să se pună capăt amestecului străin și ajutorului militar” destinat tuturor părților kampuchiene, până la sfârșitul lui septembrie 1989, în conformitate cu rezoluțiile și angajamentele deja asumate. Toate aceste măsuri, inclusiv retragerea tuturor trupelor vietnameze din Kampuchea, — se spune în declarație — trebuie să se realizeze „sub supraveghere și control internațional”.

Retragerea totală a forțelor vietnameze din Kampuchea, încetarea amestecului străin și a ajutorului militar în această țară, apreciază declarația, „vor pune capăt războiului civil și vor stimula părțile kampuchiene să reglementeze aspectele interne ale problemelor”. Documentul cere să se încurajeze întâlnirea dintre primul-ministru al regimului de la Pnom Penh, Hun Sen, și Norodom Sihanouk, președintele Kampuchiei Democratice, precum și cele dintre părțile kampuchiene în vederea realizării, la o dată apropiată, a unui acord privind reglementarea problemei kampuchiene.

● Un submarin torpilor sovietice cu propulsie nucleară s-a scufundat recent în apele internaționale din Marea Norvegiei. Membrii comisiei guvernamentale sovietice înstitute pentru cercetarea acestui

accident tragic consideră că echipajul submarinului a acționat în situația de catastrofă în mod corect și curajos. Marinarii au luptat până în ultimul moment pentru salvarea submarinului, au reușit să oprească reactorul și să asigure o deplină securitate împotriva radiațiilor. Dintre cei 69 de membri ai echipajului, 42 de marinari și-au pierdut viața, inclusiv comandantul navei, 27 de marinari sînt spitalizați la Murmansk. În zona accidentului patrulăază nave ale flotei nordice sovietice în căutarea victimelor, precum și pentru măsurarea radiațiilor. În prezent, nivelul radiațiilor în zona accidentului nu depășește limita normală. Potrivit unui comunicat al Agenției de presă norvegiene, analiza unor eșantioane de apă și de aer luate la locul catastrofei submarinului atomic sovietic, efectuată de Institutul

Norvegian pentru Prevenirea Radiațiilor, nu a evidențiat nici un fel de urme de elemente radioactive. Vor fi supuse analizei și eșantioane de apă de la mari adîncimi.

● În Adunarea Națională a Republicii Nicaragua au fost dezbătute propuneri de modificări la legea electorală, în perspectiva alegerilor generale din februarie anul viitor. Propunerile puterii executive se înscriu în cadrul eforturilor consacrate înlăturării prevederilor acordurilor realizate la ultima întâlnire centro-americană la vîrf. Președintele Daniel Ortega a cerut formațiunilor politice de opoziție să acționeze cu responsabilitate, seriozitate și simț patriotic, punînd înainte de toate interesele naționale.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Coordonatele conversiunii

Adepții continuării cursei înarmărilor aduc în sprijinul poziției lor, în primul rînd, firește, necesitatea asigurării securității, nevoia de echilibru de forțe pe plan mondial. Teza a fost combătută arătîndu-se că echilibrul se poate realiza în jos, prin reduceri militare succesive. Concomitent însă, sprijinitorii politicii înarmărilor se referă și la factorul economic: dezarmarea, susțin ei, ar duce la o scădere economică generală, care ar avea ca efect o creștere drastică a șomajului, pauperizarea unui număr imens de oameni care își cîștigă plînea datorită existenței armelor (pe glob sînt angajate în activități militare 80 de milioane de persoane). Acest argument nu rezistă criticii. În cazul trecerii la măsuri serioase de dezarmare (potrivit propunerilor făcute, cu 25—30 la sută într-o primă etapă și cu 50 la sută pînă în anul 2000) se vor ivi desigur, probleme de ordin economic, însă experții au găsit și au propus soluții sigure, cuprinse în conceptul larg de conversiune la producția de pace.

Conversiunea înseamnă mai întîi folosirea în scopuri civile a materialului militar. Astfel, după demontare, motoarele tancurilor și blindatelor pot fi utilizate, de pildă, ca electrogeneratoare sau ca motoare pentru mașini grele; piesele componente ale sistemelor optice și electronice, precum și alte genuri de aparatură din aceleași tancuri și blindate pot fi adaptate la diverse ramuri ale producției civile; oțelurile, prin rețopire, pot lua forme de mașini-unelte, rulmenți etc. Pînă și materialul fisionabil poate fi transformat din materie primă pentru bombe atomice în combustibil pentru diverse utilități ale producției de pace, cum ar fi centralele nucleare electrice. În al doilea rînd, este vorba de „conversiunea umană”, respectiv de integrarea în viața și producția civilă a ofițerilor, subofițerilor și soldaților afectați de măsurile de dezarmare, operațiune întru totul posibilă. Astfel, cei ce lucrează în prezent în sectorul militar avînd o pregătire de specialitate compatibilă cu profesiile civile vor putea să-și continue activitatea fără impedimente: radiotehnicienii — în orice întreprindere care produce aparatură electronică, radiotehnică, electromecanică, frigotehnică etc.; genistii — în construcția de drumuri, poduri și căi ferate ș.a.m.d. Pentru cei ce nu au profesii adecvate, se pot organiza cursuri de recalificare. De asemenea, întrucît măsurile de reducere a forțelor armate se vor aplica în decurs de mai mulți ani, o parte din cadrele militare vor putea fi supuse, în mod firesc, reducerii prin ieșirea eşalonată la pensie. În sfîrșit, conversiunea înseamnă — și acesta este factorul esențial, de care depinde succesul dezarmării — transformarea industriei militare în industrie de pace. După cum a arătat experiența din anii de după terminarea celui de-al doilea război mondial, multe întreprinderi militare pot trece la producția civilă aproape „din mers”, fără să fie nevoite să recurgă la înlocuirea mașinilor, schimbarea tehnologiei sau recalificarea personalului. În cazul altor întreprinderi, situația este mai complicată. De aceea, în unele țări s-au înființat deja organisme speciale pentru studierea acestei probleme, cum este „Comisia națională pentru conversiune economică și dezarmare” din S.U.A.

Firește, cel puțin o parte din componentele conversiunii necesită unele cheltuieli, unele eforturi financiare, însă acestea vor fi cu larghețe compensate din fondurile ce se economisesc ca urmare a reducerii corespunzătoare a bugetelor militare. Totodată, prin folosul imens pe care dezarmarea îl aduce omenirii în sensul asigurării securității, păcii, vieții pe Pămînt, eforturile economice pentru realizarea conversiunii nu reprezintă nicidecum un preț mare, iar pe termen lung conversiunea la producția civilă este o operațiune deosebit de rentabilă, o investiție sigură.

„De ce surideți, Mona Lisa ?
Din colțul gurii voastre e sarcasmul
Trădării poate ?... Unde e misterul ?
Eu știu atît : Că zîmbetul acesta
Cuprinde-n el tot Iadul și tot Cerul”.

Elegantele și galantele stihuri ale lui Mihai Codreanu se înscriu într-o literatură foarte bogată, închinată celebrului tablou al lui da Vinci, în general, creației marelui renașcentist. Leonardo este, de altfel, una din cele mai comentate personalități din toate timpurile : în fișierul Bibliotecii Naționale din Paris, el se află, din punctul de vedere al numărului de cărți ce i-au fost consacrate, pe locul trei (s-ar putea spune că nu întîmplător tocmai Picasso a fost acela care a atras, la începutul secolului nostru, atenția asupra umbrătoarei modernități a operei lui da Vinci, considerînd că această operă poate fi adusă ca argument în favoarea cubismului).

Este în afara oricărei discuții

că pentru valoarea și pentru destinul vestitului tablou lionardian Mona Lisa — ca, de altfel, pentru orice creație de seamă —, e absolut indiferent cine i-a slujit artistului drept model ; pentru istoria artei însă, ca și pentru marea publică, chestiunea nu este lipsită de importanță. Asadar, pe cine înfățișează Mona Lisa ?

Giorgio Vasari, aproape contemporan cu da Vinci (avea 8 ani cînd acesta din urmă a murit), în binecunoscuta lui carte „Viațele pictorilor, sculptorilor și arhitecților”, scria : „Leonardo a primit apoi să facă portretul Monei Lisa, soția lui Francesco del Giocondo”. Timp de aproape patru veacuri și jumătate această informație a fost preluată fără nici un fel de suspiciune de toți cercetătorii ; tabloul însuși a dobîndit un supranume, „Gioconda”, adică so-

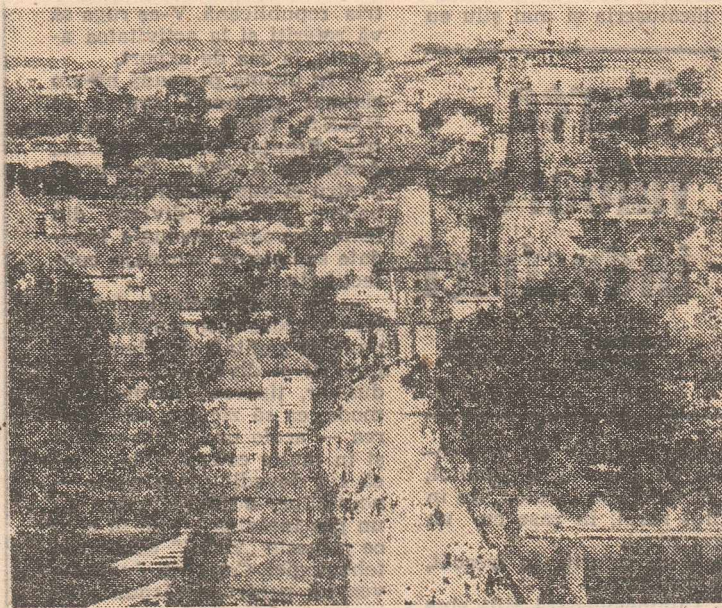
ția lui Giocondo”, și așa este cunoscut în întreaga lume (desigur, nu avem în vedere ipoteze fanteziste, cum este aceea potrivit căreia Mona Lisa ar fi — nici mai mult, nici mai puțin! — autoportretul lui da Vinci). Iată însă că pe la jumătatea lui 1988, la o expoziție organizată

la Florența, a fost prezentat un document — provenit din Napoli care conține o nouă teză de adevărat senzațională. E vorba de un fel de cronică a vizitei făcute de un cardinal italian în Franța, unde se afla atunci și da Vinci, căzut în dizgrația familiei Medici („Medici m-au creat, Medici m-au distrus”, avea să scrie Leonardo din exilul său francez). Vorbind despre întâlnirea, în Franța, dintre cardinalul oaspete și marele pictor surghiunit, autorul cronicii amintite scrie : „Acolo se afla un tablou înfățișînd o preafur-

moasă florentină, pictat după natură la cererea magnificului Giulio”. În general, acest lucru era cunoscut. Iată însă că pe marginea manuscrisului autorul adaugă o precizare : femeia din tablou se numea Isabella Gualandi. Această adnotare, din motive greu de precizat — obișnuită distracție a savanților ? — a rămas necunoscută specialiștilor.

Acceptată de critici și istorici de artă, informația cuprinsă în manuscrisul napolitan răstoarnă total ceea ce s-a considerat vreme de aproape 450 de ani adevăr absolut cu privire la persoana care i-a slujit maestrului din Florența drept model pentru cunoscuta capodoperă : Mona Lisa nu e Gioconda, ea este Isabella Gualandi, dintr-o familie foarte cunoscută și bine situată în epocă. Pentru cercetători se deschid astfel noi posibilități de investigare, biografia artistului și a operei pot fi completate, îmbogățite. Dar, firește, chiar dacă i s-a descoperit adevăratul prototip, Mona Lisa va zîmbi și de acum înainte la fel de enigmatic.

ION D. GOIA ■

Vedere din Praga (R.S. Cehoslovacă)

Drepturi

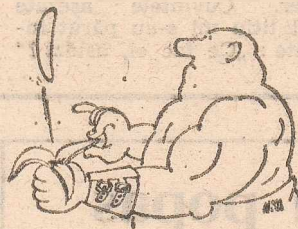
Sună ca o poveste pentru copii, deși lucrul este foarte serios. De acum înainte, în Suedia, vitele, porcii, chiar și păsările se bucură de drepturi prevăzute într-o nouă lege, care a intrat de curînd în vigoare. Astfel, animalele nu vor mai putea fi îndopate cu antibiotice și hormoni pentru a li se grăbi îngrășarea. Păsările nu mai pot fi „condamnate” să stea închise, la nesfîrșit, în cotețe. Porcii și vitele au dreptul la un așternut curat de paie și, în general, stăteau legea, „toate animalele vor fi scutite de suferințe inutile cînd sînt sacrificate”. Legislația a fost adaptată ca urmare a unei puternice mișcări inițiată de Astrid Lindgren, în vîrstă de 81 de ani, cunoscută autoare de cărți pentru copii, cea care a creat personajul „Pippi Longstocking” — o fetiță non-conformistă. Scriitoarea a publicat o serie de allegorii satirice care aveau ca subiect „cruzimile” la care sînt supuse animalele. Cu toată opoziția fermierilor și com-paniilor interesate, noua legislație a fost adoptată ușor, în timpînă o slabă opoziție în parlament. Conform ei, animalelor trebuie să li se asigure o existență cit mai confortabilă cu putîntă. Vitele au dreptul, să pască, porcii vor avea spații se-

parate de mîncare, dormit etc. „În cazul noilor tehnologii, acestea vor fi testate pentru a corespunde noii reglementări cu privire la protecția animalelor înainte de a fi folosite”.

Marile companii au obiectat susținînd că noua legislație va duce la creșterea prețului de cost. Fermierii se întreabă cum va putea fi urmărită aplicarea legii și care este eficiența ei. „Cine poate să spună dacă un porc este fericit”, se întreabă Sven Erik Jansson, purtătorul de cuvînt al fermierilor. Probabil că zina cea bună.

DAN DANUȚ DORU ■

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

Amnistie pentru elefanți (II)

Care este explicația creșterii apetenței publicului pentru obiectele din fildes ? se întreabă Pierre Pfeffer. El apreciază că la ora actuală în Africa trăiesc doar 400 000 de elefanți, contrazicînd cifrele oficiale furnizate de Uniunea internațională pentru conservarea naturii (U.I.C.N.), care merge pe 750 000. Oricum, foarte puțin față de 2,5 milioane în 1948. Profesorul francez consideră eronate datele Uniunii pentru motivul că ele sînt obținute cu ordinatorul prin extrapolarea numărului de elefanți din două mari rezervații — Gabon și Republica Centrafricană — asupra întregii Africi. Just. De ce nu încetează masacrul ? Răspunsul este de ordin politic. Semnatarii Convenției de la Washington sînt fie producători, fie utilizatori de fildes, care doresc să facă afaceri în continuare și nu se lasă impresionați de avertismentele privind dispariția speciei. În iunie 1985 fix 62 600 de dolari au fost făcuți cadou secretariatului Convenției de... Asociația japoneză a importatorilor de fildes. Un gest generos, fără îndoială, dar făcut nu pentru a împiedica comerțul. Un gest care spune multe despre beneficiile importatorilor.

Oficial vinătoarea a fost interzisă în toată Africa dar nu și în Zimbabwe, Africa de Sud și în Zambia. Organismele însărcinate cu protecția speciilor practică politica struțului, spune prof. Pfeffer. S-a creat sistemul cotelor de export fixate de fiecare țară pentru ea însăși, fără control internațional. Nimic nu împiedică braconajul pentru că nimeni nu poate împiedica o țară să-și exporte excedentul printr-o țară vecină, care n-a ajuns la limita cotei. Cel mai șocant exemplu este al statului Burundi, unde nu există decît un singur elefant, la Zoo, dar care exportă anual sute de tone de fildes.

Africa de Sud este, de asemenea, un loc ideal pentru tranzitul fildesului braconat. Această țară posedă 8 900 de elefanți dar a exportat în 1987 în Franța, 16 000 de colți !

Ceva se face, totuși. În Kenya traficul cu fildes este interzis. La Nairobi nu se mai găsește nici cea mai mică bijuterie, nici o fărîmă de fildes. Nimeni nu vinde și totuși artizanatul prosperă axat pe esențele de lemn exotice și pe pietre semiprețioase. Începînd cu 1987, și guvernul tanzanian a interzis deținerea de fildes. Pierre Pfeffer speră să salveze elefantul african, supus pentru a doua oară unui adevărat genocid. Pentru că între anii 1850—1880 comerțul cu fildes cunoștea un succes monstru, se ucidău 50 000 de elefanți pe an. În 1927 vinătoarea era interzisă în toate țările continentului. Cîteva decenii mai tîrziu, istoria se repeta. Sperăm că și în ce privește interdicția braconajului, deținerii și utilizării colților de elefant, „Amnistie pentru elefanți” — o luptă de unul singur a unui îndrăgostit de natură, de o specie pe care vrea cu ardoare să o salveze pentru locuitorii acestei planete, chiar și pentru cei care nu vor să privească spre mîine.

IOAN ROȘCA ■

Mona Lisa nu e Gioconda

Același Vittorio Zucconi, corespondentul de presă, la Washington, care la 1 martie a.c. însoțea o patrulă de noapte a poliției prin capitala „prezidențială” a S.U.A., lansează la sfârșitul lunii martie un nou semnal de alarmă: violența în capitala americană se lărgeste și o pată de petrol pe suprafața mării, ea afectează tot mai profund viața tineretului.

Cind fiica mea lese scara din casă — își începe Zucconi articolul publicat în numărul din 18/19 martie al ziarului La Repubblica — e ca și cum ar pleca la război: intră în atmosfera aceluși Washington în care la fiecare 16 ore moare împușcat un om. Ce sfat să-i dau cind pleacă de acasă? Să se ferească dacă simte că-i țiule pe la urechi un proiectil? Să umble numai pe lângă ziduri? Cum să-i explic că în „alba Washington”, de-a-lungul bulevardului Pennsylvania Avenue, pe care defilează cortegiile triumfale ale președinților nou alesi, de-a-lungul Massachusetts Avenue unde ambasadetele se întrec să-și arate fațadele cochete sau pe străduțele cu case construite acum două secole, din Georgetown, se pregătește instaurarea „stării de asediu nocturnă” pentru teenagers? Că toți tinerii sub 18 ani surprinși pe străzi după orele 23 sau înainte de orele 6 dimineața vor fi pasibili de a fi arestați, așa cum prevede hotărîrea semnată de Barry, primarul orașului? Aș putea să-i explic — continuă Zucconi — că teama, drogurile, ușurința cu care o națiune permite vânzarea de arme automate, de parcă ar fi cărți poștale ilustrate, pun în primejdie drepturile și libertățile locuitorilor Washington-ului.

I-aș putea spune că „asasinometrul”, calculul crimelor comise în anul în curs, pe care ziarul îl publică zilnic, a ajuns de 112 morți la data de 15 martie, exact „un mort și jumătate pe zi” și că de-abia atunci cind Parlamentul a amenințat că va înlocui în totalitate poliția urbană cu agenți federali, Barry

s-a hotărît să emită decretul „stării de asediu nocturnă” pentru tineret. Dar la ce servește o asemenea măsură cind părinții continuă să se teamă pentru copiii lor, iar adolescenții se consideră pedeșii fără să fi avut vreo vină?

Los Angeles, Detroit, Baltimore, Chicago și Philadelphia au adoptat deja de mai mult timp o asemenea „stare de asediu nocturnă”, dar aceasta n-a servit la nimic. Mult mai util ar fi să se înceapă prin a interzice armele de foc și cum-părarea acestora, așa cum a procedat Mexicul, care chiar dacă n-a devenit o „pașnică Elveție”, a înregistrat totuși o

1968, cind violența inundase străzile capitalei și incendiile, provocate, amenințau clădirile ministerelor din Washington, capitala nu mai suferise umilțire a „gang”-urilor înarmate care și-au ales sediul la Washington, organizații criminale bine introduse pe piața drogurilor, mai ales a cocainei și crack-ului. Mai întii au sosit jamaicanii — își amintește Zucconi — apoi porto-ricanii, urmați de columbieni.

În 1988, Washingtonul a în-casat peste două miliarde de dolari de pe urma turiștilor veniți să viziteze „capitala Casei Albe”. Și cel puțin de două ori mai mare a fost „volumul

de mii de dolari, în teancuri de bancnote, murdare, la propriu și la figurat! Agenția americană anti-drog propusese să se interzică vinderea automobilelor de lux cu bani peșin, dar vinzătorii de automobile au protestat din toate puterile contra unei asemenea măsuri. Nu cîștigă numai vinzătorii de droguri de pe urma comercializării „morții albe”!

„Starea de asediu nocturnă” nu va folosi la nimic, spun polițiștii. Este o măsură anticonstituțională afirmă avocații. În realitate hotărîrea este menită — crede cu convingere ziaristul italian — să facă în așa fel încît violența ghetoului să nu poată migra către partea albă a orașului, astfel încît cei care trăiesc în mizerie să continue să se omoare „numai” între ei.

Primarul orașului — despre care Zucconi spune că „e negru la piele, dar alb la bani” — nu s-a pus în mișcare aflînd de cele 388 crime din anul trecut și nu s-ar fi mișcat nici pentru cele 112 omucideri din primele două luni și jumătate ale acestui an, care după regula „de trei simplă” ar duce la un total de circa 500 morți violente în 1989. „Conștiința lui civică” s-a trezit numai atunci cind bancherii, comercianții și proprietarii marilor hoteluri din Washington au semnalat, cu neliniște, că renumele de „Dodge City”, oraș western, pe care începe să-l capete capitala, pare să dăuneze afacerilor lor.

Locuitorii Washington-ului continuă să stea la rînd pentru a-și cumpăra arme automate — în prezent cu 790 dolari bucata — preț dublu față de timpurile normale. Polițiștii se vor preface că nu-i văd pe tinerii albi care se vor aventura pe străzile capitalei americane în timpul nopții, iar turiștii vor continua să facă trei ore de coadă pentru a putea arunca o privire în grădina Casei Albe.

Și în tot acest timp, în orice clipă, un glonț poate lovi, din greșeală, un tînar sau un adolescent nevinovat, de vîrsta fiicei de 16 ani a lui Vittorio Zucconi.

STEFAN UDRESCU

Realități din lumea capitalului

Noptile interzise de la Washington

Primarul orașului a semnat „starea de asediu nocturnă” pentru tinerii sub 18 ani

reducere cu cincizeci la sută a crimelor. Dar interzicerea armelor n-ar fi „politică” — mai comentează Zucconi — și nici practicabilă de un președinte care a cîștigat alegerile jurînd că va lăsa armele în mina cui le are.

Probabil — își dă cu părerea corespondentul italian — scopul „stării de asediu nocturnă” la Washington nu este acela de a reduce pericolul drogurilor și de a împiedica crimele, de a proteja tineretul; singurul obiectiv al acestei măsuri este acela de a da opiniei publice impresia că autoritățile „fac ceva”. Este de la sine înțeles că măsura va fi respectată — dacă se va decide aplicarea ei stricte — numai de către acei tineri care oricum evită violența și lumea delictelor, iar ceilalți, cei angrenați în cercul vicios al drogurilor și crimei, nu pot în nici un caz să fie salvați printr-o asemenea măsură „născută-moartă”.

Zucconi își amintește că din

jurul ministerelor și Casei Albe, găsindu-se birouri scumpe și sofisticate, ascund adevărul de ochii turiștilor, ba chiar și de ochii președinților, dar nu pot șterge acest adevăr.

Se spune, că în partea „neagră” a Washingtonului noaptea circula numai nebunii, ambulanțele, vinzătorii de droguri și cei care intenționează în mod serios să se sinucidă.

Cele două părți ale orașului se întîlnesc rar în timpul zilei și niciodată în timpul nopții. Trăiesc existențe separate, dar uneori le înfrățește ferocitatea, violența cu care, în fiecare dintre ele se desfășoară „răfu-ielile” locale. În partea „albă” lupta pentru putere se materializează în procese, cumpărarea de martori și mărturii, dare de mită, numită elegant „onorariu” sau „comision”; cei cu putere și bani nu se împușcă între ei, se consultă, fuzionează sau dau faliment. Pentru conflictele din partea „neagră” se folosesc pistoalele automate,

de afaceri” al comerțului cu droguri din oraș. Patru miliarde de dolari din vânzarea drogurilor într-un oraș care numără 630 000 locuitori!

„Spuneți nu drogurilor!” cîrpea încă „prima doamnă” Nancy Reagan de la Casa Albă. Dar cine poate spune „nu” drogurilor — subliniază ziaristul italian — într-un ghetto fără altă soluție de „evadare” decît fotbalul profesionist, baschetul profesionist sau picul cu pulbere albă? Care sînt riscurile vinzătorului de droguri? Cine va avea curajul să-l denunțe știînd că riscă să fie omorît de complicității lui? Mercedes-uri metalizate, Porsche-uri roșii ca focul, BMW-uri de un alb imaculat, Jaguar-uri cu roțile im-podobite cu spițe strălucitoare se încrucișează noaptea pe străduțele mizerie ale Black Town-ului, conduse de tineri de douăzeci de ani, fără nici un venit declarat, fără serviciu, dar care au plătit mașinile „cu bani peșin”, cincizeci, șaiszeci, o sută

Universul muzicii

STOP CADRU — formația rock „INCOGNITO”. Din categoria „noilor veniți”, „INCOGNITO” are toate atuurile să devină în scurt timp cap de afiș, anunțîndu-se de pe acum un candidat de temut în topul formațiilor rock de la noi. Studiînd componența, remarcăm citeva nume care, nu de mult, au figurat pe ștatele unor trupe de prim calibru: Bogdan Cristea (ex KRYPTON)-voce, Mihai Alexandru (ex IRIS)-ch solo, Nelu Popovici (ex IRIS)-bass, Nicolae Dinescu (ex KRYPTON)-percuție, Chiper Anton-clape, Dana Dinescu-voce. Din repertoriul lor, au trecut deja în bandă citeva piese pe care, cu siguranță, le vom vedea în curînd în clasamentele rock: „Vei veni”, „Pacea florilor”, „Visul”.

● **YAZZ** este la ora actuală reprezentanta no. 1 a muzicii ACID, ultima modă acum în muzica de dans pentru tineri. După ce a dominat clasamentele discurilor „single” cu cele două succese, „The only way is up” și „Stand up for your love rights”, iată-o acum la primul album, deja foarte bine cîntat. Albumul se numește „Wanted” și grupează următoarele titluri: „Got to share”, „Fine time”, „Wanted on the floor”, „Systematic people” plus cele două succese citate mai sus. Cine este, de fapt, YAZZ? Se numește Yasmin Evans, are încă 27 de ani (născută la 24 apr. 1961 la Londra), măsoară 1,78 m, este blondă cu ochi căprui. Primul succes îl obține cu trupa „Gold Cut” unde apare ca solistă vocală. Piesa se numea, dacă vă amintiți, „Doctorin’ the House”. Este imediat remarcată de George Michael care își trimite managerul pentru a o aduce în trupă. Noua colaboratoare are prea multă personalitate, eclipsîndu-l uneori pe orgolișul George. Contractul este anulat. Yasmin are însă o teorie: „omul cînd nu are bani este foarte creativ”. Succesul nu va întîrzia să apară. În toamna anului '88 YAZZ apare în clasamente ocupînd, pînă la sfîrșitul anului, de două ori poziția no. 1.

MIRCEA ZANE

„Calea frumuseții” — o carte despre arta Chinei

În timpul studiilor universitare, am cunoscut cîțiva chinezi tineri, veniți să învețe românește la București. Băieți de o hărnicie extraordinară, care împietreau pe manuale de la cinci dimineața, pînă spre miezul nopții. Locuiau în aceeași cameră, la cămin, și încercam să ne înțelegem prin intermediul unor limbi europene. Ei au învățat curînd să scrie și să vorbească limba noastră, mărturisind colegial dificultățile pe care le întîmpinau la întîlnirea cu o spiritualitate atît de diferită de cea a Asiei. Realizam atunci — precipitîndu-mă să aflui din Istoria Artei a lui Elie Faure unele lucruri despre arta Chinei — ce restrîns sînt, totuși, cunoștințele noastre: în cele cinci volume, abia citeva pagini despre arta multimilenară a unei țări cit un continent. Ulterior, vizitînd Muzeul Național din Beijing, am înțeles că aproape toate studiile scrise de europeni cu privire la arta veche a Chinei, deși pornite dintr-o profundă onestitate științifică, sufereau totuși, de ceea ce cu delicatețe numim „euro-pocentrism”.

Recent, unul din colegii de odinioară — Tzuil Hien Cean, diplomat însărcinat cu treburi culturale la Ambasada Chinei din București — și-a amintit de pasiunea mea pentru arta și

arhitectura patriei lui și mi-a prilejuit cunoașterea unei cărți excepționale, un studiu al unui estetician chinez contemporan, Li Zehou, dedicat problemelor artelor vechi, considerate într-o perspectivă modernă. Tomul se cheamă „The Path of Beauty — A Study of Chinese Aesthetics” și a apărut anul trecut la „Morning Glory Publishers” din Beijing. Deși traducerea corectă a titlului ar fi, în tradiția titlurilor de acest fel de la noi, „Calea frumuseții” dacă nu cumva, mai propriu, „Drumul frumuseții” îndrăznesc, cu amintirea unei fraze a lui Camus, să scriu despre „poteca ce duce la frumos”. Artă, spune Camus, pășește pe o potecă îngustă între două prăpăstii: de o parte — vidul, de cealaltă — tendențiozitatea. La înțelegerea esențelor artei chineze s-a mers de multe ori, pe o potecă printre prăpăștiile unor cercetări lipsite de profunzime, cu un conținut viciat de neștiință, și hăul interpretării tendențioase, deturmate din felurite pricini de la drumul cel bun. Autorul cărții, personalitate de marcă a culturii chineze de azi, Li Zehou este cercetător la Academia de științe sociale din Beijing și vicepreședinte al Societății chineze de estetică.

Volumul despre care scriem a

fost tradus în limbi străine în dorința de a oferi unor cercetători de pretutindeni o privire dinăuntru în cuprinsul vast al istoriei esteticii Chinei, de la miturile totemurilor antice — epoca dragonilor, și a Phoenix-ilor — la ideile despre frumos ce premerg esteticii moderne și contemporane. Spre deosebire de atîtea docte tratate alcătuite spre folosul exclusiv al lumii destul de restrîns de altfel a esteticienilor, tomul lui Li Zehou are o adresă generoasă și mijloace potrivite scopului. El se înfățișează ca un album abundent ilustrat, planșele avînd rolul de a îndrepta cititorul către teorie. Încă un lucru ce merită a fi reținut: cartea are în vedere, în permanență, schimbarea conceptelor și în creația literară. „Se definește schimbarea conceptului de frumos în diferite etape ale istoriei Chinei cu analiza concretă a factorilor, în-deosebi a factorilor umani ce au contribuit la modificarea acestuia”. Am reținut fraza întrucît e sesizabilă voința autorului de a pune în prim planul demonstrațiilor sale personalitatea creatorului individual. Creația colectivității se definește prin excelență individualităților.

Cartea a cunoscut o primă ediție în 1981, în engleză, și o ediție chineză în 1983. Ulterior, cu un minimum de revizuirii și adăugiri, alte ediții i-au asigurat popularitatea. Ca detaliu emoționant, voi observa că unele piese reproduse aici au figurat în fastuoasa expoziție itinerantă „Descoperiri arheologice” care a poposit și la noi în anii 1973—1974. În fine, mă simt dator să bag de seamă că lucrarea facilitează cunoașterea unor pictori ale căror lucrări caracteristice se găsesc în muzeele chineze. Istoriile artei chineze elaborate de savanți din afara Chinei, beneficiînd de re-produceri ale unor obiecte aflate în-deosebi în muzee europene și americane, nu totdeauna de primă calitate, sau reprezentative pentru autorii citați. „Toate operele pe care le cunoaștem prin intermediul acestei cărți, conchide cu franchețe Li Zehou, aparțin trecutului, dar calea frumuseții duce către viitor”. Iar viitorul e bun patrimonial al întregii umanități.

TUDOR OCTAVIAN

BREVIAR

Diamante în peliculă

Diamantele sintetice intră din ce în ce mai mult în „viața” industrială, trecîndu-se azi de la scule cu diamant la pelicule din diamant. Oamenii de știință au elaborat o nouă metodă cu ajutorul căreia diverse obiecte pot fi acoperite cu o peliculă fină de diamant, uneori ele avînd forma unor straturi transparente de lac. Sculele și rulmenții, astfel acoperiți, au o duritate uniformă și rezistă la uzură, iar lentilele și geamurile nu pot fi zgîriate. O nouă generație de microcircuite rapide iau naștere. Acoperirea cu pelicule de diamant oferă noi calități multor dispozitive, începînd cu pistoanele perfecționate ale rachetelor și terminînd cu lamele de ras. Succese mari au fost obținute în U.R.S.S., unde s-au realizat pelicule de diamant cu grosimi mai mici de un micron. În 1989 compania japoneză „Sumitomo Electric Industries” probabil va începe fabricarea unor microcircuite cu pelicule de diamant, pentru computere. Firma „Sony” a anunțat producția, pe scară industrială, a unor difuzoare dinamice, în care se va folosi noul material. Deoarece procesul de sedimentare a diamantului are loc la temperaturi de 800—1000 grade Celsius, deocamdată pelicula nu poate fi aplicată pe materiale plastice, fără topirea acestora. Pelicula de diamant ar mai putea fi folosită la traducătoare și detectori, pentru producerea razelor laser ultraviolete, în sistemele cosmice de comunicații, în electronică pentru realizarea de circuite integrate necesare computerelor în vederea funcționării lor ultrarapide etc. Avînd în vedere că microcircuitele cu peliculă de diamant difuzează rapid căldura în mediul înconjurător, circuitele vor fi amplasate foarte aproape unele de altele, ceea ce va duce la micșorarea dimensiunilor aparatelor.

AUREL DIANU

La fotbal, POLONIA — ROMÂNIA 2-1 (1-0)

Încă un test util

(De la trimisul nostru special)

Infringerea din Polonia ne zgîndără, dar nu trebuie să ne întristeze. Primii care s-au căit — după constatarea și expresia antrenorului Cornel Drăgușin — au fost jucătorii înșiși. Chiar și „risipitorul” Hagi consimțea că satisfacția victoriei nu poate fi egalată nici de cele mai reușite driblinguri, fie ele aplaudate chiar de publicul echipei adverse.

Ne e ciudă de acest 1-2 din mai multe motive. Primul — că este, totuși, un insucces trecut în palmares. (Al 5-lea în mandatul Jenei-Drăgușin, a cărui linie de clasament arată, deocamdată, așa: 22 12 5 5 44:26). Apoi, că din „setul” celor cinci infringeri, Polonia are privilegiul de a fi autoare la două. Cel puțin după jocul de astăzi (miercuri — n.n.), anturajul fotbalului polonez jubilează: au obținut o victorie în fața unei echipe pe care antrenorul Danemarcei, Sepp Piontek (citit de „Trybuna Ludu”) o consideră „cea mai puternică din Europa, la ora actuală” și în care evoluează, tot după epitetul presei de-aici, acest „Maradona din Carpați” care este Hagi.

Totuși, nici naționala Poloniei nu trebuie să se bazeze prea mult pe acest rezultat (în perspectiva jocurilor ei oficiale), după cum nici ai noștri nu trebuie să dramatizeze înfringerea. Dimpotrivă, pericolul în ceea ce ne privește este de a considera acest insucces un accident, și nimic altceva, intrucit, după desfășurarea jocului și numărul mare de ocazii, superioritatea echipei noastre a fost, cu adevărat, copleșitoare. Pentru cei dornici să vizualizeze imaginile care ne avantajează, voi încerca să descriu câteva din ele: min. 4, schimb Hagi-Mateuț, angajare ideală a lui Lupescu, infiltrat în careu, pe dreapta, și corner în extremis; min. 17, Cămătaru îl angajează pe Hagi, pătrundere irezistibilă pe stînga, centrare perfectă și Lupescu reia, cu capul, de la 7-8 m pe centrul porții; peste două minute, un gut „tip Hagi”, din unghiul pre-

ferat, îl lasă mască pe Bako, dar mingea trece puțin pe lângă stîlpul din dreapta; min. 22, Mateuț îl angajează pe dreapta pe Sabău, șut din unghi în bara din stînga; min. 28, o șarjă a lui Hagi este oprită printr-un plonjon „la disperare” al lui Bako ș.a.m.d. Antologice au fost și ocaziile din ultimul sfert de oră al meciului: Vaișcovic, de la 6-7 m, vrea să intre „cu ea” în plasă, ghinionistul Mateuț trimite iarăși cu puțin pe lângă poartă cam din aceeași poziție, norocosul Bako, căzut pe jos, respinge cu nici ei nu știe ce, două șuturi spre poartă goală, Hagi, de la 10-11 m, cu stîngul și nemarcat, trimite ciudat peste bară, în chiar ultimul minut.

Intr-un joc de fotbal se pot vedea atâtea ocazii clare numai dacă este amical. E leitmotivul pe care-l invocau mai toți jucătorii noștri în drumul de întoarcere: într-un meci oficial, concentrarea e cu totul alta, de ambele părți, și — inevitabil — ocazii așa cum au fost aici apar extrem de rar. Pe seama lipsei de concentrare își punea și Lung cele două goluri primite: la primul (min. 40), Furtok a centrat de pe stînga, la firul ierbii, portarul nostru a plonjat, dar mingea l-a sărit dintre palme în picioarele lui Urban care a reluat, cu tot efortul lui Bumbescu, în poarta goală; la al doilea (min. 58), Tarasiewicz prinde un șut senzațional, cu stîngul, de la vreo 30 m, sub bara orizontală, fără ca Lung să schițeze vreun gest.

Între timp (min. 56), echipa noastră egalase: Lupescu a recuperat o mingă, a avansat pe stînga și-a trimis o pasă în diagonală spre Sabău care l-a driblat pe portar, a intrat în unghi, dar a ținut cu sînge rece colțul lung al porții, în care se și înființaseră doi apărători ce n-au mai putut, însă, face nimic.

Intr-o discuție calmă și constructivă cu antrenorii Emerich Jenei și Cornel Drăgușin, am punctat împreună și ce-a fost bun, și-a fost mai puțin bun în evoluția echipei noastre, și anume: pofta de joc a

tuturor tricolorilor; speranța că Bumbescu va crește în formă după Izmir; viabilitatea cuplului Hagi — Cămătaru, în eventualitatea nerecuperării lui Lăcătuș (dublă ruptură la piciorul drept); dificultățile lui Dan Petrescu în faza de apărare (mai ales cînd „se joacă” pe partea lui); în ciuda unei formule inedite de echipă (în premieră, cuplul Rednic — Bumbescu, precum și prezența simultană în teren a tinerilor Sabău, Lupescu și Dan Petrescu), n-au fost vizibile bănuitele nesincronizări între jucători; rămîne o nostalgie (și-un deziderat) ca, totuși, alcătuirea unei echipe naționale să nu fie experimentală într-un joc de palmares ci, de pildă, într-un turneu (de iarnă) pregătitor; deși am jucat în deplasare, ocaziile create au fost rezultatul construcției și elaborării jocului — polonezii fiind cei care au fost nevoiți să apeleze (numai) la contraatacuri, cu mingi lungi, adresate cu predilecție spre stînga la Furtok (echipier al lui Hamburg S.V.); antrenorul Cornel Drăgușin remarcă buna pregătire de la cluburi a tuturor celor convocați, și-ndeosebi a lui Sabău, Klein, Hagi, Rednic, Gh. Popescu.

În sinteză, iată și aprecierea antrenorului principal Emerich Jenei: „În pofida rezultatului echipei naționale a României și-a arătat valoarea, fiind adesea aplaudată la scenă deschisă. Premeditat, am jucat aici cum intenționam să jucăm și la Atena: ofensiv. Iar dacă s-a ratat mult, asta o putem pune pe seama diferenței ce există între un joc amical și unul oficial”.

Luînd act de tonul optimist, totuși, ce răzbate în urma „escalei poloneze”, sperăm că, la proximitate (Atena, 26 aprilie) naționala noastră va realiza pasul decisiv în cursa de calificare la „Coppa del Mondo”.

La Varșovia, pe stadionul „Legia”, în fața a peste 15.000 spectatori, naționala României a avut următoarea alcătuire: Lung — Dan Petrescu; Bumbescu (min. 64, Săndoi), Rednic, Klein — Sabău, Gh. Popescu, Mateuț, Lupescu (min. 75, Cristea) — Cămătaru (min. 64, Vaișcovic), Hagi.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Altă „încercare” cu Italia

La nici o lună de la întîlnirea de la Sibiu, o altă „squadra azzura” ne vizitează țara: mine se va disputa în Capitală partida oficială de rugby dintre reprezentativele României și Italiei, din cadrul Cupei F.I.R.A. Este returul jocului disputat toamna trecută la Milano și cîștigat de-ai noștri cu 12-9, la capătul unei prestații comentate elogios de însăși presa italiană.

Deși competiția respectivă este virtual cîștigată de Franța, meciul de la București este foarte important pentru echipa noastră, din niște puncte de vedere pe care ni le-a precizat chiar antrenorul principal al lotului, prof. Theodor Rădulescu: „Mai întîi, pentru că nu ne este indiferentă poziția în clasamentul final, de care va depinde repartizarea în grupele viitoarei ediții a Cupei mondiale. Apoi, vrem să confirmăm că mult comentatul rezultat obținut cu Țara Galilor n-a fost întîmplător. Mai mult decît atît, față de Cardiff vrem să îmbunătățim calitatea jocului, îndeosebi al liniilor dinapoi, adică să realizăm un joc mai desfășurat, mai deschis decît cel cu galezii. În sfîrșit, partida cu Italia trebuie să fie și o trambulină morală înaintea dificilei întîlniri cu Anglia, de pe 13 mai, la București. Spun asta intrucit Anglia este cotată drept cea mai puternică forță rugbistică din lume, înaintea Noii Zeelande, chiar dacă la nivel de reprezentativă nu reușește întodeauna să exprime superioritatea evidentă pe care o deține în privința școlilor de rugby, a numărului de cluburi, a criteriilor de selecție ș.a.m.d. Sînt, deci, suficiente motive ca

această partidă cu Italia să fi fost tratată cu toată atenția de către toți factorii cu atribuții la echipa națională de rugby”.

Lotul s-a reunit la 2 aprilie și beneficiază, ca de obicei, de ospitalitatea și solicitudinea clubului Steaua pentru buna desfășurare a pregătirilor. Dintre mulții jucători accidentați, doar Gheorghe și, eventual, Ciorăscu s-ar putea să nu fie recuperați, existînd, prin urmare, varianta titularizării lui Răducanu.

Punctînd că rugby-ul a reușit ce n-a reușit fotbalul (partida cu Italia se va desfășura pe stadionul „23 August”, dorit și de amatorii unor jocuri de fotbal interne și internaționale de mare interes), vom spune că e-adevărată și reciproca — și-anume că, la fotbal, în jurul echipei naționale, s-a creat de fiecare dată în preajma unor întîlniri oficiale ori amicale o atmosferă de totală implicare a biroului federației, a organizațiilor (cei de la Sibiu rămîn un model greu de egalat), a tuturor factorilor care pot stimula cu atenție și eficiență energiile primei reprezentative. Lucrurile nu stau chiar la fel în cazul echipei naționale de rugby, cel puțin pentru acest joc cu Italia. (De pildă, un banal tub cu chelen, atît de necesar primului ajutor la o accidentare cît de mică, s-a putut găsi cu foarte mare greutate pentru purtătorii frunzei de stejar!). Dar, intrucit ne mai așteaptă partida de referință cu Anglia și-apoi cea oficială cu Spania (21 mai), ar mai fi speranțe și timp de readucere a echipei naționale de rugby pe locul ce-l merită în atenția tuturor.

Ș. OCTAVIAN ■

La un pas de finale

La sfîrșitul acestei săptămîni, reprezentantele noastre în cupele europene la handbal masculin, Steaua în C.C.E. și Dinamo București în Cupa Cupelor vor susține partidele retur din semifinale. În prima manșă, evoluînd în deplasare, Steaua și-a impus valoarea bine cunoscută în fața campioanei Suediei, Drott Halmstad, cîștigînd cu scorul de 24-23, după un meci echilibrat, în care a condus majoritatea timpului. Dinamo a abordat partida de pe teren propriu cu formația franceză U.S. Creteil fără o cunoaștere prealabilă a acesteia, cu cîțiva jucători nerestabiliți complet după unele indisponibilități, fără Bedivan, bolnav — astea pe fondul lipsei de experiență a majorității componentilor săi. Practicînd un veritabil antijoc, plin de durități, îngăduite de un arbitraj tolerant, oaspeții au reușit să limiteze proporțiile infringerii, Dinamo cîștigînd doar cu 20-19, scor care conferă, totuși, echipei noastre o șansă pentru calificare ce-ar putea fi valorificată printr-o mobilizare maximă a resurselor și o mai mare concentrare în fazele de joc. (P. DUMITRESCU).

Civilizația sportului

Forța mușchilor și forța minții

Roxana Iordache, Șos. N. Titulescu, bloc 3, București: „Steaua este aplaudată pe plan (inter)național ca formație fair-play (Premiul Fair-Play din partea Comitetului Olimpic Român în 1986, același premiu cu maximum de puncte — 20 — în clasamentul european al sportivității la Monte Carlo '87, FRANCE FOOTBALL) și echipă-spectacol. Eleganța, rafinamentul și forța cerebrală, nebunia imaginativă și echilibrul psiho-moral, armonia interioară a echipei sînt unanim remarcate în lumea fotbalului; simptomatic, mai ales în contextul unor partide cu miză maximă, Steaua stimulează competitivitatea, imprimă participanților un ritm de creștere, invită la replică, solicită din partea partenerilor jocul de înalt nivel. Ea se bucură să fie inconjurată de cît mai multe formații care se țină nu doar să-i facă față, ci să ajungă tot mai în față. Ca dovadă, cine joacă în compania Stelei dă totul, semn al valorii — etalon. (...) Campioana noastră este campioana fotbalului de calitate, artista JOCULUI. Ne amintim că formația Dinamo Kiev, considerată „mecanismul fotbalistic al anului 1986 pe glob”, a fost dereglată cu măiestrie de „știința jocului de fotbal” stelist. Europa o numea „noua realitate a fotbalului în general”. În fața ei, dinamoviștii kievevi s-au declarat depășiiți și, totodată, au înțeles că trebuie să se perfecționeze pentru a ține pasul cu vremea — paradoxal, o vreme cînd lumea vrea un fotbal... riguros-poetic — și a-i putea da, cîndva, o replică de aceeași natură. (...) Reflex al unei pregătiri complete, fotbalul-Steaua nu este o forță brută, ci o forță subtilă, nu imperativul din afară, ci motivație interioară, nu tenacitate oarbă, ci luminozitatea bucuriei, nu furie, ci luciditate. Putem înțelege, deci, de ce steliștii „nu și-au pierdut mințile” la Tokio, în momente în care ar fi avut, omeneste vorbind, toate drepturile „să tune și să fulgere” în fața unei nedreptăți al cărei caracter absurd și ridicol l-au demonstrat tocmai prin nobila lor seninătate”.

Vă mulțumim pentru ampla dumneavoastră scrisoare, din care am publicat cîteva fragmente. Ați reamintit episoadele Monte Carlo și Tokio încercînd să anticipați repetarea lor? E bine să nu ne grăbim totuși. În fotbal, cel mai greu meci este întodeauna cel care urmează. Deci, Izmir. Pe urmă, vom vedea ce va mai fi. Din cele ce ați scris despre forță, înțelegem că sînteți împotriva antifotbalului. Și aveți dreptate. Prin anti-fotbal, competiția devine un teatru absurd. Din sîrbătoare, teore, din fervoare, oroare. Cui folosește? Ce-ar însemna o victorie cu acest preț? Există o vorbă — sau un verb — în rîndurile suporturilor: JUCAȚI FUTBAL. Toată filosofia fotbalului constă în acest joc. În absența lui, fotbalul devine un non-sens, se auto-anulează.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Alergînd în liniștea pădurii

Pădurea Băneasa a fost nu demult locul desfășurării unui concurs de orientare, organizat de Comisia de specialitate a C.M.E.F.S. București cu prilejul „Zilei orientării” și a aniversării a 40 de ani de la organizarea primului concurs de acest gen în București. În paralel, un concurs rezervat doar copiilor începători s-a desfășurat și în Parcul Tineretului, prilej care pentru mulți a devenit un punct de plecare în practicarea acestei discipline.

Sport deosebit de complex, care solicită deopotrivă gîndirea activă dar și rezistența fizică, orientarea, în ciuda celor peste două decenii de activitate și a rezultatelor bune obținute pe plan intern și internațional, s-a complăcut într-un dulce și persistent anonimat, recent curmat deschimbările produse în optica celor ce veghează la destinele acestui sport.

Concursul din pădurea Băneasa trebuie privit ca un prim semn al revigorării acestei discipline, excelenta organizare și prezența celor peste 300 de participanți constituînd o dovadă concretă a noului „traseu” impus de F.R. de Turism-Alpinism.

Orientarea (turistică sau sportivă, cum vreți să-l spuneți) este înainte de toate expresia unei mentalități sănătoase a modului de petrecere a timpului liber, un îndemn la reconsiderare a virtuților benefice ale leșitului la iarbă verde.

Alături de sportivi consacrați, al căror principal scop rămîne performanța sportivă, în concursul de duminică au participat și concurenți care, după vîrsta din buletin sînt în preajma pensionării, au alergat cu o plăcere — mai greu de înțeles de cei veniți la pădure doar pentru o sticlă de bere și o țigară fumată la volanul mașinii. Mai mult, „curiozitatea” unora dintre aceștia a mers chiar pînă la a dis-

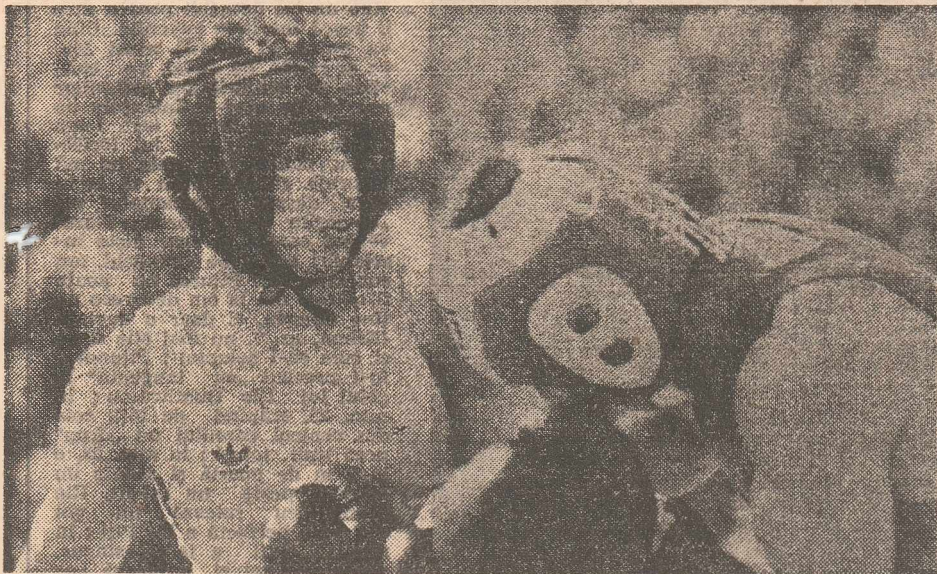
truge posturile de control — cum să califice asemenea gesturi gratuite? — făcute cu truda și cheltuiala sportivilor și arbitrilor la un loc.

Străbat traseul de concurs cu veșnic tinărul Vitalie Platon, președintele Comisiei de orientare a municipiului București, pentru a înțelege mai bine cîteva din condițiile pe care le au de îndeplinit concurenții. Împărțiți în 34 de categorii, participanții au de străbătut un traseu ce poate ajunge la 12-13 km, încercînd să descopere toate punctele de control marcate pe harta primită la plecarea în cursă. Înarmați cu o busolă, ei trebuie să „se orienteze” cît mai corect în teren, compostîndu-și talonul de participare la toate punctele de control, amplasate oriunde, într-o vizuină, groapă sau pe un trunchi de copac. Cîștigă cel care realizează cel mai bun timp, nu a rareori departajarea făcîndu-se la zecimi de secundă. În concursurile de anvergură, traseele au o dificultate mult sporită datorită diferențelor mari de nivel, a măiestriei cu care sînt ascunse posturile de control și vitezei cu care se aleargă (12-13 km/oră).

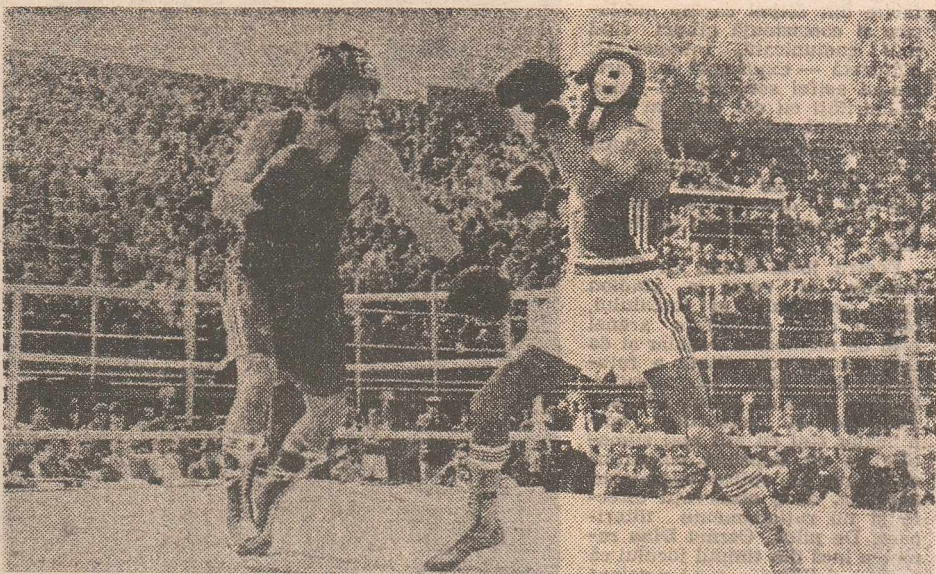
Asemenea oricărui concurs, și cel din pădurea Băneasa a necesitat o muncă serioasă de pregătire a traseului, de întocmire și tipărire a hărților color și de amplasare a punctelor de control, astfel că arbitrii au fost nevoiți să străbată ei înșiși de mai multe ori parcursul amenajat pentru întrecere. Impresionantă este munca acestor oameni care, în virtutea unei iubiri pătimașe, își pun „cu nerăbdare ecusonul de arbitru în piept ori de cîte ori e nevoie și retrăiesc pentru cîteva ore freacăta marilor concursuri la care, odinioară, au participat și ei.

Dacă se întîmplă să vă aflați în preajma unui concurs de orientare, (dar pentru asta ar trebui, credem noi, și ceva publicitate!) încercați să-l priviți cu alți ochi pe cei ce aleargă în liniștea pădurii, căuțînd cu harta și busola în mină tilcul unui vechi dicton. Iar dacă entuziasmul lor nu vă va convinge îndeajuns, căutați-l pe arbitrul Siegfried Mateescu care, cu înțelepciunea celor 87 de ani de viață, vă va dezvălui secretul tinereții fără bătrînețe.

EUGEN NEGREA ■

La numai 17 ani, rapidistul Petrică Paraschiv și-a înscris în palmares nu numai „Centura de Aur”, ci și un succes în fața deținătorului titlului european, sovieticul Nsan Mucian

În imbucurătoare revenire de formă, Marcelică Tudoriu s-a impus clar în limitele categoriei până

Fotografii de NICOLAE PROFIR ■

„Centura de Aur” de anul acesta a avut o „fereastră” excelentă în calendarul internațional, dovadă, încă una, a prestigiului în creștere al competiției noastre pugilistice. Disputată cu aproape două luni înaintea campionatelor europene (28 mai — 3 iunie, la Atena), ediția cu numărul 18 a putut beneficia astfel de o participare valoroasă, echipa U.R.S.S. onorând, de pildă, exemplar, turneul, cu prima garnitură, ceea ce a însemnat 5 campioni europeni (majoritatea componentilor fiind și deținători ai titlului mondial), precum și doi medaliați olimpici în 1988 și doi câștigători ai „Cupei Mondiale”. În aceste condiții, turneul bucureștean, găzduit în cele din urmă de clubul Rapid (sala, pentru patru zile și „potcoava” stadionului — excelentă idee — rezervată reuniunii finale) a suferit o polarizare pronunțată. Au fost, în primul rând, doi poli... „geografici”, gala care a decis învingătorii constituindu-se, practic, într-un meci România — U.R.S.S., în care țara noastră, trebuia subliniat din capul locului, a dat o replică viguroasă. Apoi, alți doi poli, ca să rămânem la terminologia din atlas, „magnetici”: membrii lotului republican și cei din afara lui. În finală s-au calificat, ca să argumentăm, 11

boxeri români (6 din lot), 10 sovietici, 2 cubanezi și un turc (în urma singurei greșeli flagrante de arbitraj, cu precizarea că bulgarul Stoino Parlapanov și românul Ștefan Munteanu și-au onorat în semifinala cu pricina ecusonul internațional, indicându-l învingător pe merit pe Marian Dumitrescu, și nu pe Kibar Tatar). Deci, reprezen-

tor români ai turneului. Cel mai finăr pugilist al competiției a impresionat în primul rând prin... maturitate, adică prin capacitatea de a traduce în ring indicațiile primite la colț, dovadă a unor disponibilități tehnice puțin obișnuite la 17 ani! Bun și pentru campionatul mondial de tineret (Porto Rico, în august), bun, fără discuție, și

Vaștag n-avem decît să repetăm ce am spus după turneul „Strandjata” de la Sofia. De altfel, campionul mondial de tineret a primit, și la „Centură”, titlul de cel mai tehnic boxer, ceea ce, nu-i așa, ne scutește de alte comentarii. În sfîrșit, Rudel Obreja (categ. semimijlocie), câștigător al „Centurii de Aur” pentru a doua oară con-

lătat, deci, promisiunile nume ale celorlalți câștigători: Iuri Arbaiciakov, Timofei Skriabin, Constantin Tsiu, Andrei Kurniavka, Iuri Vaulin, Alexandr Miroșnichenko (toți U.R.S.S.), Julio Quintana (Cuba).

În încheiere, opinia antrenorului coordonator al lotului național, Relu Auras, un tehnician tânăr, căruia anul acesta îi poate aduce deplină consacrară: „Cred că am asistat la cea mai puternică ediție din ultimii 10—15 ani, cu o participare internațională — sovieticii, cubanezii, bulgarii, boxerii din R.P.D. Coreeană, cei din R.D. Germană — de înalt nivel. Într-o asemenea companie, tinărul nostru lot, cuprinzînd boxeri abia ieșiți din juniorat sau încă juniori, și-a putut etala din plin pregătirea tehnico-tactică și fizică, după pîrerea mea competitivă în ringul continental și nu numai. Am, deci, motive să fiu optimist, gîndindu-mă la campionatele europene unde vom putea prezenta 6—7 pugiliști cu șanse la medalii”.

Iar în septembrie, adăugăm noi, vor urma campionatele lumii, la Moscova, alt prilej de revenire a boxului românesc în prim-planul pugilatului internațional. Succes!

LUCIAN OPREA ■

„Centura de aur 1989”

Selecția rămîne deschisă

tanți ai 4 țări, din cele 9 participante, 6 „centuri” revenind U.R.S.S., 5 — României și una — Cubei. În privința celui mai „meci”, scorul este, am spune, egal: au obținut victorii doi sportivi pregătiți la lotul de seniori, Marcelică Tudoriu și Francis Vastag, doi la club, (Dinamo în speță) — Daniel Dumitrescu și Rudel Obreja, și, unul, practic, la selecționata de juniori, marea și plăcută surpriză, Petrică Paraschiv, de la Rapid.

Cu Petrică Paraschiv (categ. semimuscă, elevul lui Gabriel Pometcu, pregătit la „juniori” de Gheorghe Ene), începem și scurta prezentare a câștigători-

pentru întrecerile seniorilor, Paraschiv are nevoie de un program adecvat, bine gîndit, din timp.

„La „pană”, Marcelică Tudoriu nu a beneficiat numai de absența titularului de pînă mai ieri al categoriei, Daniel Dumitrescu, ci și de propria valoare, pusă în evidență mai ales în finala cu campionul european, sovieticul Mihak Kazarian. Tena-

secutiv. „Puncheur” de temut, cum îl știm, Obreja a avut un început de sezon foarte bun, care, vrem, nu vrem, îl impune selecției pentru „europene”. În finala turneului, dinamovistul a înfrînt cel mai titrat pugilist al competiției, sovieticul Akopkohan, căruia i-a administrat, fără dubii, a 14-a înfrîngere într-o carieră ce cuprinde nu mai puțin de 256 meciuri! Îi vom remarca, înainte de a recapitula și pe ceilalți învingători, pe Nicolae Aliuță, Adrian Marcuț, Giani Gogol, Doru Maricescu, precum și un tânăr timișorean, de la U.M.T., Marius Ștefan, un semigreu de 19 ani care a lăsat o bună impresie.

Surprizele performanței

Printre puternicele turnee ale anului se află, desigur, tradiționalul „open” de la Lugano, al doilea în Europa ca mărime după cel inclus în cadrul Festivalului de la Biel. „Palazzo dei Congressi” a găzduit într-una din sălile sale timp de două runde (s-a jucat sistem elvețian) 200 participanți (reprezentînd 20 națiuni) în două grupe valorice, turneul principal bucurîndu-se de prezența a numeroși jucători de elită. Mereu prezent printre fruntași mai multor ediții ale „open”-ului de la Lugano, reprezentantul nostru Florin Gheorghiu s-a înscris și anul acesta, încă din primele runde, printre candidații la locul întâi. Manifestînd o excelentă formă sportivă la începutul noului sezon competițional (neînving în turneul anterior de la Berna), multiplul nostru campion s-a desprins din duelul cu primii săi trei adversari cu maximum de puncte: 3. După o tratare ingenioasă a capitolului: deschidere, balansînd egalitatea în favoarea sa, Fl. Gheorghiu a încheiat spectaculos confruntarea cu J.L. Costa pe care o vom supune atenției cititorilor noștri pentru a se familiariza cu stilul de joc al marelui maestru. J.L. Costa-Fl. Gheorghiu (Apărarea Benoni): 1. d4 Cf6 e4 c5 3. d5 g6 4. Cc3 d6 5. e4 Ng7 6. f3 00 7. Ng5 h6 8. Ne3 e6 d5 10. c:d5 h5 11. f2 Ch7 12. Cf4 Cd7 13. Ch3 e5 14. Cf2 Nd7 15. Tc1 b5 16. Ve2 Tb8 17. f7. b3 Te8 18. 00 a6 9. h3 b4 20. Ccd1 Nb5 21. Te1 d7 22. Tf1 Cb6 23. g4 h:g4 24. f:g4 Dd7 1? (24... f5 1) 25. Rg2?!

MARGARETA MUREȘAN ■

(25.g5—) 25... f5 1 26. N:b5 a:b5 27. Nf4 ?! Cf6! 28. e:f5 (28. g5? Ch5 1) 28... Ch:d5 29. f:g6 ? (29. Ng3) 29... Te2 !! și albul cedează neputînd evita pierderea damei.

Convins de răsturnarea teoretică din partida cu M. Petursson, supraevaluîndu-și șansele în jocul de mijloc, jucătorul nostru și-a dozat nefiresc timpul de gîndire și, în mare criză de timp, a irosit avantajul deținut, ba chiar a ajuns să cedeze în fața unui adversar pe care-l depășise prin concepția de joc. Islandezului i s-a creat, astfel, în mod nemeritat culoar favorabil, secundîndu-l pe Victor Korcinoi, aflat la conducerea clasamentului. Afectat de înfrîngere, Florin Gheorghiu a jucat prea prudent în compania campionului mondial al juniorilor, J. Lautier, remizînd fără a forța ruperea echilibrului poate și din cauză că asista la surprize de mari proporții: Hübner, Tukmakov și Larsen, învinși, pierdeau contactul cu plutonul fruntaș. Cumulînd 3 puncte din următoarele patru partide (victorie la Steinbacher, remiză cu Predrag Nikolic, victorie la Zak și remiză cu Piket) sahistașul nostru a obținut al doilea punctaj la turneul: 6,5.

Lupta pentru primul loc în clasament s-a dat între V. Korcinoi și M. Petursson, aflați și în final la egalitate de puncte: 8 din 9 posibile. Clasamentul final al întrecerii: V. Korcinoi și M. Petursson 8 p, Lautier (cu normă de mare maestru), Gheorghiu, De Firman, Miles, Cernin, King, Knaak, Douven, Rogers, L.B. Hansen, Piket, Marinelli 6,5 p, Hort... 6 p, Sax, Ftacinik, P. Nikolic, Torre, Seirawan, Ciburdanidze... 5,5 p, Hübner... 5 p... Tukmakov, Larsen... 4,5 p... După cum remarcăm din secvențele clasamentului surprizele nu au lipsit, jucători cu mari pretenții situîndu-se în poziții modeste datorită unor înfrîngeri neprevăzute.

Autobuzul rula aproape fără zgomot, normal, pe o șosea fără viraje, urcușuri, coborișuri, șoferul era la fel de normal, adică odihnit, liniștit, cu capul limpede, nu pusese un gram de alcool în gură. Era un tip zdravăn, sănătos, care nu se enerva nici cînd era vorba de lucruri serioase, dar-mite din pricina unor fleacuri și care nu cocheta în general cu Bachus. Pasagerii se așezau liniștiți pe scaunele lor, fiecare cu gîndurile și grijile lui. Circulația rară, drumul bun, uscat, timpul însoțit, răcoros, nu lăsa să se întrevadă că pînă la capătul călătoriei se va petrece ceva deosebit. În circulație nu poți însă garanta ce se va întimpla nu în ora următoare, nici măcar în minutul care urmează. Cînd șoferul, stăpînit de calmul său englezesc, a văzut cum autoturismul ce rula din sens contrar se angajează într-o depășire atît de riscantă, apărînd la o distanță incredibil de mică de enorma lui mașină, parcă nu i-a venit a crede. Așa ceva se poate întimpla numai cu un șofer avînd mintea tulbură, după o noapte de chef, total neatent sau care, mai știi... ține neapărat să o încheie cu viață. Aceste ipoteze i-au fulgerat doar prin gînd în timp ce hotărîse deja rezolvarea ecuației cu o singură necunoscută. Viră brusc la stînga, întrînd cam cu un sfert din lungimea mașinii pe lanul de griu aflat, din fericire la nivelul șoselei. Pasagerii, luați prin surprindere, începuseră deodată să vorbească, să se agite, unii se ridicară în picioare, iar alții, vrînd să coboare din mașină, împingeau în zadar ușa care putea fi deschisă numai la comanda pilotului. Sînt situații cînd șoferul vrea să afle răspuns la mai multe întrebări deodată într-o secundă. Ce se întimplase cu pasagerii lui, cu mașina ce o conducea, cu cel ce venea spre el, cu ceilalți autovehiculi? O privire fugară spre călători fu de ajuns ca să se convingă că toți erau în viață. Nici

măcar un geam nu se spărșese. Speriașă da, erau. Cei mai lucizi rămăseseră bărbaiți ce priveau întrebător spre șofer. Acesta n-avea însă timp de explicații. Cobori iute din mașină. Îl interesa soarta partenerului de drum. Acum se dumiri șoferul că fusese vorba de o Dacie ce se descurcase bine strecurîndu-se în plină viteză prin intervalul îngust dintre partea din spate a autobuzului rămas pe șosea și parapetul din metal ce proteja șoseaua de albiu-riului cu ape mocirloase. Autoturismul își pierduse, frecin-

Cronica șoselei

Partidă cîștigată

du-se de autobuz, aripile și portierele din partea dreaptă. Schielele geamurilor sparte lăsaseră pe obraji șoferului și ai celor trei ocupanți o mulțime de linii și puncte sîngerînde. Aidoma călătorilor din autobuz și pasagerii mașinii de culoarea nisipului erau la fel de uluiți, de zăpăciți. Starea lor era într-un fel justificată. Văzuseră moartea cu ochii.

Înainte de accident, între cei patru din autoturism avuseseră o discuție aprinsă. Șoferul, antrenor al unei echipe din „C” unde se știe cit de dură e viața, își manifesta nemulțumirea pentru modul cum cei trei arbitri, centralul și tușierii, acum pasagerii lui, conduseseră partida pierdută de echipa omului de la volan, în minutul... 90, printr-un gol, chipurile, marcat din ofsaid. „Stegulețul și-a rămas lipit de picior”, tocmai remarcă șoferul. „Mina îți cîntărea probabil o sută de kile. D-aia și-a venit greu s-o ridici, iar la ochi aveai albeață. Un fel de orbul găinilor dar... un

orb cu tile”. Pînă atunci, calm la toate observațiile critice ale antrenorului la adresa modului pîrtinitor cum, chipurile, fusese arbitrajul, arbitrul de linie îi sări muștarul. „Ascultă antrenorul, în loc să faci apropouri, jignitoare, mai bine ți-ai pune oamenii la treabă. Să-i înveți să fugă, să lupte. Doar i-ai văzut, parcă erau leșinați. Nu să placheze ca la rugby și să injure pe teren. Și încă ceva, ce pretenție aveai să cîștigi, cînd ei au discutat „tactica” jocului de azi, pînă la două noaptea în camera „capitanului” echipei? Ingrijitoarea căra azi dimineață un coș întreg de sticle goale. „Centralul” tratează diferendul cu un calm de învidiat, nu prin prisma regulamentului jocului de fotbal, ci prin cel al circulației. „Ascultă șoferule, în timp ce tu te agiți, eu te-am studiat atent. Cînd demonștrai, fluturînd mina dreaptă în aer, cum s-a marcat, chipurile cu concursul nostru al oficialilor, golul, era cit p-aci să agiți ghidonul unui biciclist care făcea un ușor slalom fiind probabil la fel de ușor „performant”. Apoi cînd relateai infocat despre pumnul primit în nas de ala pe care îl considerai mai grozav decît VICTOR, nu erai decît la un pas de lampa stop a autoturismului care frînase spre a evita un copil. Pe mine m-ai trimis cu capul în parbriz. Privește cu ce cucui frumos m-am ales! Episodul cu depășirea ta faimoasă ce putea să ne trimită în rai, s-a datorat faptului că te-ai aruncat pe volan, spre a-mi demonstra cum a fost placat jucătorul tău înalt ca al de la Göteborg ce ne marcă golul în Suedia. Păcat însă că sîmăna cu respectul doar la înălțime. Cu capul pe volan cum era să vezi autobuzul? Meciul l-ai pierdut, e ade-vărat, dar partida pe viață și pe moarte de pe șosea ai cîștigat-o, fapt pentru care te rog să primești întreaga noastră grațitudine”.

VICTOR BEDA ■

Cum, în general, există și o plăcere a vestilor bune, o bucurie de a împărtăși lucruri de bine, cu atât mai mult o satisfacție din fotbal capătă strălucire și consistență atunci când este comunicată, intersectată, alăturată — exprimată ca atare, creind astfel sentimentul unei solidarități cu cei care au produs-o și-al unei participări la izbînda lor. De aceea, după orice victorie dialogurile se leagă mult mai ușor, aproape spontan și dincolo de formalitatea vreunei obligații profesionale.

Pentru jocul Stelei cu Galatasaray, au venit la stadion mulți împătimiti ai fotbalului, pentru care atmosfera arenei este de neînlocuit — chiar și de tradiționala comoditate a fotoliului din fața televizorului. Private fiind de avantajul „unghiurilor” și „reluărilor”, opiniile lor sînt cu atât mai stimabile cu cit exprimă constatări nefiltrate de optica aparatelor, exprimă, deci, observații directe și nu raționamente ulterioare. De pildă, Cornel Dinu remarcă încă din timpul jocului că „șepțarul (Ugur — n.n.) e volant în spatele virfului, un jucător foarte bun, numai să-l țină picioarele pînă la sfîrșit”, iar „jucătorii turci pierd oamenii, nu pot face marcaj, se întind prea mult între cele două ca-re-uri” (nu puteau face marcaj, am adăuga noi, și din cauza vitezei de joc a steliștilor, a schimbului derutant de locuri, prin care li se pierdea urma...). La sfîrșit, antrenorul lui „U” Cluj-Napoca avea să sintetizeze: „Victorie absolut meritată, care putea fi și mai clară. Echipa turcă a evoluat destul de corect din punct de vedere tactic, Căși a avut prea mult entuziasm ofensiv față de resursele tehnice și de experiența internațională ale jucătorilor săi. Rezultatul este, de fapt, și expresia diferenței de valoare individuală dintre jucătorii celor două echipe. Calificarea Stelei în finala Cupei campionilor este o mare performanță, care onorează o muncă făcută cu seriozitate și competență de mai mulți ani de zile”. Arbitrul Ion Crăciunescu care a fost, la acest joc, rezerva oficială a lui Correa, n-a depășit, în declarații, limitele impuse de F.I.F.A.: „Un joc extraordinar de frumos, între două echipe bune, rezultatul demonstrînd, totuși, cam care este diferența dintre ele. Totul e bine cînd se termină cu bine, inclusiv din punctul de vedere al arbitrajului”. Ștefan Covaci, apariție insolită, după atîția ani, pe gazonul Ste-

Retrăind o victorie cu speranță pentru o nouă finală

lei, traversîndu-l dinspre tribuna oficială spre vestilare: „Pentru că premisele erau necunoscute, am spus că va fi mai greu decît cu Göteborg. Echipa turcă a jucat curajos, dar n-a tras pe poartă. În orice caz, a arătat o ambiție care se va descătușa la Izmir. De aceea e păcat că Steaua i-a „îertat” cu alte cîteva goluri clare; în cupele europene, în orice meci oficial, trebuie să dai cîte goluri poți, fără pic de relaxare în fața porții! Acuma, pentru retur, jucătorilor noștri la va trebui calm, foarte mult calm, pentru a rezista în „tadul” de la Izmir. Va fi un meci foarte greu și prin lipsa lui Lăcătuș, care ținea la respect apărarea lor datorită vitezei și tehnicii pe contraatac. Ca urmare, Steaua trebuie să revină la jocul ei melodic, să evite elenchiurile și contactele dure cu adversarii, intrucît atmosfera va fi aspră și-n teren, și-n tribune”. Antrenorul echipei naționale, Emerich Jenei, parcă îmbina bucuria de-acum cu nostalgia primei

semifinale steliste — Anderlecht '86: „Jocul a avut o desfășurare normală, pe parcursul căreia Steaua și-a arătat valoarea incontestabilă. Echipa turcă m-a surprins prin tehnicitatea ridicată, prin jocul elevat și prin dezinvoltura evoluției în teren. Cu toate astea, echipa Steaua n-a putut fi oprită din tradiționalul ei lures ofensiv. M-ar bucura foarte mult calificarea ei într-o nouă finală a Cupei campionilor pentru că valoarea îi dă dreptul să merite acest lucru și, bîcîntes, îi urez mult succes în cele două — zic eu — jocuri pe care le mai are de disputat în actuala ediție a acestei competiții”. La vestiare, după ce-l trimite pe Hagi la controlul antidoping (cu, se pare oportuna — și meritata! — sticlă cu bere în mînă) și anunță adunarea pentru „vineri, ora 16”. Puiu Iordănescu, obișnuit, desigur, cu protocolul unor astfel de situații, iese de bună voie în întîmpinarea celor care-i așteptau opiniile: „Cred că rezultatul și jocul practicat de echipa noas-

tră îmi răpesc posibilitatea oricărui comentariu. Mai ales că, după ocaziile clare pe care le-am avut, diferența putea fi și mai mare. Galatasaray a aliniat o formație cu mulți jucători defensivi, dar, prin marcajul asigurat la Prekazi și Ugur, am avut siguranța de a veni în atac cu superioritate numerică, de a ne crea un om în plus care le-a dezorganizat apărarea. Ar fi nedrept să fac remarcări, toți jucătorii avînd merite deosebite în obținerea acestui succes. Dar sîntem convinși că meciul retur nu va fi ușor. De aceea, încă din acest moment trebuie să ne fie clar că, pînă la finală, mai avem de jucat o partidă — și tot ce vom întreprinde în perioada următoare pornește de la această poziție realistă”. Ca unul ce fusesem cu ochii tot meciul îndeosebi pe evoluția lui Pițurcă (celelalte aspecte mai importante revenind în sarcina colegului George Arion) l-am întrebât pe Iordănescu tocmai despre contestatul deja (chiar în folclorul steliștilor) virf de

atac al echipei militare: „Știu că Pițurcă a început să fie contestat de public, dar în planul tactic al echipei noastre el deține un rol deosebit pentru care îl acord meritele cuvenite. Cine va putea să revadă acest joc, ea și altele, de altfel, va constata că majoritatea acțiunilor noastre de atac se înlanțuie pe mișcările și jocul lui”. I-am mulțumit în gînd lui Iordănescu, pentru că opinia lui mă încuraja și mai mult să scriu ceva despre „tangentele” ori „devierile lui Pițurcă”. Nerevăzînd caseta, ci doar niște însemnări scrise pe genunchi, am constatat că: Pițurcă nu poate fi marcat om la om deoarece nu ține mingea, ci doar o deviază (Erhan, nr. 5, nu mai știa unde și cum să-l aștepte); Pițurcă a fost prezent „cu tangenta” la golul lui Ilie Dumitrescu; în min. 22, scăpînd de toți, reia din centrul careului un „drop” prea ușor, totuși; în min. 32, e la 2 m de poartă și scoate un corner; peste un minut, Ilie Dumitrescu ratează un gol din pasa perfectă a lui Piți; în min. 39, Piți e iarăși singur, dar e agățat și urmează penalty-ul transformat de Hagi; în min. 45, ezită un schimb decisiv cu Lăcătuș, cel doi încercîndu-se reciproc; min. 58 conține cea mai frumoasă fază de fotbal văzută în ultimii ani pe stadioanele noastre (pe care o propunem pentru simbolul genericului de la „Telesport”); depozitare Stoica la colțul din dreapta terenului stelist, pasă spre Hagi, învîluire Dan Petrescu, pasă „peste” la Lăcătuș, din nou angajare a lui Dan Petrescu (la colțul din stînga careului advers), pasă în centru spre Pițurcă, deviere a acestuia tot spre stînga, la Ilie Dumitrescu, complet demarcat, șut „dintruna” al acestuia puțin pe lîngă poartă; șapte pase pentru o diagonală de teren și-o imensă ocazie de gol! Iar în min. 86, faza care i se reproșează cel mai mult (ultima impresie contează, nu-i așa?): angajat de Hagi, în loc să pătrundă ca un golgheter autentic ce se află, Pițurcă preferă o pasă cu călcîiul spre un presu-pus loc în care coechipierul său n-a mai fost! E mult, e puțin ce-a făcut Pițurcă în acest joc? Vialli de la Sampdoria face o singură fază pe meci, desi toată echipa joacă pentru el. Căzul lui Pițurcă, e invers: joacă prea mult pentru echipă.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotografie de
PAUL AGARICI ■

„Porni Luceafărul”

În cadrul complexului de manifestări prilejuite de Centenarul Mihai Eminescu, Comitetul de cultură și educație socialistă al jud. Botoșani, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R.S.R., cu sprijinul principalelor reviste literare din țară, organizează cea de-a VIII-a ediție a Concursului de poezie și critică literară „Porni Luceafărul...”.

Adresîndu-se tinerilor poeți și critici nedebutați încă în volum propriu, concursul își propune să contribuie la promovarea poeziei autentice, cu profunde implicații patriotice, și a interesului pentru investigarea exegetică a operei eminesciene.

Pentru secțiunea de poezie, participanții vor expedia cîte un grupaj alcătuit din minimum 10 poeme, dactilografiate în cinci exemplare. Pentru secțiunea de critică, se vor trimite 1—2 texte (avînd ca tematică în mod exclusiv creația eminesciană) a cite 4—5 pagini dactilografiate la două rînduri. Poemele și textele vor fi semnate după sistemul cu moto, urmînd a fi expediate pînă la 13 mai 1989 (data poștei) pe adresa: Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Botoșani, B-dul Mihai Eminescu, nr. 91, cod 6800. Informații suplimentare se pot obține la telefonul 985/15448.

Un juriu alcătuit din critici literari, reprezentanți ai instituțiilor organizatoare și ai revistelor colaboratoare va acorda premii în obiecte și diplome, „Caetele botoșănene” și publicațiile literare urmînd a tipări, în coloanele lor, textele premiate. Laureatii concursului vor fi înștiințați din vreme pentru a putea fi prezenți la Botoșani, la manifestările din cadrul „Zilelor Mihai Eminescu”.

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Rubrica de meteorologie din precedentul număr al revistei pleda în favoarea integrării meteorologiei într-un ansamblu de științe ale sistemului terestru. Voi continua pledoaria folosîndu-mă de argumente disponibile în literatura de specialitate. În spațiul restrîns al rubricii mă voi ocupa de cel mai spectaculos fenomen oceanografico-meteorologic — „El Niño”, limitîndu-mă la o succintă prezentare cronologică.

În 1892, omul de știință Camilo Carillo relatea că pescarii peruani din portul Paita au inventat termenul „Corriente del Niño” pentru invazia de apă caldă din apropierea coastei ce apărea în jur de 25 decembrie, provocînd diminuarea pescuitului. După ani, mulți autori au înlocuit cuvîntul „curent” cu cel de „fenomen”, deoarece evenimentul se dezvoltă neregulat și trecător în sistemul ocean/atmosferă. În 1958 definiția pentru El Niño a fost generalizată pentru a cuprinde și caracteristicile proceselor oceanografico-meteorologice ce apar în apropierea coastelor Californiei, Africii de Sud-Vest, Australiei de Vest și Vietnamului. Primele documente referitoare la condiții asemănătoare cu un El Niño se găsesc în jurnalele de bord ale unor căpitani de nave în anii 1795 (Colnet), 1822—23 (Lartigue) și 1891 (Carranza). Cele

mai importante apariții de „El Niño” au fost în 1891, 1925, 1934—41, 1965, 1972—73, 1982—83 și 1986—87.

La începutul secolului singura preocupare privind El Niño era legată de guanoul (îngrășămint organic) păsărilor. În 1909 guvernul Peru pune bazele Companiei Administrării Guanoului în scopul exploatării comerciale a acestuia. În timpul unui eveniment El Niño populația de pește mărunt (principala sursă de hrană a păsărilor de guanou) diminuează brusc. Poze de la începutul secolului surprind pe plajele peruane milioane de păsări moarte de foame în căutarea hranei.

În 1972—73 un alt El Niño major s-a asociat cu secete pe teritorii vaste. În 1972 pentru prima dată după cel de-al II-lea război mondial producția globală de cereale precum și captura de pește au înregistrat o scădere. Pentru Peru care la sfîrșitul anilor 60 devenise prima producătoare de pește din lume s-a produs o adevărată prăbușire economică. Flotele și industria piscicolă prelucrătoare au fost aduse în stare de șomaj pentru următoarele decenii.

El Niño 1982—83, cel mai intens fenomen de acest gen cunoscut, a afectat în mod diferit întregul sistem terestru. În Peru înlanțuirea evenimentelor nefaste a avut loc și de această dată.

CORNELIU POP

După o scurtă perioadă de timp în care pești pelagici devin accesibili populația de pește scade brusc pentru perioade îndelungate. Exportul și plățile externe diminuează obligînd guvernul la reducerea programelor de dezvoltare. Aceasta duce la

șomaj ridicat în domeniul piscicol și la tulburări sociale. În plus El Niño este însoțit de ploii generatoare de inundații capabile să distrugă infrastructura de coastă: șosele, căi ferate, poduri și clădiri.

Prin teleconexiuni • evenimentele El Niño sînt evenimente de interes global, aspect deosebit de interesant chiar și pentru continentul european. Spațiul nu ne permite să abordăm acest subiect interesant și foarte vast.

Revenim la mediul autohton prin intermediul datelor climatice ale intervalului 13—19 IV.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 13—19 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii INREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m ²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	16 ÷ 19	5 ÷ 8	10 ÷ 15	31.7	București 1955	-7.8	București 1929
Deal și podiș	12 ÷ 17	2 ÷ 5	12 ÷ 16	28.3	Sibiu 1934	-5.7	Rădăuți 1969
Depresiuni	12 ÷ 14	0 ÷ 3	11	26.8	Brasov 1961	-12.7	Miercurea Ciuc 1955
Vl. Omu	2 ÷ 3	-8 ÷ -7	22	8.8	1961	-11.0	1945
Litoral	13 ÷ 14	6 ÷ 7	6 ÷ 7	31.4	Constanța 1961	-2.3	Mangalia 1971

În următoarele zile vremea va deveni treptat instabilă începînd din sud-vestul țării, regiuni în care aversele de ploaie însoțite de descărcări electrice vor fi ceva mai frecvente. Sub raport termic căldura se va menține la începutul intervalului, cu temperaturi ziua de 14° la 24° C și minime noaptea de 2° la 12° C.

Apoi temperaturile vor înregistra ușoare scăderi îndeosebi datorită creșterii nebulozității.

*) Noțiune folosită în meteorologie pentru anomalii climatice ce apar la mari distanțe, fiind însă legate între ele, așa cum stabili prin dovezi geofizice și corelații statistice.

Facăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 311. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare; Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenști: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505